

Sisukord

II Muud kui seadusandlikud aktid

MÄÄRUSED

- ★ Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2017/2404, 20. detsember 2017, millega võetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 99 kohaselt kaitse alla nimetus „Maasvallei Limburg“ (KPN) 1
- ★ Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2017/2405, 20. detsember 2017, millega võetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 99 kohaselt kaitse alla nimetus „Picpoul de Pinet“ (KPN) 3
- Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2017/2406, 20. detsember 2017, millega määratakse kindlaks kogused, mis lisatakse määruse (EÜ) nr 442/2009 alusel avatud sealiha tariifikvootide raames alaperioodiks 1. aprillist kuni 30. juunini 2018 kehtestatud kogustele 4
- Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2017/2407, 20. detsember 2017, millega kehtestatakse jaotuskofitsient kogustele, mille kohta on esitatud ajavahemikul 1. detsembrist kuni 7. detsembrini 2017 impordilitsentsitaotlused, ja määratakse kindlaks kogused, mis lisatakse määruse (EÜ) nr 539/2007 alusel munasektoris ja ovoalbumiini puhul avatud tariifikvootide raames alaperioodiks 1. aprillist kuni 30. juunini 2018 kehtestatud kogustele 6

OTSUSED

- ★ Nõukogu rakendusotsus (EL) 2017/2408, 18. detsember 2017, millega lubatakse Läti Vabariigil kohaldada erimeedet, millega tehakse erand direktiivi 2006/112/EÜ (mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi) artiklist 287 8
- ★ Nõukogu rakendusotsus (EL) 2017/2409, 18. detsember 2017, millega lubatakse Rootsil kohaldada vähendatud aktsiisimaksu määra Põhja-Rootsi teatavates piirkondades kodumajapidamiste ja teenustesektori äriühingute tarbitava elektrienergia suhtes kooskõlas direktiivi 2003/96/EÜ artikliga 19 10

- ★ Komisjoni rakendusotsus (EL) 2017/2410, 20. detsember 2017, millega muudetakse otsuseid 2006/415/EÜ ja 2007/25/EÜ ning rakendusotsust 2013/657/EL, milles käsitletakse teatavaid kaitsemeetmeid seoses suure patogeensusega linnugripiviirusega (teatavaks tehtud numbri C(2017) 8969 all)⁽¹⁾ 13
 - ★ Komisjoni rakendusotsus (EL) 2017/2411, 20. detsember 2017, millega muudetakse rakendusotsuse 2014/709/EL (milles käsitletakse loomatervishoiualaseid tõrjemeetmeid seoses sigade Aafrika katkuga teatavates liikmesriikides) lisa (teatavaks tehtud numbri C(2017) 8988 all)⁽¹⁾ 17
 - ★ Komisjoni rakendusotsus (EL) 2017/2412, 20. detsember 2017, millega muudetakse rakendusotsuse (EL) 2017/247 (milles käsitletakse kaitsemeetmeid seoses kõrge patogeensusega linnugripi puhangutega teatavates liikmesriikides) lisa (teatavaks tehtud numbri C(2017) 9014 all)⁽¹⁾ 29
-

III Muud aktid

EUROOPA MAJANDUSPIIRKOND

- ★ EFTA järelevalveameti otsus nr 3/17/COL, 18. jaanuar 2017, millega muudetakse 102. korda riigiabi käsitlevaid menetlus- ja materiaalõigusnorme, kehtestades uued suunised riigiabi mõiste kohta Euroopa Majanduspiirkonna lepingu artikli 61 lõike 1 tähenduses [2017/2413] 35

⁽¹⁾ EMPs kohaldatav tekst

II

(Muud kui seadusandlikud aktid)

MÄÄRUSED

KOMISJONI RAKENDUSMÄÄRUS (EL) 2017/2404,

20. detsember 2017,

millega võetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 99 kohaselt kaitse alla nimetus „Maasvallei Limburg“ (KPN)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrust (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007, (¹) eriti selle artiklit 99,

ning arvestades järgmist:

- (1) Vastavalt määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 97 lõigetele 2 ja 3 vaatas komisjon läbi Belgia ja Madalmaade taotluse registreerida nimetus „Maasvallei Limburg“ ja see avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* (²).
- (2) Komisjonile ei esitatud ühtki määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 98 kohast vastuväidet.
- (3) Vastavalt määruse (EL) nr 1308/2013 artiklile 99 tuleks võtta nimetus „Maasvallei Limburg“ kaitse alla ja kanda see registrisse, millele on osutatud kõnealuse määruse artiklis 104.
- (4) Käesoleva määrusega ette nähtud meetmed on kooskõlas põllumajandusturgude ühise korralduse komitee arvamusega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Nimetus „Maasvallei Limburg“ (KPN) võetakse kaitse alla.

Artikkel 2

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

⁽¹⁾ ELT L 347, 20.12.2013, lk 671.

⁽²⁾ ELT C 278, 22.8.2017, lk 4.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 20. detsember 2017

Komisjoni nimel
president
Jean-Claude JUNCKER

KOMISJONI RAKENDUSMÄÄRUS (EL) 2017/2405,**20. detsember 2017,****millega võetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 99 kohaselt kaitse alla nimetus „Picpoul de Pinet“ (KPN)**

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrust (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007, ⁽¹⁾ eriti selle artiklit 99,

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon vaatas määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 97 lõigete 2 ja 3 kohaselt läbi Prantsusmaa taotluse registreerida nimetus „Picpoul de Pinet“. Komisjon leidis, et määruse (EL) nr 1308/2013 artiklites 93–96, artikli 97 lõikes 1 ning artiklites 100, 101 ja 102 kehtestatud tingimused on täidetud. Seetõttu asus komisjon seisukohale, et vastuväidete puudumisel võib liitnimetusele „Picpoul de Pinet“ anda kaitse tervikuna selle traditsioonilise kasutuse alusel. Komisjon leidis ka, et nimetuse registreerimine ei takista – tingimusel et järgitakse liidu õigussüsteemis kehtivaid põhimõtteid ja norme – veiniviinamarjasordi nime „piquepoul“ või selle sünonüümide kasutamist, kuna see nimi ei sisalda nimetust „Picpoul de Pinet“ ega koosne sellest ega osuta sisuliselt kõnealuse nimetuse geograafilisele osale, mistõttu ei ole täidetud määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 100 lõike 3 esimeses lõigus kehtestatud tingimused. Registreerimistaotlus avaldati seejärel *Euroopa Liidu Teatajas* ⁽²⁾.
- (2) Komisjonile ei esitatud ühtegi määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 98 kohast vastuväidet.
- (3) Vastavalt määruse (EL) nr 1308/2013 artiklile 99 tuleks võtta nimetus „Picpoul de Pinet“ kaitse alla ja kanda see registrisse, millele on osutatud kõnealuse määruse artiklis 104.
- (4) Käesoleva määrusega ettenähtud meetmed on kooskõlas põllumajandusturgude ühise korralduse komitee arvamusega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Nimetus „Picpoul de Pinet“ (KPN) võetakse kaitse alla.

*Artikkel 2*Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 20. detsember 2017

Komisjoni nimel
president
Jean-Claude JUNCKER

⁽¹⁾ ELT L 347, 20.12.2013, lk 671.⁽²⁾ ELT C 253, 4.8.2017, lk 4.

KOMISJONI RAKENDUSMÄÄRUS (EL) 2017/2406,**20. detsember 2017,****millega määratakse kindlaks kogused, mis lisatakse määruse (EÜ) nr 442/2009 alusel avatud sealihä
tariifikvootide raames alaperioodiks 1. aprillist kuni 30. juunini 2018 kehtestatud kogustele**

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrust (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007, (¹) eriti selle artikli 188 lõikeid 2 ja 3,

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjoni määrusega (EÜ) nr 442/2009 (²) on avatud aastased tariifikvoodid sealihäsektori toodete importimiseks. Kõnealuse määruse I lisa B osas sätestatud kvootide haldamisel kohaldatakse üheaegse läbivaatamise meetodit.
- (2) Ajavahemikul 1.–7. detsembrini 2017 esitatud impordilitsentsitaotlustega hõlmatud kogused alaperioodiks 1. jaanuarist kuni 31. märtsini 2018 on väiksemad kui saada olevad kogused. Seetõttu tuleks kindlaks määrata kogused, millele taotlusi ei esitatud, ning lisada need järgmiseks kvoodi alaperioodiks kehtestatud kogustele.
- (3) Meetme tõhususe tagamiseks peaks käesolev määrus jõustuma selle *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise päeval,

ON VASTU VÖTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Kogused, mille kohta ei ole esitatud impordilitsentsitaotlusi vastavalt määrusele (EÜ) nr 442/2009 ja mis lisatakse alaperioodile 1. aprillist kuni 30. juunini 2018, on esitatud käesoleva määruse lisas.

*Artikkel 2*Käesolev määrus jõustub selle *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise päeval.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 20. detsember 2017

Komisjoni nimel

presidendi eest

põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraadi

peadirektor

Jerzy PLEWA

⁽¹⁾ ELT L 347, 20.12.2013, lk 671.⁽²⁾ Komisjoni määrus (EÜ) nr 442/2009, 27. mai 2009, millega avatakse ühenduse tariifikvoodid sealihäsektoris ja sätestatakse nende haldamine (ELT L 129, 28.5.2009, lk 13).

LISA

Järjekorranumber	Taotlemata kogused, mis lisatakse alaperioodiks 1. aprillist kuni 30. juunini 2018 saada olevatele kogustele (kilogrammides)
09.4038	25 693 750
09.4170	3 691 500

KOMISJONI RAKENDUSMÄÄRUS (EL) 2017/2407,**20. detsember 2017,**

millega kehtestatakse jaotuskoefitsient kogustele, mille kohta on esitatud ajavahemikul 1. detsembrist kuni 7. detsembrini 2017 impordilitsentsitaotlused, ja määratakse kindlaks kogused, mis lisatakse määruse (EÜ) nr 539/2007 alusel munasektoris ja ovoalbumiini puhul avatud tariifikvootide raames alaperioodiks 1. aprillist kuni 30. juunini 2018 kehtestatud kogustele

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrust (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007, (¹) eriti selle artiklit 188,

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjoni määrusega (EÜ) nr 539/2007 (²) on avatud tariifikvoodid munasektori toodete ja ovoalbumiini importimiseks.
- (2) Ajavahemikul 1. detsembrist kuni 7. detsembrini 2017 esitatud impordilitsentsitaotlustega hõlmatud kogused alaperioodiks 1. jaanuarist kuni 31. märtsini 2018 on suuremad kui teatavate kvootide all saada olevad kogused. Seega tuleks kindlaks määrata, kui palju impordilitsentse võib välja anda, samuti tuleks määrata kindlaks taotletud koguste suhtes kohaldatav jaotuskoefitsient, mis on arvatud vastavalt komisjoni määruse (EÜ) nr 1301/2006 (³) artikli 7 lõikele 2.
- (3) Ajavahemikul 1. detsembrist kuni 7. detsembrini 2017 esitatud impordilitsentsi taotlustega hõlmatud kogused alaperioodiks 1. jaanuarist kuni 31. märtsini 2018 on väiksemad kui teatavate kvootide all saada olevad kogused. Seetõttu tuleks kindlaks määrata kogused, millele taotlusi ei esitatud, ja lisada need järgmiseks kvoodi alaperioodiks kehtestatud kogustele.
- (4) Meetme tõhususe tagamiseks peaks käesolev määrus jõustuma selle *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise päeval,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

1. Määruse (EÜ) nr 539/2007 kohaselt esitatud impordilitsentsitaotlustega hõlmatud kogused alaperioodiks 1. jaanuarist kuni 31. märtsini 2018 korrutatakse käesoleva määruse lisas esitatud jaotuskoefitsientidega.
2. Kogused, mille kohta ei ole esitatud impordilitsentsitaotlusi vastavalt määrusele (EÜ) nr 539/2007 ja mis lisatakse alaperioodile 1. aprillist kuni 30. juunini 2018, on esitatud käesoleva määruse lisas.

*Artikkel 2*Käesolev määrus jõustub selle *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise päeval.⁽¹⁾ ELT L 347, 20.12.2013, lk 671.⁽²⁾ Komisjoni 15. mai 2007. aasta määrus (EÜ) nr 539/2007, millega sätestatakse tariifikvootide avamine ja haldamine munasektoris ja ovoalbumiini puhul (ELT L 128, 16.5.2007, lk 19).⁽³⁾ Komisjoni 31. augusti 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1301/2006, millega kehtestatakse ühised eeskirjad, et hallata põllumajandussaaduste ja -toodete imporditariifikvootide, mille suhtes kohaldatakse impordilitsentside süsteemi (ELT L 238, 1.9.2006, lk 13).

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 20. detsember 2017

Komisjoni nimel
presidendi eest
põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraadi
peadirektor
Jerzy PLEWA

—
LISA

Järjekorra- number	Jaotuskoefitsient – alaperioodiks 1. jaanuarist kuni 31. märtsini 2018 esitatud taotlused (protsentides)	Taotlemata kogused, mis lisatakse alaperioodil 1. aprillist kuni 30. juunini 2018 saada olevatele kogustele (kilogrammides ja koorega munade ekvivalendiks arvestatuna)
09.4015	—	105 912 000
09.4401	99,823823	0
09.4402	—	10 545 000

OTSUSED

NÕUKOGU RAKENDUSOTSUS (EL) 2017/2408,

18. detsember 2017,

millega lubatakse Läti Vabariigil kohaldada erimeedet, millega tehakse erand direktiivi 2006/112/EÜ (mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi) artiklist 287

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiivi 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi, (1) eriti selle artiklit 395,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

- (1) Vastavalt direktiivi 2006/112/EÜ artikli 287 punktile 10 võib Läti kohaldada käibemaksuvabastust selliste maksukohustuslaste suhtes, kelle aastakäive riigi valuutas ühinemiskuupäeval kehtinud vahetuskursi kohaselt ei ületa 17 200 eurot.
- (2) Nõukogu rakendusotsusega 2010/584/EL (2) lubati Lätel kuni 31. detsembrini 2013 kohaldada erandmeetmena käibemaksuvabastust selliste maksukohustuslaste suhtes, kelle aastakäive ei ületa 50 000 eurot. Kõnealuse meetme kohaldamisega pikendati nõukogu rakendusotsusega 2014/796/EL (3) ja see kaotab kehtivuse 31. detsembril 2017.
- (3) Komisjonis 3. juulil 2017 registreeritud kirjas taotles Läti luba kohaldada erimeedet, millega jätkatakse erandi tegemist direktiivi 2006/112/EÜ artiklist 287 ja vähendatakse käibemaksuvabastuse võimaldamise künnist 40 000 eurole („erimeede“).
- (4) Vastavalt direktiivi 2006/112/EÜ artikli 395 lõikele 2 teavitas komisjon 13. septembri 2017. aasta kirjaga teisi liikmesriike Läti taotlusest. Komisjon teatas 14. septembri 2017. aasta kirjas Lätile, et tal on taotluse hindamiseks kogu vajalik teave.
- (5) Arvestades, et erimeetme tulemusena vähenevad väikeettevõtjate käibemaksukohustused, tuleks Lätel lubada kohaldada erimeedet piiratud ajavahemiku jooksul, kuni 31. detsembrini 2020. Maksukohustuslastel peaks endiselt olema võimalik valida tavapärane käibemaksukord.
- (6) Läti esitatud teabe kohaselt avaldab erimeede tühist mõju lõpptarbimise etapis kogutava maksutulu kogusummale.
- (7) Kuna direktiivi 2006/112/EÜ artikleid 281–294 väikeettevõtjate suhtes kohaldatava erikorra kohta vaadatakse läbi, on võimalik, et direktiiv, millega muudetakse kõnealuseid sätteid, jõustub hiljemalt 31. detsembril 2020.
- (8) Erimeede ei mõjuta käibemaksust saadavaid liidu omavahendeid, sest Läti arvutab välja nõukogu määruse (EMÜ, Euratom) nr 1553/89 (4) artikli 6 kohase hüvitise,

(1) ELT L 347, 11.12.2006, lk 1.

(2) Nõukogu 27. septembri 2010. aasta rakendusotsus 2010/584/EL, mille kohaselt lubatakse Läti Vabariigil kohaldada meedet, millega tehakse erand direktiivi 2006/112/EÜ (mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi) artiklist 287 (ELT L 256, 30.9.2010, lk 29).

(3) Nõukogu 7. novembri 2014. aasta rakendusotsus 2014/796/EL, mille kohaselt lubatakse Läti Vabariigil kohaldada meedet, millega tehakse erand direktiivi 2006/112/EÜ (mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi) artiklist 287 (ELT L 330, 15.11.2014, lk 46).

(4) Nõukogu 29. mai 1989. aasta määrus (EMÜ, Euratom) nr 1553/89 käibemaksust laekuvate omavahendite kogumise kindla ühtse korra kohta (EÜT L 155, 7.6.1989, lk 9).

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Erandina direktiivi 2006/112/EÜ artikli 287 punktist 10 lubatakse Läti Vabariigil kohaldada käibemaksuvabastust nende maksukohustuslaste suhtes, kelle aastakäive ei ületa 40 000 eurot.

Artikkel 2

Käesolev otsus jõustub selle teatavakstegemise päeval.

Käesolevat otsust kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2018 kuni 31. detsembrini 2020 või kuupäevani, mil jõustub direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2006/112/EÜ artikleid 281–294, olenevalt sellest, kumb kuupäev on varasem.

Artikkel 3

Käesolev otsus on adresseeritud Läti Vabariigile.

Brüssel, 18. detsember 2017

Nõukogu nimel
eesistuja
K. SIMSON

NÕUKOGU RAKENDUSOTSUS (EL) 2017/2409,**18. detsember 2017,****millega lubatakse Rootsil kohaldada vähendatud aktsiisimaksu määra Põhja-Rootsi teatavates piirkondades kodumajapidamiste ja teenustesektori äriühingute tarbitava elektrienergia suhtes kooskõlas direktiivi 2003/96/EÜ artikliga 19**

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 27. oktoobri 2003. aasta direktiivi 2003/96/EÜ, millega korraldatakse ümber energiatoodete ja elektrienergia maksustamise ühenduse raamistik, ⁽¹⁾ eriti selle artiklit 19,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

- (1) Nõukogu rakendusotsusega 2012/47/EL ⁽²⁾ on Rootsil lubatud kuni 31. detsembrini 2017 kohaldada teatavate Põhja-Rootsi piirkondade kodumajapidamiste ja teenustesektori äriühingute (edaspidi „soodustatud isikud“) tarbitava elektrienergia suhtes vähendatud aktsiisimaksu määra vastavalt direktiivi 2003/96/EÜ artiklile 19.
- (2) 10. mai 2017. aasta kirjas taotles Rootsi luba jätkata vähendatud aktsiisimaksu määra kohaldamist soodustatud isikute tarbitava elektrienergia suhtes veel kuue aasta vältel, s.o kuni 31. detsembrini 2023. Maksuvähendus ei ületaks 96 Rootsi krooni MWh kohta. Rootsi saatis 1. septembri 2017. aasta kirjaga lisateavet ja selgitusi.
- (3) Asjaomastes geograafilistes piirkondades on küttekulud pikema kütteperioodi tõttu keskmiselt 30 % suuremad kui riigi ülejäänud osas. Seega vähendab soodustatud isikute elektrienergia kulude vähendamine erinevust kütte üldkulude vahel, mis tuleb kanda Põhja-Rootsi tarbijatel ja riigi ülejäänud piirkondade tarbijatel. Seega aitab meede kaasa regionaal- ja ühtekuuluvuspoliitika eesmärkide saavutamisele. Maksuvähendus ei tohiks olla suurem, kui on vajalik asjaomastes geograafilistes piirkondades tarbijate kantavate täiendavate küttekulude kompenseerimiseks ühiku kohta.
- (4) Vähendatud aktsiisimaksu määrad peaksid olema kõrgemad direktiivi 2003/96/EÜ artiklis 10 sätestatud alammääradest.
- (5) Arvestades meetme kohaldamisalasse kuuluvate piirkondade kaugget asukohta, tõsiasja, et maksuvähendus ei peaks ületama Põhja-Rootsis tekkivaid täiendavaid küttekulusid, ning seda, et meedet kohaldatakse üksnes kodumajapidamiste ja teenustesektori äriühingute suhtes, ei eeldata, et see meede põhjustaks märkimisväärseid konkurentsi-moonutusi või muutusi liikmesriikidevahelises kaubanduses.
- (6) Seega on kõnealune meede vastuvõetav, pidades silmas siseturu nõuetekohast toimimist ja vajadust tagada aus konkurents. Samuti on meede kooskõlas liidu tervise-, keskkonna-, energia- ja transpordipoliitikaga.
- (7) Pidades silmas direktiivi 2003/96/EÜ artikli 19 lõiget 2, peavad kõik kõnealuse artikli alusel antavad load olema ajaliselt rangelt piiritletud. Selleks et pakkuda soodustatud isikutele piisaval määral kindlust, tuleks luba anda kuueks aastaks. Käesolev otsus ei piira riigiabi käsitlevate liidu normide kohaldamist.
- (8) Otsuse 2012/47/EL alusel antud loa kohaldamist tuleks jätkata, et vältida ajalist vahet kõnealuse otsuse kehtivuse lõppemise ja käesoleva otsuse jõustumise vahel,

⁽¹⁾ ELT L 283, 31.10.2003, lk 51.

⁽²⁾ Nõukogu 24. jaanuari 2012. aasta rakendusotsus 2012/47/EL, millega lubatakse Rootsil kohaldada vähendatud maksumäära Põhja-Rootsi teatavates piirkondades kodumajapidamiste ja teenustesektori äriühingute poolt tarbitava elektrienergia suhtes kooskõlas direktiivi 2003/96/EÜ artikliga 19 (ELT L 26, 28.1.2012, lk 33).

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

1. Rootsil lubatakse kohaldada vähendatud aktsiisimaksu määra lisas loetletud omavalitsusüksustes asuvate kodumajapidamiste ja teenustesektori äriühingute tarbitava elektrienergia suhtes.

Selline maksuvähendus ei tohi olla tavalise riikliku elektrienergia aktsiisimaksu määraga võrreldes suurem, kui on vajalik selleks, et kompenseerida põhjapiirkonna asukohast tingitud täiendavad küttekulud võrreldes küttekuludega Rootsi ülejäänud osas, ning ei või ületada 96 Rootsi krooni MWh kohta.

2. Vähendatud maksumäärad peavad vastama direktiivi 2003/96/EÜ nõuetele, eelkõige nimetatud direktiivi artiklis 10 sätestatud alammääradele.

Artikkel 2

Käesolev otsus jõustub selle teatavakstegemise päeval.

Käesolevat otsust kohaldatakse 1. jaanuarist 2018 kuni 31. detsembrini 2023.

Artikkel 3

Käesolev otsus on adresseeritud Rootsi Kuningriigile.

Brüssel, 18. detsember 2017

Nõukogu nimel
eesistuja
K. SIMSON

LISA

Piirkonnad	Omaavalitsusüksused
Norrbotteni lään	Kõik omaavalitsusüksused
Västerbotteni lään	Kõik omaavalitsusüksused
Jämtlandi lään	Kõik omaavalitsusüksused
Västernorrlandi lään	Sollefteå, Ånge, Örnköldsvik
Gävleborgi lään	Ljusdal
Dalarna lään	Malung-Sälen, Mora, Orsa, Älvdalen
Värmlandi lään	Torsby

KOMISJONI RAKENDUSOTSUS (EL) 2017/2410,**20. detsember 2017,****millega muudetakse otsuseid 2006/415/EÜ ja 2007/25/EÜ ning rakendusotsust 2013/657/EL, milles käsitletakse teatavaid kaitsemeetmeid seoses suure patogeensusega linnugripiviirusega***(teatavaks tehtud numbri C(2017) 8969 all)***(EMPs kohaldatav tekst)**

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 11. detsembri 1989. aasta direktiivi 89/662/EMÜ veterinaarkontrollide kohta ühendusesiseses kaubanduses seoses siseturu väljakujundamisega, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 9 lõiget 4,võttes arvesse nõukogu 26. juuni 1990. aasta direktiivi 90/425/EMÜ, milles käsitletakse ühendusesiseses kaubanduses teatavate elusloomade ja toodete suhtes seoses siseturu väljakujundamisega kohaldatavaid veterinaar- ja zootehnilisi kontrolle, ⁽²⁾ eriti selle artikli 10 lõiget 4,võttes arvesse nõukogu 15. juuli 1991. aasta direktiivi 91/496/EMÜ, millega nähakse ette ühendusse kolmandatest riikidest saabuvate loomade veterinaarkontrolli korraldamise põhimõtted ning muudetakse direktiive 89/662/EMÜ, 90/425/EMÜ ja 90/675/EMÜ, ⁽³⁾ eriti selle artikli 18 lõikeid 1 ja 7,võttes arvesse nõukogu 18. detsembri 1997. aasta direktiivi 97/78/EÜ, milles sätestatakse kolmandatest riikidest ühendusse toodavate toodete veterinaarkontrolli põhimõtted, ⁽⁴⁾ eriti selle artikli 22 lõikeid 1 ja 6,võttes arvesse nõukogu 20. detsembri 2005. aasta direktiivi 2005/94/EÜ linnugripi tõrjet käsitlevate ühenduse meetmete ning direktiivi 92/40/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta, ⁽⁵⁾ eriti selle artikli 63 lõiget 3,võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuni 2013. aasta määrust (EL) nr 576/2013 lemmikloomade mittekauendusliku liikumise kohta, millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 998/2003, ⁽⁶⁾ eriti selle artikli 36 lõiget 1,

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjoni otsused 2006/415/EÜ ⁽⁷⁾ ja 2007/25/EÜ ⁽⁸⁾ ning komisjoni rakendusotsus 2013/657/EL ⁽⁹⁾ võeti vastu pärast alatüüpi H5N1 kuuluva viiruse põhjustatud suure patogeensusega linnugripi puhanguid, et kaitsta loomade ja inimeste tervist liidus.
- (2) Otsuses 2006/415/EÜ on sätestatud teatavad kaitsemeetmed, mida tuleb kohaldada, kui liikmesriigis esineb alatüüpi H5N1 kuuluva viiruse põhjustatud suure patogeensusega linnugripi puhanguid kodulindudel; see hõlmab A- ja B-piirkondade kehtestamist nimetatud haiguse puhangu kahtluse või kinnitust leidnud puhangu korral.
- (3) Otsuses 2007/25/EÜ on sätestatud teatavad kaitsemeetmed seoses suure patogeensusega linnugripiviirusega ning omanikega kaasas olevate lemmiklindude transpordiga liitu.

⁽¹⁾ EÜT L 395, 30.12.1989, lk 13.⁽²⁾ EÜT L 224, 18.8.1990, lk 29.⁽³⁾ EÜT L 268, 24.9.1991, lk 56.⁽⁴⁾ EÜT L 24, 30.1.1998, lk 9.⁽⁵⁾ ELT L 10, 14.1.2006, lk 16.⁽⁶⁾ ELT L 178, 28.6.2013, lk 1.⁽⁷⁾ Komisjoni 14. juuni 2006. aasta otsus 2006/415/EÜ, milles käsitletakse teatavaid kaitsemeetmeid seoses alatüüpi H5N1 kuuluva kõrge patogeensusega linnugripiga ühenduses ning millega tunnistatakse kehtetuks otsus 2006/135/EÜ (ELT L 164, 16.6.2006, lk 51).⁽⁸⁾ Komisjoni 22. detsembri 2006. aasta otsus 2007/25/EÜ, mis käsitleb teatavaid kaitsemeetmeid seoses lindude kõrge patogeensusega gripiga ja omanikega kaasas olevate lemmiklindude liikumisega ühendusse (ELT L 8, 13.1.2007, lk 29).⁽⁹⁾ Komisjoni 12. novembri 2013. aasta rakendusotsus 2013/657/EL, milles käsitletakse teatavaid kaitsemeetmeid, mida rakendatakse alatüüpi H5N1 kuuluva kõrge patogeensusega linnugripi puhkemisel Šveitsis, ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus 2009/494/EÜ (ELT L 305, 15.11.2013, lk 19).

- (4) Rakendusotsuses 2013/657/EL on sätestatud, et kui Šveitsis tuvastatakse alatüüpi H5N1 kuuluva viiruse põhjustatud suure patogeensusega linnugripi esinemine metslindudel või kui seal esineb selle haiguse puhanguid kodulindude seas, siis tuleb kohaldada liidus kehtivaid kaitsemeetmeid üksnes nende Šveitsi alade suhtes, mille suhtes kõnealuse kolmanda riigi pädev asutus kohaldab otsuses 2006/415/EÜ ja komisjoni otsuses 2006/563/EÜ⁽¹⁾ sätestatud meetmetega samaväärseid kaitsemeetmeid.
- (5) Otsuseid 2006/415/EÜ ja 2007/25/EÜ ning rakendusotsust 2013/657/EL kohaldatakse 31. detsembrini 2017.
- (6) Viimastel aastatel on liidus enamik suure patogeensusega viiruse põhjustatud linnugripi puhangutest kodulindude ja muude tehistingimustes peetavate lindude ning ka metslindude seas olnud H5 alatüüpidesse kuuluva viiruse, v.a Aasia päritolu alatüüpi H5N1 kuuluva viiruse põhjustatud. Viimati nimetatud viirusetüvi levib siiski endiselt laialdaselt kodulindude ja muude tehistingimustes peetavate lindude ning metslindude seas mitmes Aasia ja Aafrika riigis ning jätkuvalt esineb risk loomade ja inimeste tervisele liidus.
- (7) Seega on asjakohane ka edaspidi vähendada kõnealusest viirusest tulenevaid riske teatavate kaitsemeetmetega, mida võetakse suure patogeensusega viiruse põhjustatud linnugripi puhanguite puhul kodulindude ja muude tehistingimustes peetavate lindude seas liidus, ning säilitada meetmed, mis on ette nähtud selleks, et hoida ära suure patogeensusega viiruse põhjustatud linnugripi võimalikku levikut liitu linnukasvatussaaduste impordi, sealhulgas lemmiklindude sissetoomise kaudu.
- (8) Omanikuga kaasas olevate lemmiklindude sissetoomine kujutab endast väikest riski linnugripi levikuks liitu, tingimusel et järgitakse otsuse 2007/25/EÜ nõudeid ning et linnud on ette nähtud omaniku või vastutava isiku majapidamises või teises elukohas pidamiseks. Otsuses 2007/25/EÜ ei ole aga nõuded seoses lemmiklindude sihtkohaga pärast nende sissetoomist liitu piisavalt täpselt sätestatud ning selle tulemuseks võib olla selliste lindude viimine etendustele, laatadele, näitustele või muudele linde koondavatele kogunemistele, millega kaasneb suurem risk nakkuse võimalikuks levikuks. Seepärast tuleks otsust 2007/25/EÜ muuta, et selgelt sätestada nõue, et selliseid linde ei tohi eespool nimetatud üritustele viia enne 30 päeva möödumist nende liitu sissetoomisest.
- (9) Lisaks sellele võttis Euroopa Toiduohutusamet 14. septembril 2017 vastu teadusliku arvamuse linnugripi kohta⁽²⁾ (edaspidi „toiduohutusameti arvamus“). Otsustes 2006/415/EÜ ja 2007/25/EÜ ning rakendusotsuses 2013/657/EL sätestatud meetmed tuleks üle vaadata ning võtta seejuures arvesse toiduohutusameti arvamuses esitatud järeldusi.
- (10) Selleks et säilitada kehtivad kaitsemeetmed ning võimaldada toiduohutusameti arvamuses esitatud järeldustel põhinevat liidu eeskirjade kavandatud läbivaatamisega seotud poliitikavariantide põhjalikku hindamist, tuleks otsuste 2006/415/EÜ ja 2007/25/EÜ ning rakendusotsuse 2013/657/EL kohaldamisega pikendada 31. detsembrini 2018.
- (11) Seoses otsusega 2007/25/EÜ on asjakohane lemmikloomade liitu sissetoomise tingimuste ajakohastamiseks lisada tingimus kasutada diagnostiliste testide ja vaktsiinide puhul linnugripiviiruse H7-alatüübi antigeeni.
- (12) Selleks et hõlbustada liidu eeskirjade kohaldamist, sealhulgas lemmiklindude liitu sissetoomise sertifitseerimist, tuleks teatavaid ristviiteid otsuses 2007/25/EÜ ajakohastada, et võtta arvesse muudatusi liidu õigusaktides.
- (13) Seepärast tuleks otsuseid 2006/415/EÜ ja 2007/25/EÜ ning rakendusotsust 2013/657/EL vastavalt muuta.
- (14) Selleks et vältida häireid lemmiklindude liitu sissetoomisel, tuleks üleminekuperioodi jooksul lubada teatavatel tingimustel kasutada veterinaarsertifikaate, mis on välja antud otsuse 2007/25/EÜ kohaselt enne käesoleva otsusega tehtud muudatusi.
- (15) Käesoleva otsusega ette nähtud meetmed on kooskõlas alalise taime-, looma-, toidu- ja söödakomitee arvamusega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Otsuse 2006/415/EÜ artiklis 12 asendatakse kuupäev „31. detsembrini 2017“ kuupäevaga „31. detsembrini 2018“.

⁽¹⁾ Komisjoni 11. augusti 2006. aasta otsus 2006/563/EÜ, milles käsitletakse teatavaid kaitsemeetmeid seoses alatüüpi H5N1 kuuluva kõrge patogeensusega linnugripiga ühenduses ning millega tunnistatakse kehtetuks otsus 2006/115/EÜ (ELT L 222, 15.8.2006, lk 11).

⁽²⁾ EFSA Journal 2017; 15(10): 4991.

Artikkel 2

Otsust 2007/25/EÜ muudetakse järgmiselt.

1) Artikli 1 lõike 1 punkti b muudetakse järgmiselt:

a) alapunktid ii, iii ja iv asendatakse järgmisega:

- „ii) läbivad 30-päevase impordijärgse karantiini sihtliikmesriigis ruumides, mis on heaks kiidetud vastavalt komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 139/2013 (*) artikli 6 esimesele lõigule, või
- iii) on viimase kuue kuu jooksul ja mitte hiljem kui 60 päeva enne lähetamist vaksineeritud ja vähemalt ühel korral uuesti vaksineeritud linnugripiviiruse H5- ja H7-alatüübi vastu; kasutatud vaktsiinid peavad olema asjaomase liigi jaoks heaks kiidetud vastavalt tootja juhiste, või
- iv) on olnud isolatsioonis vähemalt kümme päeva enne eksportimist ja neid on vastavalt OIE korrapäraselt ajakohastatava maismaaloomade diagnostiliste testide ja vaktsiinide käsiraamatu (Manual of Diagnostic Tests and Vaccines for Terrestrial Animals) linnugripiviiruse H5- ja H7-alatüübi antigeenide või genoomi suhtes proovide põhjal, mis on võetud mitte varem kui kolmandal isolatsioonipäeval, ning

(*) Komisjoni 7. jaanuari 2013. aasta rakendusmäärus (EL) nr 139/2013, milles sätestatakse loomatervishoiuõuded ja karantiinitingimused teatavate lindude impordil liitu (ELT L 47, 20.2.2013, lk 1).“;

b) lisatakse alapunkt v:

„v) on viidud majapidamisse või teise elukohta liidus ning neid ei tohi lubada viia etendustele, laatadele, näitustele või muudele linde koondavatele kogunemistele 30 päeva jooksul pärast nende liitu sissetoomist, v.a nende impordijärgne transport alapunktis ii osutatud heakskiidetud karantiiniasutusse.“

2) Artikli 2 lõige 4 asendatakse järgmisega:

„4. Kui kontrollimisel selgub, et loomad ei vasta käesolevas otsuses sätestatud nõuetele, kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 576/2013 (*) artiklit 35.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuni 2013. aasta määrus (EL) nr 576/2013 lemmikloomade mittekaubandusliku liikumise kohta, millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 998/2003 (ELT L 178, 28.6.2013, lk 1).“

3) Artiklis 6 asendatakse kuupäev „31. detsembrini 2017“ kuupäevaga „31. detsembrini 2018“.

4) II lisas muudetakse veterinaarsertifikaadi näidise II osa järgmiselt:

a) punkt 3 asendatakse järgmisega:

„[3. linnud vastavad vähemalt ühele järgmistest tingimustest:

(¹) kas [määruse (EL) nr 206/2010 I lisa 1. osas või II lisa 1. osas loetletud kolmandate riikide puhul on neid hoitud punktis I.11 nimetatud ruumides ametliku järelevalve all vähemalt 30 päeva enne lähetamist ja neid on tõhusalt kaitstud kokkupuute eest teiste lindudega;]

(¹) või [neid on viimase kuue kuu jooksul ja mitte hiljem kui 60 päeva enne lähetamist vastavalt vaktsiinitootja juhiste vaksineeritud [pp/kk/aaaa] ja uuesti vaksineeritud [pp/kk/aaaa] linnugripiviiruse H5- ja H7-alatüübi vastu. Kasutatud vaktsiin(id) ei ole elusvaktsiin(id) ning on lähetavas kolmandas riigis või vähemalt ühes Euroopa Liidu liikmesriigis asjaomaste liikide jaoks heaks kiidetud;]

(¹) või [nad on olnud isolatsioonis vähemalt kümme päeva enne lähetamist ja neid on testitud linnugripiviiruse H5- ja H7-alatüübi antigeenide või genoomi suhtes vastavalt OIE korrapäraselt ajakohastatava maismaaloomade diagnostiliste testide ja vaktsiinide käsiraamatu (Manual of Diagnostic Tests and Vaccines for Terrestrial Animals) linnugripiviiruse H5- ja H7-alatüübi antigeenide või genoomi suhtes proovide põhjal, mis on võetud [pp/kk/aaaa], kusjuures see kuupäev ei tohi olla varasem kui kolmas isolatsioonipäev;]

ning nad on viidud majapidamisse või teise elukohta Euroopa Liidus ning neid ei ole lubatud viia etendustele, laatadele, näitustele või muudele linde koondavatele kogunemistele 30 päeva jooksul pärast nende liitu sissetoomist;]

(¹) või [3. lindude omanik / lindude eest vastutav isik on kinnitanud, et ta on teinud ettevalmistused lindude Euroopa Liitu sissetoomise järgseks 30-päevaseks karantiiniks heakskiidetud karantiiniasutuses või -keskuses vastavalt rakendusmääruse (EL) nr 139/2013 artikli 6 esimesele lõigule;“;

b) punkt 4.1 asendatakse järgmisega:

„4.1. kõnealused linnud on „lemmikloomad“ määruse (EL) nr 576/2013 artikli 3 punkti b tähenduses ning neid ei transpordita kaubanduslikul eesmärgil;“.

5) III lisasse lisatakse punkt 5:

„5. Linnud peavad olema viidud majapidamisse või teise elukohta liidus ning neid ei tohi lubada viia etendustele, laatadele, näitustele või muudele linde koondavatele kogunemistele 30 päeva jooksul pärast nende liitu sissetoomist, v.a nende liitu sissetoomise järgne transport heakskiidetud karantiiniasutusse.“

Artikkel 3

Rakendusotsuse 2013/657/EL artiklis 4 asendatakse kuupäev „31. detsembrini 2017“ kuupäevaga „31. detsembrini 2018“.

Artikkel 4

Kuni 1. märtsini 2018 kestva üleminekuperioodi jooksul võib asjaomase veterinaarsertifikaadi kehtivusaja vältel jätkuvalt liitu sisse tuua lemmiklinde, kellega on kaasas enne kõnealust kuupäeva välja antud, otsuse 2007/25/EÜ II lisa esitatud veterinaarsertifikaadi näidisele vastav veterinaarsertifikaat ja kõnealuse otsuse III lisa kohane deklaratsioon sellisel kujul, nagu need olid esitatud otsuses 2007/25/EÜ enne selle muutmist käesoleva otsuse artikliga 2.

Artikkel 5

Käesolev otsus on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel, 20. detsember 2017

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Vytenis ANDRIUKAITIS

KOMISJONI RAKENDUSOTSUS (EL) 2017/2411,**20. detsember 2017,****millega muudetakse rakendusotsuse 2014/709/EL (milles käsitletakse loomatervishoiualaseid tõrjemeetmeid seoses sigade Aafrika katkuga teatavates liikmesriikides) lisa***(teatavaks tehtud numbri C(2017) 8988 all)***(EMPs kohaldatav tekst)**

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 11. detsembri 1989. aasta direktiivi 89/662/EMÜ veterinaarkontrollide kohta ühendusesiseses kaubanduses seoses siseturu väljakujundamisega, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 9 lõiget 4,võttes arvesse nõukogu 26. juuni 1990. aasta direktiivi 90/425/EMÜ, milles käsitletakse ühendusesiseses kaubanduses teatavate elusloomade ja toodete suhtes seoses siseturu väljakujundamisega kohaldatavaid veterinaar- ja zootehnilisi kontrole, ⁽²⁾ eriti selle artikli 10 lõiget 4,võttes arvesse nõukogu 16. detsembri 2002. aasta direktiivi 2002/99/EÜ, milles sätestatakse inimtoiduks ettenähtud loomsete saaduste tootmist, töötlemist, turustamist ja ühendusse toomist reguleerivad loomatervishoiu eeskirjad, ⁽³⁾ eriti selle artikli 4 lõiget 3,

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjoni rakendusotsuses 2014/709/EL ⁽⁴⁾ on sätestatud loomatervishoiualased tõrjemeetmed seoses sigade Aafrika katku esinemisega teatavates liikmesriikides. Kõnealuse rakendusotsuse lisa I–IV osas on piiritletud ja loetletud nende liikmesriikide teatavad piirkonnad, mis kõnealuse taudiga seoses on eristatud epidemioloogilisel olukorral põhineva riskitaseme järgi.
- (2) 2017. aasta detsembris leidsid kinnitust mõned sigade Aafrika katku juhtumid metssigade hulgas Poolas Parczewi ja Varssavi maakondades (powiat parczewski ja powiat warszawski), mis on praegu loetletud rakendusotsuse 2014/709/EL lisa I osas. Kõnealuste juhtumite esinemine suurendab riskitaset, mida tuleks arvesse võtta kõnealuse rakendusotsuse lisas. Seepärast tuleks Varssavi ja Siemieńi haldusüksustes (powiat miejski Warszawa ja gmina Siemień) metssigadel esinenud sigade Aafrika katku kõnealustest juhtudest mõjutatud piirkonnad esitada nüüd rakendusotsuse 2014/709/EL lisa I osa asemel II osas ning Wiązowna haldusüksus (gmina Wiązowna) Poolas tuleks nüüd esitada kõnealuse rakendusotsuse lisa I osas.
- (3) Sigade Aafrika katku praeguse epidemioloogilise olukorra muutust asjaomastes uluksigade populatsioonides liidus tuleks arvesse võtta loomatervishoiuriski hindamisel, mida kõnealuse taudi uus olukord põhjustab teatavates liikmesriikides ja naabruses asuvates kolmandates riikides. Selleks et sihipäraselt rakendada rakendusotsuses 2014/709/EL ettenähtud loomatervishoiualaseid tõrjemeetmeid ja tõkestada sigade Aafrika katku edasist levikut ning ennetada samal ajal tarbetuid häireid liidusesiseses kaubanduses ja vältida kolmandate riikide poolt põhjendamatute kaubandustõkete kehtestamist, tuleks ajakohastada nimetatud rakendusotsuse lisas esitatud nende liidu piirkondade loetelu, mille suhtes kohaldatakse loomatervishoiualaseid tõrjemeetmeid, et võtta kõnealuse taudiga seoses arvesse epidemioloogilise olukorra muutusi Poolas.
- (4) Seepärast tuleks rakendusotsuse 2014/709/EL lisa vastavalt muuta.
- (5) Käesoleva otsusega ette nähtud meetmed on kooskõlas alalise taime-, looma-, toidu- ja söödakomitee arvamusega,

⁽¹⁾ EÜT L 395, 30.12.1989, lk 13.⁽²⁾ EÜT L 224, 18.8.1990, lk 29.⁽³⁾ EÜT L 18, 23.1.2003, lk 11.⁽⁴⁾ Komisjoni 9. oktoobri 2014. aasta rakendusotsus 2014/709/EL, milles käsitletakse loomatervishoiualaseid tõrjemeetmeid seoses sigade Aafrika katkuga teatavates liikmesriikides ja tunnistatakse kehtetuks rakendusotsus 2014/178/EL (ELT L 295, 11.10.2014, lk 63).

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Rakendusotsuse 2014/709/EL lisa asendatakse käesoleva otsuse lisas esitatud tekstiga.

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel, 20. detsember 2017

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Vytenis ANDRIUKAITIS

LISA

Rakendusotsuse 2014/709/EL lisa asendatakse järgmisega:

„LISA

I OSA

1. Tšehhi Vabariik

Järgmised piirkonnad Tšehhi Vabariigis:

- okres Uherské Hradiště,
- okres Kroměříž,
- okres Vsetín.

2. Eesti

Järgmised piirkonnad Eestis:

- Hiiu maakond.

3. Läti

Järgmised piirkonnad Lätis:

- Aizputes novads,
- Alsungas novads,
- Auces novada Vecauces un Ukru pagasts, Auces pilsēta,
- Jelgavas novada Platones, Vircavas, Jaunsvirlaukas, Vilces, Lielplatonas, Elejas un Sesavas pagasts,
- Kuldīgas novada Ēdoles, Īvandes, Gudenieku, Turlavas, Kurmāles, Snēpeles, Laidu pagasts, Kuldīgas pilsēta,
- Pāvilostas novada Sakas pagasts un Pāvilostas pilsēta,
- republikas pilsēta Jelgava,
- Saldus novada Ezeres, Kursīšu, Novadnieku, Pampāļu, Saldus, Zaņas un Zirņu pagasts, Saldus pilsēta,
- Skrundas novads,
- Stopiņu novada daļa, kas atrodas uz rietumiem no autoceļa V36, P4 un P5, Acones ielas, Dauguļupes ielas un Dauguļupītes,
- Tērvetes novads,
- Ventspils novada Jūrkalnes pagasts.

4. Leedu

Järgmised piirkonnad Leedus:

- Akmenės rajono savivaldybė: Akmenės, Kruopių, Naujosios Akmenės kaimiškoji, Naujosios Akmenės miesto ir Ventos seniūnijos,
- Joniškio rajono savivaldybė,
- Jurbarko rajono savivaldybė: Eržvilko, Girdžių, Jurbarko miesto, Jurbarkų ir Viešvilės seniūnijos, Skirsnemunės ir Šimkaičių seniūnijos dalis į vakarus nuo kelio Nr. 146,
- Kalvarijos savivaldybė,
- Kazlų Rūdos savivaldybė,
- Kelmės rajono savivaldybė,
- Marijampolės savivaldybė,
- Mažeikių rajono savivaldybė,
- Radviliškio rajono savivaldybė: Aukštelių, Radviliškio, Radviliškio miesto, Šaukoto, Šaulėnų ir Tyrulių,

- Raseinių rajono savivaldybė: Ariogalos seniūnija į šiaurę nuo kelio Nr A1, Ariogalos miesto, Betygalos seniūnijos, Girkalnio ir Kalnūjų seniūnijos į šiaurę nuo kelio Nr A1, Nemakščių, Pagojukų, Paliepių, Raseinių, Raseinių miesto, Šiluvos ir Viduklės seniūnijos,
- Šakių rajono savivaldybė,
- Šiaulių miesto savivaldybė,
- Šiaulių rajono savivaldybė.

5. Poola

Järgmised piirkonnad Poolas:

w województwie warmińsko-mazurskim:

- gminy Stare Juchy i gmina wiejska Elk w powiecie elckim,
- gminy Biała Piska, Orzysz i Pisz w powiecie piskim,
- gminy Miłki i Wydminy w powiecie giżyckim,
- gminy Olecko, Świętajno i Wieliczki w powiecie oleckim,
- gminy Górowo Iławeckie z miastem Górowo Iławeckie i Bartoszyce z miastem Bartoszyce w powiecie bartoszyckim.

w województwie podlaskim:

- gmina Brańsk z miastem Brańsk, gminy Boćki, Rudka, Wyszki, część gminy Bielsk Podlaski położona na zachód od linii wyznaczonej przez drogę nr 19 (w kierunku północnym od miasta Bielsk Podlaski) i przedłużonej przez wschodnią granicę miasta Bielsk Podlaski i drogę nr 66 (w kierunku południowym od miasta Bielsk Podlaski), miasto Bielsk Podlaski, część gminy Orla położona na zachód od drogi nr 66 w powiecie bielskim,
- gminy Augustów z miastem Augustów i Nowinka w powiecie augustowskim,
- gminy Dziadkowice, Grodzisk i Perlejewo w powiecie siemiatyckim,
- gminy Kolno z miastem Kolno, Mały Płock i Turośl w powiecie kolneńskim,
- gminy Juchnowiec Kościelny, Suraz, Turośl Kościelna, Łapy i Poświętne w powiecie białostockim,
- powiat zambrowski,
- gminy Bakalarzewo, Raczki, Rutka-Tartak, Suwałki i Szypliszki w powiecie suwalskim,
- gminy Sokoły, Kulesze Kościelne, Nowe Piekuty, Szepietowo, Klukowo, Ciechanowiec, Wysokie Mazowieckie z miastem Wysokie Mazowieckie, Czyżew w powiecie wysokomazowieckim,
- gminy Łomża, Miastkowo, Nowogród, Piątnica, Śniadowo i Zbójna w powiecie łomżyńskim,
- powiat miejski Białystok,
- powiat miejski Łomża,
- powiat miejski Suwałki.

w województwie mazowieckim:

- gminy Bielany, Ceranów, Jabłonna Lacka, Sabnie, Sterdyń i gmina wiejska Sokołów Podlaski w powiecie sokołowskim,
- gminy Domanice, Kotuń, Mokobody, Skórzec, Suchożebry, Mordy, Siedlce, Wiśniew i Zbuczyn w powiecie siedleckim,
- powiat miejski Siedlce,
- gminy Rzekuń, Troszyn, Czerwin i Goworowo w powiecie ostrołęckim,
- gminy Olszanka i Łosice w powiecie łosickim,
- powiat ostrowski,
- gmina Wyszogród w powiecie płockim,
- gminy Czerwińsk nad Wisłą i Załuski w powiecie płońskim,
- gminy Pomiechówek, Zakroczym i część miasta Nowy Dwór Mazowiecki położona na północ od rzeki Wisły w powiecie nowodworskim,
- gmina Pokrzywnica i Zatory w powiecie pułtuskim,

- gmina Serock w powiecie legionowskim,
 - gmina Somianka w powiecie wyszkowskim,
 - gminy Dąbrówka, Klembów, Marki, Poświętne, Radzymin, Wołomin, Zielonka i Ząbki w powiecie wołomińskim,
 - gminy Halinów i Sulejówek w powiecie mińskim,
 - gmina Józefów, Karczew, Otwock i Wiązowna w powiecie otwockim,
 - gminy Lesznówola, Tarczyn i część gminy Góra Kalwaria położona na południe od linii wyznaczonej przez drogę nr 79 i północną granicę miasta Góra Kalwaria w powiecie piaseczyńskim,
 - gminy Chynów i Grójec w powiecie grójeckim,
 - gminy Brwinów, Michałowice, Nadarzyn, Piastów, Pruszków i Raszyn w powiecie pruszkowskim,
 - gminy Baranów, Grodzisk Mazowiecki, Milanówek i Podkowa Leśna w powiecie grodziskim,
 - gminy Iłów, Młodzieszyn, Sochaczew z miastem Sochaczew i Teresin w powiecie sochaczewskim.
- w województwie lubelskim:
- gminy Cyców, Ludwin, Puchaczów i Spiczyn w powiecie łączyńskim,
 - gminy Borki, Czemierniki, miasto Radzyń Podlaski i Ulan-Majorat w powiecie radzyńskim,
 - gmina Adamów, Krzywda, Serokomla, Stanin, Trzebieszów, Wojcieszków i gmina wiejska Łuków w powiecie łukowskim,
 - gminy Dębowa Kłoda i Sosnowica w powiecie parczewskim,
 - gminy Dorohusk, Kamień, Chełm, Ruda – Huta, część gminy Sawin położona na południe od linii wyznaczonej przez drogę łączącą miejscowość Chutcze z miejscowością Sawin, wzdłuż ulic Brzeska, Wygon i Podgrabowa w miejscowości Sawin, a dalej wzdłuż drogi stanowiącej przedłużenie ulicy Podgrabowa w kierunku wschodnim do granicy gminy, Siedliszcze, Rejowiec, Rejowiec Fabryczny z miastem Rejowiec Fabryczny i Wierzbica w powiecie chełmskim,
 - powiat miejski Chełm,
 - gminy Firlej, Kock, Lubartów z miastem Lubartów, Serniki, Niedźwiada, Ostrówek, Ostrów Lubelski i Uścimów w powiecie lubartowskim.

II OSA

1. Tšehhi Vabariik

Järgmised piirkonnad Tšehhi Vabariigis:

- okres Zlín.

2. Eesti

Järgmised piirkonnad Eestis:

- Haapsalu linn,
- Hanila vald,
- Harju maakond,
- Ida-Viru maakond,
- Jõgeva maakond,
- Järva maakond,
- Kihelkonna vald,
- Kullamaa vald,
- Kuressaare linn,
- Lääne-Viru maakond,
- Lääne-Saare vald,
- osa Leisi vallast, mis asub lääne pool Kuressaare-Leisi maantee (maantee nr 79),
- Lihula vald,
- Martna vald,

- Muhu vald,
- Mustjala vald,
- Osa Noarootsi vallast, mis asub põhja pool maanteest nr 230,
- Nõva vald,
- Pihlta vald,
- Pärnu maakond (välja arvatud Audru ja Tõstamaa vald),
- Põlva maakond,
- Rapla maakond,
- Osa Ridala vallast, mis asub edela pool maanteest nr 31,
- Ruhnu vald,
- Salme vald,
- Tartu maakond,
- Torgu vald,
- Valga maakond,
- Viljandi maakond,
- Vormsi vald,
- Võru maakond.

3. Lāti

Järgmised piirkonnad Lātis:

- Ādažu novads,
- Aglonas novada Kastuļinas, Grāveru un Šķeltovas pagasts,
- Aizkraukles novads,
- Aknīstes novads,
- Alojās novads,
- Alūksnes novads,
- Amatas novads,
- Apes novads,
- Auces novada Bēnes, Lielaucē un Īles pagasts,
- Babītes novads,
- Baldones novads,
- Baltinavas novads,
- Balvu novads,
- Bauskas novads,
- Beverīnas novads,
- Brocēnu novads,
- Burtnieku novads,
- Carnikavas novads,
- Cēsu novads,
- Cesvaines novads,
- Ciblas novads,
- Dagdas novads,
- Daugavpils novada Vaboles, Līksnas, Sventes, Medumu, Dēmenas, Kalkūnes, Laucesas, Tabores, Maļinovas, Ambeļu, Biķernieku, Naujenes, Vecsalienas, Salienas un Skrudalienas pagasts,

- Dobeles novads,
- Dundagas novads,
- Engures novads,
- Ērgļu novads,
- Garkalnes novada daļa, kas atrodas uz ziemeļrietumiem no autoceļa A2,
- Gulbenes novads,
- Iecavas novads,
- Ikšķiles novada Tinūžu pagasta daļa, kas atrodas uz dienvidaustrumiem no autoceļa P10, Ikšķiles pilsēta,
- Ilūkstes novads,
- Jaunjelgavas novads,
- Jaunpiebalgas novads,
- Jaunpils novads,
- Jēkabpils novads,
- Jelgavas novada Glūdas, Zaļenieku, Svētes, Kalnciema, Līvībērzes un Valgundes pagasts,
- Kandavas novads,
- Kārsavas novads,
- Ķeguma novads,
- Ķekavas novads,
- Kocēnu novads,
- Kokneses novads,
- Krāslavas novads,
- Krimuldas novada Krimuldas pagasta daļa, kas atrodas uz ziemeļaustrumiem no autoceļa V89 un V81, un Lēdurgas pagasta daļa, kas atrodas uz ziemeļaustrumiem no autoceļa V81 un V128,
- Krustpils novads,
- Kuldīgas novada Padures, Pelču, Rumbas, Rendas, Kalibes un Vārmes pagasti,
- Lielvārdes novads,
- Līgatnes novads,
- Limbažu novada Skultes, Limbažu, Umurgas, Katvaru, Pāles un Viļķenes pagasts, Limbažu pilsēta,
- Līvānu novads,
- Lubānas novads,
- Ludzas novads,
- Madonas novads,
- Mālpils novads,
- Mārupes novads,
- Mazsalacas novads,
- Mērsraga novads,
- Naukšēnu novads,
- Neretas novada Mazzalves pagasta daļa, kas atrodas uz ziemeļaustrumiem no autoceļa P73 un uz rietumiem no autoceļa 932,
- Ogres novads,
- Olaines novads,
- Ozolnieku novads,
- Pārgaujas novads,
- Pļaviņu novads,

- Preiļu novada Saunas pagasts,
- Priekuļu novada Veselavas pagasts un Priekuļu pagasta daļa, kas atrodas uz dienvidiem no autoceļa P28 un rietumiem no autoceļa P20,
- Raunas novada Drustu pagasts un Raunas pagasta daļa, kas atrodas uz dienvidiem no autoceļa A2,
- republikas pilsēta Daugavpils,
- republikas pilsēta Jēkabpils,
- republikas pilsēta Jūrmala,
- republikas pilsēta Rēzekne,
- republikas pilsēta Valmiera,
- Rēzeknes novada Audriņu, Bērzgales, Čornajas, Dricānu, Gaigalavas, Griškānu, Ilzeskalna, Kantinieku, Kaunatas, Lendžu, Lūznavas, Maltas, Mākoņkalna, Nagļu, Ozolaines, Ozolmuižas, Rikavas, Nautrēnu, Sakstagāla, Silmalas, Stoļerovas, Stružānu un Vērēmu pagasts un Feimaņu pagasta daļa, kas atrodas uz ziemeļiem no autoceļa V577 un Pušas pagasta daļa, kas atrodas uz ziemeļaustrumiem no autoceļa V577 un V597,
- Riebiņu novada Sīlukalna, Stabulnieku, Galēnu un Silajāņu pagasts,
- Rojas novads,
- Ropažu novada daļa, kas atrodas uz austrumiem no autoceļa P10,
- Rugāju novads,
- Rundāles novads,
- Rūjienas novads,
- Salacgrīvas novads,
- Salas novads,
- Saldus novada Jaunlutriņu, Lutriņu un Šķēdes pagasts,
- Saulkrastu novads,
- Siguldas novada Mores pagasts un Allažu pagasta daļa, kas atrodas uz dienvidiem no autoceļa P3,
- Skrīveru novads,
- Smiltenes novads,
- Strenču novads,
- Talsu novads,
- Tukuma novads,
- Valkas novads,
- Varakļānu novads,
- Vecpiebalgas novads,
- Vecumnieku novads,
- Ventspils novada Ances, Tārgales, Popes, Vārves, Užavas, Piltenes, Puzes, Ziru, Ugāles, Usmas un Zlēku pagasts, Piltenes pilsēta,
- Viesītes novada Elkšņu un Viesītes pagasts, Viesītes pilsēta,
- Viļakas novads,
- Viļānu novads,
- Zilupes novads.

4. Leedu

Jārgmised piirkonnad Leedus:

- Alytaus miesto savivaldybė,
- Alytaus rajono savivaldybė,
- Anykščių rajono savivaldybė: Andrioniškio, Anykščių, Debeikių, Kavarsko seniūnijos dalis į šiaurės rytus nuo kelio Nr. 1205 ir į šiaurę rytus nuo kelio Nr. 1218, Kurklių, Skiemonių, Svėdasų, Troškūnų ir Viešintų seniūnijos,

- Birštono savivaldybė,
- Biržų miesto savivaldybė,
- Biržų rajono savivaldybė: Nemunėlio Radviliškio, Pabiržės, Pačeriaukštės ir Parovėjos seniūnijos,
- Elektrėnų savivaldybė,
- Ignalinos rajono savivaldybė,
- Jonavos rajono savivaldybė,
- Jurbarko rajono savivaldybė: Juodaičių, Raudonės, Seredžiaus, Veliuonos seniūnijos ir Skirsnemunės ir Šimkaičių seniūnijos dalis į rytus nuo kelio Nr. 146,
- Kaišiadorių miesto savivaldybė,
- Kaišiadorių rajono savivaldybė,
- Kauno miesto savivaldybė,
- Kauno rajono savivaldybės: Akademijos, Alšėnų, Batniavos, Domeikavos, Ežerėlio, Garliavos apylinkių, Garliavos, Karmėlavos, Kačerginės, Kulautuvos, Lapių, Linksmakalnio, Neveronių, Raudondvario, Ringaudų, Rokų, Samylų, Taurakiemio, Užliedžių, Vilkijos apylinkių, Vilkijos, Zapyškio seniūnijos,
- Kėdainių rajono savivaldybė savivaldybės: Dotnuvos, Gudžiūnų, Josvainių seniūnijos dalis į šiaurę nuo kelio Nr 3514 ir Nr 229, Krakių, Kėdainių miesto, Surviliškio, Truskavos, Vilainių ir Šėtos seniūnijos,
- Kupiškio rajono savivaldybė: Noriūnų, Skapiškio, Subačiaus ir Šimonių seniūnijos,
- Molėtų rajono savivaldybė,
- Pakruojo rajono savivaldybė: Klovainių, Rozalimo, Lygumų, Pakruojo, Žeimelio, Linkuvos ir Pašvitinio seniūnijos,
- Panevėžio rajono savivaldybė: Krekenavos seninūnijos dalis į vakarus nuo Nevėžio upės ir į pietus nuo kelio Nr. 3004,
- Pasvalio rajono savivaldybė: Joniškėlio apylinkių, Joniškėlio miesto, Saločių ir Pušaloto seniūnijos,
- Radviliškio rajono savivaldybė: Baisogalos, Grinkiškio, Skėmių, Šėduvos miesto, Pakalniškių ir Sidabravo seniūnijos,
- Raseinių rajono savivaldybė: Kalnūjų, Girkalnio, Ariogalios seniūnijos į pietus nuo kelio Nr. A1,
- Prienų miesto savivaldybė,
- Prienų rajono savivaldybė,
- Rokiškio rajono savivaldybė,
- Širvintų rajono savivaldybė,
- Švenčionių rajono savivaldybė,
- Trakų rajono savivaldybė,
- Utenos rajono savivaldybė,
- Vilniaus miesto savivaldybė,
- Vilniaus rajono savivaldybė,
- Vilkaviškio rajono savivaldybė,
- Visagino savivaldybė,
- Zarasų rajono savivaldybė.

5. Poola

Järgmised piirkonnad Poolas:

w województwie warmińsko-mazurskim:

- gmina Kalinowo i Prostki w powiecie elckim,

w województwie podlaskim:

- część gminy Wizna położona na zachód od linii wyznaczonej przez drogę łączącą miejscowości Jedwabne i Wizna oraz na południe od linii wyznaczonej przez drogę nr 64 (od skrzyżowania w miejscowości Wizna w kierunku wschodnim do granicy gminy) w powiecie łomżyńskim,

- gmina Dubicze Cerkiewne, Czyże, Białowieża, Hajnówka z miastem Hajnówka, Narew, Narewka i części gmin Kleszczel i Czeremcha położone na wschód od drogi nr 66 w powiecie hajnowskim,
 - gmina Kobylin-Borzymy w powiecie wysokomazowieckim,
 - gminy Grabowo i Stawiski w powiecie kolneńskim,
 - gminy Czarna Białostocka, Dobrzyniewo Duże, Gródek, Michałowo, Supraśl, Tykocin, Wasilków, Zabłudów, Zawady i Choroszcz w powiecie białostockim,
 - część gminy Bielsk Podlaski położona na wschód od linii wyznaczonej przez drogę nr 19 (w kierunku północnym od miasta Bielsk Podlaski) i przedłużonej przez wschodnią granicę miasta Bielsk Podlaski i drogę nr 66 (w kierunku południowym od miasta Bielsk Podlaski), część gminy Orla położona na wschód od drogi nr 66 w powiecie bielskim,
 - powiat sejneński,
 - gminy Bargłów Kościelny, Płaska i Sztabin w powiecie augustowskim,
 - powiat sokólski,
- w województwie mazowieckim:
- gmina Przesmyki w powiecie siedleckim,
 - gmina Repki w powiecie sokołowskim,
 - gmina Brochów w powiecie sochaczewskim,
 - gminy Czosnów, Leoncin i część miasta Nowy Dwór Mazowiecki ograniczona od północy rzeką Narew i od południa rzeką Wisła w powiecie nowodworskim,
 - powiat warszawski zachodni,
 - gminy Jabłonna, Nieporęt, Wieliszew i Legionowo w powiecie legionowskim,
 - gminy Konstancin – Jeziorna, Piaseczno, Prażmów i część gminy Góra Kalwaria, położona na północ od linii wyznaczonej przez drogę nr 79 i północną granicę miasta Góra Kalwaria w powiecie piaseczyńskim,
 - powiat miejski Warszawa.
- w województwie lubelskim:
- gminy Komarówka Podlaska i Wołyn w powiecie radzyńskim,
 - gminy Stary Brus i Urszulin w powiecie włodawskim,
 - gminy Rossosz, Wisznice, Sławatycze, Sosnówka, Tuczna i Łomazy w powiecie bialskim,
 - gminy Jabłoń, Milanów, Parczew i Siemień w powiecie parczewskim,
 - część gminy Sawin położona na północ od linii wyznaczonej przez drogę łączącą miejscowość Chutcze z miejscowością Sawin, wzdłuż ulic Brzeska, Wygon i Podgrabowa w miejscowości Sawin, a dalej wzdłuż drogi stanowiącej przedłużenie ulicy Podgrabowa w kierunku wschodnim do granicy gminy w powiecie chełmskim.

III OSA

1. Eesti

Järgmised piirkonnad Eestis:

- Audru vald,
- Lääne-Nigula vald,
- Laimjala vald,
- osa Leisi vallast, mis asub ida pool Kuressaare-Leisi maantee (maantee nr 79),
- Osa Noarootsi vallast, mis asub lõuna pool maantee nr 230,
- Orissaare vald,
- Põide vald,
- Osa Ridala vallast, mis asub kirde pool maantee nr 31,
- Tõstamaa vald,
- Valjala vald.

2. Lāti

Jārgmised piirkonnad Lātis:

- Aglonas novada Aglonas pagasts,
- Auces novada Vītiņu pagasts,
- Daugavpils novada Nīcgales, Kalupes, Dubnas un Višķu pagasts,
- Garkalnes novada daļa, kas atrodas uz dienvidaustrumiem no autoceļa A2,
- Ikšķiles novada Tīnūžu pagasta daļa, kas atrodas uz ziemeļrietumiem no autoceļa P10,
- Inčukalna novads,
- Krimuldas novada Krimuldas pagasta daļa, kas atrodas uz dienvidrietumiem no autoceļa V89 un V81, un Lēdurgas pagasta daļa, kas atrodas uz dienvidrietumiem no autoceļa V81 un V128,
- Limbažu novada Vidrižu pagasts,
- Neretas novada Neretas, Pilskalnes, Zalves pagasts un Mazzalves pagasta daļa, kas atrodas uz dienvidrietumiem no autoceļa P73 un uz austrumiem no autoceļa 932,
- Priekuļu novada Liepas un Mārsēnu pagasts un Priekuļu pagasta daļa, kas atrodas uz ziemeļiem no autoceļa P28 un austrumiem no autoceļa P20,
- Preiļu novada Preiļu, Aizkalnes un Pelēču pagasts un Preiļu pilsēta,
- Raunas novada Raunas pagasta daļa, kas atrodas uz ziemeļiem no autoceļa A2,
- Rēzeknes novada Feimaņu pagasta daļa, kas atrodas uz dienvidiem no autoceļa V577 un Pušas pagasta daļa, kas atrodas uz dienvidrietumiem no autoceļa V577 un V597,
- Riebiņu novada Riebiņu un Rušonas pagasts,
- Ropažu novada daļa, kas atrodas uz rietumiem no autoceļa P10,
- Salaspils novads,
- Saldus novada Jaunauces, Rubas, Vadakstes un Zvārdes pagasts,
- Sējas novads,
- Siguldas novada Siguldas pagasts un Allažu pagasta daļa, kas atrodas uz ziemeļiem no autoceļa P3, un Siguldas pilsēta,
- Stopiņu novada daļa, kas atrodas uz austrumiem no autoceļa V36, P4 un P5, Acones ielas, Dauguļupes ielas un Dauguļupītes,
- Vārkavas novads,
- Viesītes novada Rites un Saukas pagasts.

3. Leedu

Jārgmised piirkonnad Leedus:

- Anykščių rajono savivaldybė: Kavarsko seniūnijos dalis į vakarus nuo kelio Nr. 1205 ir į pietus nuo kelio Nr. 1218 ir Traupio seniūnija,
- Biržų rajono savivaldybė: Vabalninko, Papilio ir Širvenos seniūnijos,
- Druskininkų savivaldybė,
- Kauno rajono savivaldybė: Babtų, Čekiškės ir Vandžiogalos seniūnijos,
- Kėdainių rajono savivaldybė: Pelėdnagių, Pernaravos seniūnijos ir Josvainių seniūnijos dalis į pietus nuo kelio Nr 3514 ir Nr 229,
- Kupiškio rajono savivaldybė: Alizavos ir Kupiškio seniūnijos,
- Lazdijų rajono savivaldybė,
- Pakruojo rajono savivaldybė: Guostaglio seniūnija,
- Panevėžio miesto savivaldybė,
- Panevėžio rajono savivaldybė: Karsakiškio, Miežiškių, Naujamiesčio, Paįstrio, Raguvos, Ramygalos, Smilgių, Upytės, Vadoklių, Velžio seniūnijos ir Krekenavos seniūnijos dalis į rytus nuo Nevėžio upės ir į šiaurę nuo kelio Nr. 3004,

- Pasvalio rajono savivaldybė: Daujėnų, Krinčino, Namišių, Pasvalio apylinkių, Pasvalio miesto, Pumpėnų ir Vaškų seniūnijos,
- Šalčininkų rajono savivaldybė,
- Ukmergės rajono savivaldybė,
- Varėnos rajono savivaldybė.

4. Poola

Järgmised piirkonnad Poolas:

w województwie podlaskim:

- powiat grajewski,
- powiat moniecki,
- gminy Jedwabne i Przytuły oraz część gminy Wizna, położona na wschód od linii wyznaczonej przez drogę łączącą miejscowości Jedwabne i Wizna oraz na północ od linii wyznaczonej przez drogę 64 (od skrzyżowania w miejscowości Wizna w kierunku wschodnim do granicy gminy) w powiecie łomżyńskim,
- gmina Lipsk w powiecie augustowskim,
- części gminy Czeremcha i Kleszczele położone na zachód od drogi nr 66 w powiecie hajnowskim,
- gminy Drohiczyn, Mielnik, Milejczyce, Nurzec-Stacja, Siemiatycze z miastem Siemiatycze w powiecie siemiatyckim.

w województwie mazowieckim:

- gminy Platerów, Sarnaki, Stara Kornica i Huszlew w powiecie łosickim,
- gminy Korczew i Paprotnia w powiecie siedleckim.

w województwie lubelskim:

- gminy Kodeń, Konstantynów, Janów Podlaski, Leśna Podlaska, Piszczac, Rokitno, Biała Podlaska, Zalesie i Terespol z miastem Terespol, Drelów, Międzyrzec Podlaski z miastem Międzyrzec Podlaski w powiecie białskim,
- powiat miejski Biała Podlaska,
- gminy Radzyń Podlaski i Kąkolewnica w powiecie radzyńskim,
- gminy Hanna, Hańsk, Wola Uhruska, Wiryki i gmina wiejska Włodawa w powiecie włodawskim,
- gmina Podedwórze w powiecie parczewskim.

IV OSA

Itaalia

Järgmised piirkonnad Itaalias:

- tutto il territorio della Sardegna.“
-

KOMISJONI RAKENDUSOTSUS (EL) 2017/2412,**20. detsember 2017,****millega muudetakse rakendusotsuse (EL) 2017/247 (milles käsitletakse kaitsemeetmeid seoses kõrge patogeensusega linnugripi puhangutega teatavates liikmesriikides) lisa***(teatavaks tehtud numbri C(2017) 9014 all)***(EMPs kohaldatav tekst)**

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 11. detsembri 1989. aasta direktiivi 89/662/EMÜ veterinaarkontrollide kohta ühendusesiseses kaubanduses seoses siseturu väljakujundamisega, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 9 lõikeid 3 ja 4,võttes arvesse nõukogu 26. juuni 1990. aasta direktiivi 90/425/EMÜ, milles käsitletakse ühendusesiseses kaubanduses teatavate elusloomade ja toodete suhtes seoses siseturu väljakujundamisega kohaldatavaid veterinaar- ja zootehnilisi kontrolle, ⁽²⁾ eriti selle artikli 10 lõikeid 3 ja 4,

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjoni rakendusotsus (EL) 2017/247 ⁽³⁾ võeti vastu pärast H5-alatüübi viiruse põhjustatud kõrge patogeensusega linnugripi puhanguid mitmes liikmesriigis (edaspidi „asjaomased liikmesriigid“) ning asjaomaste liikmesriikide pädeva asutuse poolt kaitse- ja järelevalvetsoonide kehtestamist vastavalt nõukogu direktiivi 2005/94/EÜ ⁽⁴⁾ artikli 16 lõikele 1.
- (2) Rakendusotsuses (EL) 2017/247 on sätestatud, et asjaomase liikmesriigi pädeva asutuse poolt vastavalt direktiivile 2005/94/EÜ kehtestatud kaitse- ja järelevalvetsoonid peavad hõlmama vähemalt kõnealuse rakendusotsuse lisa kaitse- või järelevalvetsoonidena loetletud piirkondi. Rakendusotsuses (EL) 2017/247 on samuti sätestatud, et direktiivi 2005/94/EÜ artikli 29 lõike 1 ja artikli 31 kohaselt tuleb kaitse- ja järelevalvetsoonides kohaldatavaid meetmeid jätkata vähemalt nende tsoonide kohta kõnealuse rakendusotsuse lisa kindlaksmääratud kuupäevani.
- (3) Pärast rakendusotsuse (EL) 2017/247 vastuvõtmist on seda mitu korda muudetud, et võtta arvesse linnugripi epidemioloogilise olukorra muutumist liidus. Rakendusotsust (EL) 2017/247 muudeti eriti komisjoni rakendusotsusega (EL) 2017/696, ⁽⁵⁾ et kehtestada eeskirjad seoses ööpäevaseid tibusid sisaldavate saadetiste lähetamisega rakendusotsuse (EL) 2017/247 lisa esitatud piirkondadest. Kõnealuses muudatuses võeti arvesse asjaolu, et võrreldes muude linnukasvatussaadustega on ööpäevaste tibude puhul kõrge patogeensusega linnugripi leviku risk väike.
- (4) Rakendusotsust (EL) 2017/247 muudeti seejärel komisjoni rakendusotsusega (EL) 2017/1841, ⁽⁶⁾ millega tõhustatakse kohaldatavaid tauditõrje meetmeid juhul, kui esineb suurem risk kõrge patogeensusega linnugripi levikuks. Sellest tulenevalt on rakendusotsusega (EL) 2017/247 nüüd ette nähtud pärast kõrge patogeensusega linnugripi puhangut või puhanguid kehtestada liidu tasandil asjaomastes liikmesriikides täiendavad piirangutsoonid, nagu on osutatud direktiivi 2005/94/EÜ artikli 16 lõikes 4, ning nendes tsoonides kohaldatavate piirangute kestus. Rakendusotsuses (EL) 2017/247 on nüüd sätestatud ka eeskirjad eluskodulindude, ööpäevaste tibude ja haudemunade lähetamiseks täiendavatest piirangutsoonidest teistesse liikmesriikidesse teatavaid ohutusnõudeid arvestades.

⁽¹⁾ EÜTL 395, 30.12.1989, lk 13.⁽²⁾ EÜTL 224, 18.8.1990, lk 29.⁽³⁾ Komisjoni 9. veebruari 2017. aasta rakendusotsus (EL) 2017/247, milles käsitletakse kaitsemeetmeid seoses kõrge patogeensusega linnugripi puhangutega teatavates liikmesriikides (ELTL 36, 11.2.2017, lk 62).⁽⁴⁾ Nõukogu 20. detsembri 2005. aasta direktiiv 2005/94/EÜ linnugripi tõrjet käsitlevate ühenduse meetmete ning direktiivi 92/40/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELTL 10, 14.1.2006, lk 16).⁽⁵⁾ Komisjoni 11. aprilli 2017. aasta rakendusotsus (EL) 2017/696, millega muudetakse rakendusotsust (EL) 2017/247, milles käsitletakse kaitsemeetmeid seoses kõrge patogeensusega linnugripi puhangutega teatavates liikmesriikides (ELTL 101, 13.4.2017, lk 80).⁽⁶⁾ Komisjoni 10. oktoobri 2017. aasta rakendusotsus (EL) 2017/1841, millega muudetakse rakendusotsust (EL) 2017/247, milles käsitletakse kaitsemeetmeid seoses kõrge patogeensusega linnugripi puhangutega teatavates liikmesriikides (ELTL 261, 11.10.2017, lk 26).

- (5) Rakendusotsuse (EL) 2017/247 lisa muudeti seejärel mitu korda peamiselt selleks, et võtta arvesse asjaomaste liikmesriikide poolt direktiivi 2005/94/EÜ kohaselt kehtestatud kaitse- ja järelevalvetsoonide piiride muudatusi.
- (6) Rakendusotsuse (EL) 2017/247 lisa muudeti viimati komisjoni rakendusotsusega (EL) 2017/2289 ⁽¹⁾ pärast seda, kui Bulgaaria ja Itaalia teatasid uutest kõrge patogeensusega linnugripi puhangutest nimetatud kahes liikmesriigis. Bulgaaria on komisjonile teatanud H5N8-alatüübi viiruse põhjustatud kõrge patogeensusega linnugripi ühest puhangust linnukasvatustevõttes, mis asub kõnealuse liikmesriigi Stara Zagora maakonnas. Itaalia on komisjonile teatanud H5N8-alatüübi viiruse põhjustatud kõrge patogeensusega linnugripi puhangutest linnukasvatustevõtetes, mis asuvad kõnealuse liikmesriigi Lombardia ja Veneto maakonnas. Kõnealused liikmesriigid on komisjonile ühtlasi teatanud, et nad on pärast kõnealuseid taudipuhanguid nõuetekohaselt võtnud direktiivi 2005/94/EÜ kohaselt vajalikud meetmed, sh kehtestanud kaitse- ja järelevalvetsoonid nakkusega linnukasvatustevõtete ümber.
- (7) Pärast rakendusotsusega (EL) 2017/2289 rakendusotsuses (EL) 2017/247 tehtud viimase muudatuse kuupäeva on Madalmaad teatanud komisjonile H5N6-alatüübi viiruse põhjustatud kõrge patogeensusega linnugripi hiljutisest puhangust linnukasvatustevõttes, mis asub selle liikmesriigi Flevolandi provintsis. Madalmaad on ühtlasi komisjonile teatanud, et nad on pärast kõnealust hiljutist taudipuhangut võtnud direktiivi 2005/94/EÜ kohaselt nõutavad vajalikud meetmed, sh kehtestanud kaitse- ja järelevalvetsooni nakkusega linnukasvatustevõtte ümber.
- (8) Komisjon on koostöös Madalmaadega need meetmed läbi vaadanud ja leidnud, et liikmesriigi pädeva asutuse kehtestatud kaitse- ja järelevalvetsoonide piirid on piisaval kaugusel konkreetsest linnukasvatustevõttest, kus haiguspuhangu esinemine on kinnitust leidnud.
- (9) Selleks et vältida liidusiseses kaubanduses tarbetute häirete tekkimist ja kolmandate riikide poolt põhjendamatute kaubandustõkete kehtestamist, on vaja koostöös Madalmaadega kiiresti liidu tasandil kirjeldada kõnealuse liikmesriigi kaitse- ja järelevalvetsoone, mis on kehtestatud Madalmaades direktiivi 2005/94/EÜ kohaselt pärast H5N8-alatüübi viiruse põhjustatud kõrge patogeensusega linnugripi hiljutisi puhanguid kõnealuses liikmesriigis.
- (10) Kuni alalise taime-, looma-, toidu- ja söödakomitee arvamuse saamiseni võttis komisjon Madalmaade epidemioloogilist olukorda arvesse võttes vastu ajutised kaitsemeetmed, pidades eelkõige silmas riske, mis on seotud kõnealuses liikmesriigis taas kinnitust leidnud linnugripi esinemisega, mida ei olnud mitme kuu jooksul avastatud, ning arvestades Madalmaades linnukasvatustevõtete üldiselt suurt paiknemistihedust, mis kujutab endast suurenenud riski viiruse levikuks. Kõnealuste ajutiste kaitsemeetmete eesmärk oli viiruse leviku viivitamatu tõkestamine.
- (11) Eespool nimetatud ajutised kaitsemeetmed seoses kõrge patogeensusega linnugripiga Madalmaades võeti vastu komisjoni rakendusotsusega (EL) 2017/2304, ⁽²⁾ mille lisas on esitatud piirkonnad, mis Madalmaade pädev asutus on kehtestanud kaitse- ja järelevalvetsoonidena. Kõnealust rakendusotsust kohaldatakse kuni 10. jaanuarini 2018.
- (12) Rakendusotsusega (EL) 2017/2304 kehtestatud ajutised kaitsemeetmed on vaja läbi vaadata. Madalmaad on andnud korrapäraselt ajakohastatud teavet epidemioloogilise olukorra kohta, millest nähtub, et tema territooriumil ei ole esinenud kõrge patogeensusega linnugripi uusi puhanguid.
- (13) Võttes arvesse Madalmaade pädeva asutuse poolt vastavalt direktiivile 2005/94/EÜ kehtestatud kaitse- ja järelevalvetsoonides tehtud epidemioloogiliste uuringute positiivset tulemust ja laboriuuringute tulemusi, on asjakohane liidu tasandil kohandada kõnealuse liikmesriigi poolt vastavalt eespool nimetatud direktiivile kehtestatud järelevalvetsooni piire. Uued piirid tuleks esitada rakendusotsuse (EL) 2017/247 lisas.
- (14) Lisaks on Itaalia nüüd komisjonile teatanud kõrge patogeensusega linnugripi puhangust oma territooriumil Emilia Romagna maakonnas. Itaalia on ühtlasi komisjonile teatanud, et ta on pärast kõnealust hiljutist taudipuhangut nõuetekohaselt võtnud direktiivi 2005/94/EÜ kohaselt nõutud vajalikud meetmed, sh kehtestanud kaitse- ja järelevalvetsooni nakkusega linnukasvatustevõtte ümber.

⁽¹⁾ Komisjoni 11. detsembri 2017. aasta rakendusotsus (EL) 2017/2289, millega muudetakse rakendusotsuse (EL) 2017/247 (milles käsitletakse kaitsemeetmeid seoses kõrge patogeensusega linnugripi puhangutega teatavates liikmesriikides) lisa (ELT L 328, 12.12.2017, lk 126).

⁽²⁾ Komisjoni 12. detsembri 2017. aasta rakendusotsus (EL) 2017/2304, milles käsitletakse teatavaid ajutisi kaitsemeetmeid seoses H5-alatüübi viiruse põhjustatud kõrge patogeensusega linnugripiga Madalmaades (ELT L 329, 13.12.2017, lk 61).

- (15) Komisjon on läbi vaadanud Madalmaades ja Itaalias kõrge patogeensusega linnugripi hiljutiste puhangute järel kõnealuste liikmesriikide poolt vastavalt direktiivile 2005/94/EÜ võetud meetmed ning on leidnud, et kõnealuse kahe liikmesriigi pädevate asutuste kehtestatud kaitse- ja järelevalvetsoonide piirid on piisaval kaugusel kõigist põllumajandusettevõtetest, kus on kinnitust leidnud kõrge patogeensusega linnugripi puhangu esinemine.
- (16) Selleks et vältida liidusiseses kaubanduses tarbetute häirete tekkimist ja kolmandate riikide poolt põhjendamatute kaubandustõkete kehtestamist, on vaja koostöös Itaalia ja Madalmaadega kiiresti liidu tasandil kirjeldada kaitse- ja järelevalvetsoone, mis on kõnealuses kahes liikmesriigis kehtestatud direktiivi 2005/94/EÜ kohaselt seoses kõrge patogeensusega linnugripi hiljutiste puhangutega neis liikmesriikides.
- (17) Rakendusotsust (EL) 2017/247 tuleks ajakohastada, et võtta seoses kõrge patogeensusega linnugripiga arvesse ajakohastatud epidemioloogilist olukorda Itaalias ja Madalmaades. Eelkõige tuleks rakendusotsuse (EL) 2017/247 lisas esitada kanded Itaalia ja Madalmaade kaitse- ja järelevalvetsoonide kohta, mille suhtes praegu kohaldatakse piiranguid vastavalt direktiivile 2005/94/EÜ.
- (18) Seepärast tuleks muuta rakendusotsuse (EL) 2017/247 lisa, et ajakohastada liidu tasandil piirkondadeks jaotamist ning lisada vastavalt direktiivile 2005/94/EÜ Itaalias ja Madalmaades pärast hiljutisi kõrge patogeensusega linnugripi puhanguid kehtestatud kaitse- ja järelevalvetsoonid, ning nendes tsoonides kohaldatavate piirangute kestus.
- (19) Rakendusotsust (EL) 2017/247 tuleks seepärast vastavalt muuta.
- (20) Kuna käesoleva otsusega muudetud rakendusotsuse (EL) 2017/247 lisas esitatakse Madalmaade pädeva asutuse poolt vastavalt direktiivile 2005/94/EÜ kehtestatud kaitse- ja järelevalvetsoonid, tuleks rakendusotsus (EL) 2017/2304 kehtetuks tunnistada.
- (21) Käesoleva otsusega ette nähtud meetmed on kooskõlas alalise taime-, looma-, toidu- ja söödakomitee arvamusega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Rakendusotsuse (EL) 2017/247 lisa muudetakse vastavalt käesoleva otsuse lisale.

Artikkel 2

Rakendusotsus (EL) 2017/2304 tunnistatakse kehtetuks.

Artikkel 3

Käesolev otsus on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel, 20. detsember 2017

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Vytenis ANDRIUKAITIS

LISA

Rakendusotsuse (EL) 2017/247 lisa muudetakse järgmiselt:

1) A osa muudetakse järgmiselt:

a) Itaaliat käsitlev kanne asendatakse järgmisega:

„Liikmesriik: Itaalia

Piirkond	Kohaldamise lõppkuupäev kooskõlas direktiivi 2005/94/EÜ artikli 29 lõikega 1
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0080) contained within a circle of radius of three kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45.259133 E10.317484	16.12.2017
— The area of the parts of Veneto Region (ADNS 17/0082) contained within a circle of radius of three kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45.707605 E11.947517	29.12.2017
— The area of the parts of Emilia Romagna Region (ADNS 17/0083) contained within a circle of radius of three kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N44.495737 E11.777354	4.1.2018 ^a

b) Ungarit ja Poolat käsitlevate kannete vahele lisatakse järgmine kanne Madalmaade kohta:

„Liikmesriik: Madalmaad

Piirkond	Kohaldamise lõppkuupäev kooskõlas direktiivi 2005/94/EÜ artikli 29 lõikega 1
Province of Flevoland	
Biddinghuizen — Vanaf kruising Swifterweg (N710) met Hoge Vaart (water), Hoge Vaart volgen in noordoostelijke richting tot aan Oosterwoldertocht (water). — Oosterwoldertocht volgen in zuidoostelijke richting tot aan Elburgerweg (N309). — Elburgerweg (N309) volgen tot aan de brug in Flevoweg over het Veluwemeer. — Veluwemeer volgen in zuidwestelijke richting tot aan Bijsselseweg. — Bijsselseweg volgen in noordelijke richting tot aan de Spijkweg (N306). — Spijkweg (N306) volgen in noordelijke richting tot aan Strandgaperweg. — Strandgaperweg volgen in westelijke richting tot aan Bremerbergweg (N708). — Bremerbergweg volgen in noordelijke richting tot aan Oldebroekerweg Oldebroekerweg volgen in noordwestelijke richting tot aan Baan. — Baan volgen in westelijke richting overgaand in Swifterweg (N710). — Swifterweg (N710) volgen in noordelijke richting tot aan Hoge Vaart (Water).	29.12.2017 ^a

2) B osa muudetakse järgmiselt:

a) Itaaliat käsitlev kanne asendatakse järgmisega:

„Liikmesriik: Itaalia

Piirkond	Kohaldamise lõppkuupäev kooskõlas direktiivi 2005/94/EÜ artikliga 31
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0075) contained within a circle of radius of three kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,297588 E10,221751	Alates 8.12.2017 kuni 16.12.2017
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0075) extending beyond the area described in the protection zone and within the circle of a radius of ten kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45,297588 E10,221751	16.12.2017
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0080) contained within a circle of radius of three kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45.259133 E10.317484	Alates 17.12.2017 kuni 25.12.2017
— The area of the parts of Lombardia Region (ADNS 17/0080) extending beyond the area described in the protection zone and within the circle of a radius of ten kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45.259133 E10.317484	25.12.2017
— The area of the parts of Veneto Region (ADNS 17/0082) contained within a circle of radius of three kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45.707605 E11.947517	Alates 30.12.2017 kuni 7.1.2018
— The area of the parts of Veneto Region (ADNS 17/0082) extending beyond the area described in the protection zone and within the circle of a radius of ten kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N45.707605 E11.947517	7.1.2018
— The area of the parts of Emilia Romagna Region (ADNS 17/0083) contained within a circle of radius of three kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N44.495737 E11.777354	Alates 5.1.2018 kuni 13.1.2018
— The area of the parts of Emilia Romagna Region (ADNS 17/0083) extending beyond the area described in the protection zone and within the circle of a radius of ten kilometres, centred on WGS84 dec. coordinates N44.495737 E11.777354	13.1.2018“

b) Ungarit ja Austriat käsitlevate kannete vahele lisatakse järgmine kanne Madalmaade kohta:

„Liikmesriik: Madalmaad

Piirkond	Kohaldamise lõppkuupäev kooskõlas direktiivi 2005/94/EÜ artikliga 31
Province of Flevoland	
Biddinghuizen	Alates 30.12.2017 kuni 8.1.2018
— Vanaf kruising Swifterweg (N710) met Hoge Vaart (water), Hoge Vaart volgen in noordoostelijke richting tot aan Oosterwoldertocht (water).	
— Oosterwoldertocht volgen in zuidoostelijke richting tot aan Elburgerweg (N309).	
— Elburgerweg (N309) volgen tot aan de brug in Flevoweg over het Veluwemeer.	
— Veluwemeer volgen in zuidwestelijke richting tot aan Bijsselseweg.	

Piirkond	Kohaldamise lõppkuupäev kooskõlas direktiivi 2005/94/EÜ artikliga 31
<ul style="list-style-type: none"> — Bijsseleweg volgen in noordelijke richting tot aan de Spijkweg (N306). — Spijkweg (N306) volgen in noordelijke richting tot aan Strandgaperweg. — Strandgaperweg volgen in westelijke richting tot aan Bremerbergweg (N708). — Bremerbergweg volgen in noordelijke richting tot aan Oldebroekerweg Oldebroekerweg volgen in noordwestelijke richting tot aan Baan. — Baan volgen in westelijke richting overgaand in Swifterweg (N710). — Swifterweg (N710) volgen in noordelijke richting tot aan Hoge Vaart (Water). 	
<p>Biddinghuizen</p> <ul style="list-style-type: none"> — Vanaf brug Biddingweg(N710) Lage vaart, Biddingweg volgen in noordelijke richting tot aan Elandweg. — Elandweg volgen in oostelijke richting tot aan Dronerringweg (N307). — Dronerringweg (N307) volgen in zuidoostelijke richting tot aan Rendieerweg. — Rendieerweg volgen in noordoostelijke richting tot aan Swifervaart(water). — Swifervaart volgen in oostelijke richting tot aan Lage vaart. — Lage vaart volgen in noordelijke richting tot aan Ketelmeer(water). — Ketelmeer volgen in zuidoostelijke overgaand in Vossemeer overgaand in Drontermeer volgen ter hoogte van Geldersesluis. — Geldersesluis volgen in oostelijke richting tot aan Buitendijks. — Buitendijks volgen in zuidoostelijke richting overgaand in Groote Woldweg tot aan Naalderweg. — Naalderweg volgen in oostelijke richting tot aan Kleine Woldweg. — Kleine Woldweg volgen in zuidelijke richting tot aan Zwarteweg. — Zwarteweg volgen in oostelijke richting overgaand in Wittensteinse Allee tot aan Oosterweg. — Oosterweg volgen in zuidelijke richting tot aan Zuiderzeestraatweg (N308). — Zuiderzeestraatweg volgen in westelijke richting tot aan Mheneweg Zuid. — Mheneweg Zuid in zuidelijke richting overgaand in Bongersweg overgaand in Ottenweg tot aan A28. — A28 volgen in zuidwestelijke richting tot aan Klarenweg. — Klarenweg volgen in Noordelijke richting tot aan Harderwijkerweg. — Harderwijkerweg volgen in zuidwestelijke richting overgaand in Zuiderzeestraatweg tot aan Newtonweg. — Newtonweg volgen in noordelijke en vervolgens westelijke richting tot aan Knardijk (N302). — Knardijk (N302) volgen in noordelijke richting overgaand in Ganzenweg tot aan Futenweg. — Futenweg volgen in oostelijke richting tot aan Larserweg (N302). — Larserweg (N302) volgen in noordelijke richting Zeebiesweg. — Zeebiesweg volgen in oostelijke richting tot aan Larserringweg. — Larserringweg volgen in noordelijke richting tot aan Lisdoddeweg. — Lisdoddeweg volgen in oostelijke richting tot aan Wiertocht. — Wiertocht volgen in noordelijke richting tot aan Dronterweg. — Dronterweg volgen in oostelijke richting tot aan Biddingweg(N710). 	8.1.2018*

III

(Muud aktid)

EUROOPA MAJANDUSPIIRKOND

EFTA JÄRELEVALVEAMETI OTSUS

nr 3/17/COL,

18. jaanuar 2017,

millega muudetakse 102. korda riigiabi käsitlevaid menetlus- ja materiaalõigusnorme, kehtestades uued suunised riigiabi mõiste kohta Euroopa Majanduspiirkonna lepingu artikli 61 lõike 1 tähenduses [2017/2413]

EFTA JÄRELEVALVEAMET (edaspidi „järelevalveamet“),

VÖTTES arvesse:

Euroopa Majanduspiirkonna lepingut (edaspidi „EMP leping“), eriti selle artikleid 61–63 ja protokoll nr 26,

EFTA riikide vahel järelevalveameti ja kohtu asutamise kohta sõlmitud lepingut (edaspidi „järelevalve- ja kohtuleping“), eriti selle artiklit 24 ja artikli 5 lõike 2 punkti b,

järelevalve- ja kohtulepingu protokoll nr 3 (edaspidi „protokoll nr 3“)

ning arvestades järgmist:

Järelevalve- ja kohtulepingu artikli 24 kohaselt jõustab järelevalveamet EMP lepingu riigiabi käsitlevad sätted.

Järelevalve- ja kohtulepingu artikli 5 lõike 2 punkti b kohaselt annab järelevalveamet välja teateid või suuniseid EMP lepingus käsitletud küsimuste kohta, kui kõnealuse lepingu või järelevalve- ja kohtulepinguga on nii sõnaselgelt ette nähtud või kui järelevalveamet peab seda vajalikuks.

19. mail 2016 võttis Euroopa Komisjon vastu teatise riigiabi mõiste kohta ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses ⁽¹⁾.

Kõnealune teatis on oluline ka Euroopa Majanduspiirkonna jaoks.

EMP riigiabi eeskirjade ühetaoline kohaldamine tuleb tagada kogu Euroopa Majanduspiirkonnas kooskõlas EMP lepingu artiklis 1 sätestatud ühtsuse tagamise eesmärgiga.

EMP lepingu XV lisa 11. leheküljel oleva peatüki „ÜLDSÄTTED“ II punkti kohaselt peab järelevalveamet pärast Euroopa Komisjoniga konsulteerimist vastu võtma komisjoni õigusaktidega kooskõlas olevaid õigusakte.

OLLES konsulteerinud Euroopa Komisjoniga,

OLLES konsulteerinud EFTA riikidega,

⁽¹⁾ ELT C 262, 19.7.2016, lk 1.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Riigiabi valdkonna materiaalõigusnorme muudetakse, kehtestades uued suunised riigiabi mõiste kohta EMP lepingu artikli 61 lõike 1 tähenduses. Uued suunised on lisatud käesolevale otsusele ja on selle lahutamatu osa.

Artikkel 2

Ainult otsuse ingliskeelne tekst on autentne.

Brüssel, 18. jaanuar 2017.

EFTA järelevalveameti nimel

esimees

Sven Erik SVEDMAN

kolleegiumi liige

Frank J. BÜCHEL

LISA

SUUNISED RIIGIABI MÕISTE KOHTA EMP LEPINGU ARTIKLI 61 LÕIKE 1 TÄHENDUSES (*)

Sisukord

1. Sissejuhatus
2. Ettevõtja ja majandustegevuse mõiste
 - 2.1. Üldpõhimõtted
 - 2.2. Avaliku võimu teostamine
 - 2.3. Sotsiaalkindlustus
 - 2.4. Tervishoid
 - 2.5. Haridus ja teadustegevus
 - 2.6. Kultuuri edendamine ja kultuuripärandi säilitamine, sealhulgas looduskaitse
3. Riiklik päritolu
 - 3.1. Omistatavus
 - 3.1.1. Riigile omistatavuse näitajad
 - 3.1.2. Riigile omistatavus ja EMP õigusest tulenevad kohustused
 - 3.2. Riigi ressursid
 - 3.2.1. Üldpõhimõtted
 - 3.2.2. Kontroll vahendite üle
 - 3.2.3. Riigi osalus eraõiguslike asutuste vahelises ümberjaotamises
4. Eelis
 - 4.1. Eelise mõiste üldiselt
 - 4.2. Turumajanduse tingimustes tegutseva turuosalise test
 - 4.2.1. Sissejuhatus
 - 4.2.2. Üldpõhimõtted
 - 4.2.3. Turutingimustele vastavuse kindlakstegemine
 - 4.3. Kaudne eelis
5. Valikulisus
 - 5.1. Üldpõhimõtted
 - 5.2. Varaline valikulisus
 - 5.2.1. Õiguslik ja tegelik valikulisus
 - 5.2.2. Valikulisus, mis tuleneb kaalutusõigusega haldustavadest
 - 5.2.3. Varalise valikulisuse hindamine meetmete korral, mis vähendavad ettevõtjate tavalisi kulusid
 - 5.3. Piirkondlik valikulisus
 - 5.3.1. Institutsionaalne autonoomia
 - 5.3.2. Menetluslik autonoomia
 - 5.3.3. Majanduslik ja finantsautonoomia

(*) Käesolevad suunised vastavad Euroopa Komisjoni (edaspidi „komisjon“) teatisele riigiabi mõiste kohta ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses (ELT C 262, 19.7.2016, lk 1). Joonealuste märkuste numeratsioon vastab komisjoni teatisele. Mõned joonealused märkused on välja jäetud, kuna need ei ole EMP puhul asjakohased.

- 5.4. Maksumeetmetega seotud eriküsimused
 - 5.4.1. Ühistud
 - 5.4.2. Ühisinvesteeringuettevõtjad
 - 5.4.3. Maksuamnestiad
 - 5.4.4. Maksuotsused ja maksukokkulepped
 - 5.4.5. Amortisatsioonieskirjad
 - 5.4.6. Kindla maksumäära süsteem teatavate tegevuste jaoks
 - 5.4.7. Kuritarvitusevastased eeskirjad
 - 5.4.8. Aktsiisid
- 6. Mõju kaubandusele ja konkurentsile
 - 6.1. Üldpõhimõtted
 - 6.2. Konkurentsi moonutamine
 - 6.3. Mõju kaubandusele
- 7. Taristu: mõned konkreetsed täpsustused
 - 7.1. Sissejuhatus
 - 7.2. Arendajale/omanikule antav abi
 - 7.2.1. Majanduslik ja mittemajanduslik tegevus
 - 7.2.2. Konkurentsi moonutamine ja mõju kaubandusele
 - 7.2.3. Toetus taristu arendajale/omanikule – ülevaade sektorite kaupa
 - 7.3. Käitajatele antav abi
 - 7.4. Abi lõpptarbijaile
- 8. Lõppsätted

1. SISSEJUHATUS

1. Riigiabi ajakohastamise kontekstis soovib järelevalveamet anda täiendavaid selgitusi Euroopa Majanduspiirkonna lepingu (edaspidi „EMP leping“) artikli 61 lõikes 1 osutatud riigiabi mõistega seotud põhimõistete kohta, et muuta riigiabi mõiste kohaldamine Euroopa Majanduspiirkonnas (edaspidi „EMP“) lihtsamaks, läbipaistvamaks ja järjekindlamaks.
2. Käesolevates suunistes käsitletakse üksnes riigiabi mõistet EMP lepingu artikli 61 lõike 1 tähenduses, mida nii järelevalveamet kui ka riikide ametiasutused (sealhulgas riikide kohtud) peavad kohaldama koos EFTA riikide vahel järelevalveameti ja kohtu asutamise kohta sõlmitud lepingu (edaspidi „järelevalve- ja kohtuleping“) 3. protokolli I osa artikli 1 lõikega 3 ette nähtud teavitamiskohustuse ja rakendamiskeeluga. Selles ei käsitleta riigiabi kokkusobivust EMP lepingu toimimisega vastavalt EMP lepingu artikli 61 lõigetele 2 ja 3 ning artikli 59 lõikele 2, mille hindamine on järelevalveameti ülesanne.
3. Arvestades, et riigiabi mõiste on EMP lepingus vahetult määratletud objektiivne ja õiguslik kontseptsioon, (?) selgitab järelevalveamet käesolevate suunistega oma arusaamist EMP lepingu artikli 61 lõikest 1, nagu seda on tõlgendanud Euroopa Kohus, Üldkohus ja EFTA kohus („EMP kohtud“). Küsimustes, mida EMP kohtud ei ole käsitlenud, esitab järelevalveamet oma seisukoha, kuidas riigiabi mõistet tuleks tõlgendada. Käesolevates suunistes esitatud seisukohad ei piira riigiabi mõiste tõlgendamist EMP kohtute poolt; (?) EMP lepingu tõlgendamisel tuleb alati esimesena lähtuda EMP kohtute praktikast.

(?) Vt Euroopa Kohtu 22. detsembri 2008. aasta otsus kohtuasjas British Aggregates vs. komisjon, C-487/06 P, ECLI:EU:C:2008:757, punkt 111.

(?) Vt Euroopa Kohtu 21. juuli 2011. aasta otsus kohtuasjas Alcoa Trasformazioni vs. komisjon, C-194/09 P, ECLI:EU:C:2011:497, punkt 125.

4. Tuleks rõhutada, et kõnealune objektiivne mõiste on järelevalveameti jaoks siduv ja et järelevalveametil on ainult piiratud kaalutusõigus selle kohaldamisel olukorras, kus järelevalveameti hinnangud on tehnilised või keerukad, ning eelkõige keerulisi majanduslikke hinnanguid nõudvates olukordades ⁽⁴⁾.
5. EMP lepingu artikli 61 lõikes 1 on riigiabi määratletud kui „igasugune EÜ liikmesriikide või EFTA riikide poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, [...] kuivõrd see mõjutab lepinguosaliste vahelist kaubandust“. Käesolevates suunistes selgitatakse riigiabi mõiste erinevaid elemente: ettevõtja olemasolu, meetme omistatavus riigile, selle rahastamine riigi ressurssidest, eelise andmine, meetme valikulisus ning selle mõju konkrentsile ja EMP riikide vahelisele kaubandusele. Kuna EMP riigid soovisid konkreetseid juhiseid, esitatakse käesolevates suunistes konkreetseid selgitused seoses taristu riikliku rahastamisega.

2. ETTEVÕTJA JA MAJANDUSTEgevuse Mõiste

6. Riigiabi eeskirju kohaldatakse üldjuhul vaid siis, kus abisaaja on ettevõtja.

2.1. Üldpõhimõtted

7. EMP kohtud on määratlenud ettevõtjaid sõltumata nende õiguslikust seisundist ja nende rahastamise viisist järjekindlalt majandustegevusega tegelevate üksustena ⁽⁵⁾. Seega sõltub konkreetse üksuse liigitamine ettevõtjaks täielikult tema tegevuse sisust. Sellel üldpõhimõttel on kolm olulist tagajärge:
8. Esiteks ei ole üksuse riigisisese õigusest tulenev seisund otsustav. Näiteks võib üksust, mida liigitatakse riigisisese õiguse kohaselt assotsiatsiooniks või spordiklubiks, lugeda sellegipoolest ettevõtjaks EMP lepingu artikli 61 lõike 1 tähenduses. Sama kehtib üksuse kohta, kes on ametlikult avaliku halduse osa. Ainus oluline kriteerium on, kas ta tegeleb majandustegevusega.
9. Teiseks ei sõltu riigiabi eeskirjade kohaldamine sellest, kas üksus on loodud kasumi saamiseks. Ka mittetulunduslikud üksused võivad turul kaupu pakkuda ja teenuseid osutada ⁽⁶⁾. Kui kaupu ja/või teenuseid ei pakuta, jäävad mittetulundusüksused riigiabi kontrollimise alt välja.
10. Kolmandaks on üksuse liigitamine ettevõtjaks alati seotud konkreetse tegevusega. Kui üksus tegeleb nii majandustegevuse kui ka mittemajandusliku tegevusega, tuleb teda lugeda ettevõtjaks ainult seoses esimesega ⁽⁷⁾.
11. Mitut eraldiseisvat juriidilist isikut võidakse riigiabi eeskirjade kohaldamise eesmärgil lugeda üht majandusüksust moodustavaks. Sel juhul peetakse seda majandusüksust asjaomaseks ettevõtjaks. Euroopa Kohus arvestab enamusosaluse olemasolu ning muid asjaomaseid funktsionaalseid, majanduslikke ja orgaanilisi sidemeid ⁽⁸⁾.
12. Selgitamaks majandusliku ja mittemajandusliku tegevuse erinevust, on EMP kohtud olnud järjekindlalt seisukohal, et mis tahes tegevus, mis seisneb kaupade ja teenuste pakkumises turul, on majandustegevus ⁽⁹⁾.

⁽⁴⁾ Vt Euroopa Kohtu 22. detsembri 2008. aasta otsus kohtuasjas *British Aggregates vs. komisjon*, C-487/06 P, ECLI:EU:C:2008:757, punkt 114, ja Euroopa Kohtu 2. septembri 2010. aasta otsus kohtuasjas *komisjon vs. Scott*, C-290/07 P, ECLI:EU:C:2010:480, punkt 66.

⁽⁵⁾ Euroopa Kohtu 12. septembri 2000. aasta otsus kohtuasjas *Pavlov ja teised, liidetud kohtuasjad C-180/98 – C-184/98*, ECLI:EU:C:2000:428, punkt 74; Euroopa Kohtu 10. jaanuari 2006. aasta otsus kohtuasjas *Cassa di Risparmio di Firenze SpA ja teised*, C-222/04, ECLI:EU:C:2006:8, punkt 107.

⁽⁶⁾ Euroopa Kohtu 29. oktoobri 1980. aasta otsus kohtuasjas *Van Landewyck*, liidetud kohtuasjad 209/78 – 215/78 ja 218/78, ECLI:EU:C:1980:248, punkt 88; Euroopa Kohtu 16. novembri 1995. aasta otsus kohtuasjas *FFSA ja teised*, C-244/94, ECLI:EU:C:1995:392, punkt 21; Euroopa Kohtu 1. juuli 2008. aasta otsus kohtuasjas *MOTOE*, C-49/07, ECLI:EU:C:2008:376, punktid 27 ja 28.

⁽⁷⁾ Euroopa Kohtu 12. detsembri 2000. aasta otsus kohtuasjas *Aéroports de Paris vs. komisjon*, T-128/98, ECLI:EU:T:2000:290, punkt 108.

⁽⁸⁾ Euroopa Kohtu 16. detsembri 2010. aasta otsus kohtuasjas *AceaElectrabel Produzione SpA vs. komisjon*, C-480/09 P, ECLI:EU:C:2010:787, punktid 47– 55; Euroopa Kohtu 10. jaanuari 2006. aasta otsus kohtuasjas *Cassa di Risparmio di Firenze SpA ja teised*, C-222/04, ECLI:EU:C:2006:8, punkt 112.

⁽⁹⁾ Vt Euroopa Kohtu 16. juuni 1987. aasta otsus kohtuasjas *komisjon vs. Itaalia*, 118/85, ECLI:EU:C:1987:283, punkt 7; Euroopa Kohtu 18. juuni 1998. aasta otsus kohtuasjas *komisjon vs. Itaalia*, C-35/96, ECLI:EU:C:1998:303, punkt 36; Euroopa Kohtu 12. septembri 2000. aasta otsus kohtuasjas *Pavlov ja teised*, liidetud kohtuasjad C-180/98 – C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, punkt 75; EFTA kohtu 10. mai 2011. aasta otsus liidetud kohtuasjades E-4/10, E-6/10 ja E-7/10, *Liechtensteini Vürstiriik ja teised vs. EFTA järelevalveamet (EFTA kohtu lahendid 2011, lk 16, punkt 54)*.

13. Küsimus, kas teatava kauba või teenuse jaoks on olemas turg, võib sõltuda sellest, kuidas asjaomane EMP riik on need teenused korraldanud, ⁽¹⁰⁾ ning olukord võib seetõttu EMP riigiti erineda. Pealegi võib konkreetse teenuse liigitus sõltuvalt poliitilistest valikutest või majandussündmustest aja jooksul muutuda. See, mis täna ei ole majandustegevus, võib tulevikus selleks muutuda, ja vastupidi.
14. Avaliku sektori asutuse otsus mitte lubada kolmandatel isikutel teatavat teenust pakkuda (näiteks seetõttu, et ta soovib pakkuda teenust asutusesiseselt) ei välista majandustegevuse olemasolu. Vaatamata turu sulgemisele võib majandustegevus eksisteerida, kui muud turuosalisel sooviksid ja suudaksid pakkuda teenust asjaomasel turul. Asjaolu, et konkreetset teenust pakutakse asutusesiseselt, ei välista üldjuhul tegevuse majanduslikku olemust ⁽¹¹⁾.
15. Kuna majanduslike ja mittemajanduslike teenuste erinevus sõltub teataval määral konkreetse EMP riigi poliitikavaliikutest ja majanduse arengust, ei ole võimalik koostada ammendavat nimekirja tegevustest, mis *a priori* ei oleks kunagi majanduslikud. Selline nimekirja ei pakuks tegelikkude õiguskindlust ja seega oleks sellest vähe kasu. Selle asemel püütakse punktides 17–37 selgitada erinevust mitme olulise valdkonna näitel.
16. Üksnes asjaolu, et üksusel on osalus või enamusosalus turul kaupu või teenuseid pakkuvas ettevõtjas, ei tähenda, et üksust tuleb automaatselt käsitada ettevõtjana EMP lepingu artikli 61 lõike 1 tähenduses. Kui osalusest tuleneb vaid osaniku õiguste kasutamine ning olenevalt olukorrast dividendide saamine, mis on lihtsalt vara omamise tagajärg, ei loeta seda üksust ettevõtjaks, kui ta ei paku ise turul ei kaupu ega teenuseid ⁽¹²⁾.

2.2. Avaliku võimu teostamine

17. EMP lepingu artikli 61 lõiget 1 ei kohaldata, kui riik teostab avalikku võimu ⁽¹³⁾ või kui avaliku sektori asutused toimivad riiklike ametiasutustena ⁽¹⁴⁾. Üksust võib lugeda avalikku võimu teostavaks juhul, kui asjaomane tegevusala on osa riigi olulistest funktsioonidest või on nende funktsioonidega seotud oma olemuse, eesmärgi ja seda reguleerivate eeskirjade poolest ⁽¹⁵⁾. Üldjuhul ei loeta majandustegevuseks tegevusalasid, mis on olemuslikult riikliku ametiasutuse eelisõiguste osa ja milles osaleb riik. Erandiks on juhud, kus asjaomane EMP riik on otsustanud kehtestada turumehhanismid. Sellised tegevused on näiteks järgmised:
 - a) sõjavägi või politsei ⁽¹⁶⁾,
 - b) lennuliikluse ohutus ja lennujuhtimine ⁽¹⁷⁾,
 - c) mereliikluse ohutus ja kontroll ⁽¹⁸⁾,
 - d) saastevastane järelevalve ⁽¹⁹⁾,

⁽¹⁰⁾ Euroopa Kohtu 17. veebruari 1993. aasta otsus kohtuasjas Poucet ja Pistre, liidetud kohtuasjad C-159/91 ja C-160/91, ECLI:EU:C:1993:63, punktid 16–20.

⁽¹¹⁾ Vt kohtujurist Geelhoedi 28. septembri 2006. aasta ettepanek kohtuasjas Asociación Nacional de Empresas Forestales (Asemfo), C-295/05, ECLI:EU:C:2006:619, punktid 110–116; Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2007. aasta määruse (EÜ) nr 1370/2007 (mis käsitleb avaliku reisijateveeteenuse osutamist raudteel ja maanteel ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 1191/69 ja (EMÜ) nr 1107/70) (ELT L 315, 3.12.2007, lk 1), millele on osutatud EMP lepingu XIII lisa punktis 4a, vt EMP Ühiskomitee 4. juuli 2008. aasta otsus nr 85/2008, millega muudetakse Euroopa Majanduspiirkonna lepingu XIII lisa (transport) (ELT L 280, 23.10.2008, lk 20 ja EMP kaasanne nr 64, 23.10.2008, lk 13), artikli 5 lõige 2 ja artikli 6 lõige 1; komisjoni 23. veebruari 2011. aasta otsuse 2011/501/EL (mis käsitleb riigiabi C 58/06 (ex NN 98/05), mida Saksamaa andis Verkehrsverbund Rhein-Ruhri ettevõtjatele Bahnen der Stadt Monheim (BSM) ja Rheinische Bahngesellschaft (RBG)), ELT L 210, 17.8.2011, lk 1, põhjendused 208 ja 209.

⁽¹²⁾ Euroopa Kohtu 10. jaanuari 2006. aasta otsus kohtuasjas Cassa di Risparmio di Firenze SpA ja teised, C-222/04, ECLI:EU:C:2006:8, punktid 107–118 ja 125.

⁽¹³⁾ Euroopa Kohtu 16. juuni 1987. aasta otsus kohtuasjas komisjon vs. Itaalia, 118/85, ECLI:EU:C:1987:283, punktid 7 ja 8.

⁽¹⁴⁾ Euroopa Kohtu 4. mai 1988. aasta otsus kohtuasjas Bodson, 30/87, ECLI:EU:C:1988:225, punkt 18.

⁽¹⁵⁾ Vt eelkõige Euroopa Kohtu 19. jaanuari 1994. aasta otsus kohtuasjas SAT/Eurocontrol, C-364/92, ECLI:EU:C:1994:7, punkt 30, ning Euroopa Kohtu 18. märtsi 1997. aasta otsus kohtuasjas Cali & Figli, C-343/95, ECLI:EU:C:1997:160, punktid 22 ja 23.

⁽¹⁶⁾ Komisjoni 7. detsembri 2011. aasta otsus riigiabi SA.32820 (2011/NN) kohta – Ühendkuningriik – Abi teenuseosutajale Forensic Science Services (ELT C 29, 2.2.2012, lk 4, punkt 8).

⁽¹⁷⁾ Euroopa Kohtu 19. jaanuari 1994. aasta otsus kohtuasjas SAT/Eurocontrol, C-364/92, ECLI:EU:C:1994:7, punkt 27; Euroopa Kohtu 26. märtsi 2009. aasta otsus kohtuasjas Selex Sistemi Integrati vs. komisjon, C-113/07 P, ECLI:EU:C:2009:191, punkt 71.

⁽¹⁸⁾ Komisjoni 16. oktoobri 2002. aasta otsus riigiabi N 438/02 kohta – Belgia – Riigiabi sadamavalidajatele (EÜT C 284, 21.11.2002, lk 2).

⁽¹⁹⁾ Euroopa Kohtu 18. märtsi 1997. aasta otsus kohtuasjas Cali & Figli, C-343/95, ECLI:EU:C:1997:160, punkt 22.

- e) vanglakaristuste korraldamine, rahastamine ja täideviimine ⁽²⁰⁾,
 - f) riigimaa arendamine ja taaselustamine ametiasutuste poolt ⁽²¹⁾ ning
 - g) avalikel eesmärkidel kasutatavate andmete kogumine, mis toimub ettevõtjatel seaduse alusel lasuvast andmete esitamise kohustusest lähtudes ⁽²²⁾.
18. Kui avalik-õiguslik üksus tegeleb majandustegevusega, mida on võimalik käsitada avaliku võimu teostamisest eraldiseisvana, siis tegutseb see üksus majandustegevust puudutavas osas ettevõtjana. Samas sel juhul, kui seda majandustegevust ei saa käsitada avaliku võimu teostamisest eraldiseisvana, kujutavad kõik kõnealuse üksuse tegevused endast avaliku võimu teostamisega seotud tegevusi ning ei kuulu seetõttu ettevõtja mõiste hulka ⁽²³⁾.

2.3. Sotsiaalkindlustus

19. Kas sotsiaalkindlustust tuleks liigitada majandustegevuseks, sõltub sotsiaalkindlustussüsteemide korraldusest ja ülesehitusest. Põhimõtteliselt tehakse kohtupraktikas vahet solidaarsuspõhimõttel rajanevatel ja majanduslikel süsteemidel.
20. Solidaarsuspõhisel sotsiaalkindlustuskaval, mis ei hõlma majandustegevust, on tavaliselt järgmised omadused:
- a) kavaga liitumine on kohustuslik ⁽²⁴⁾,
 - b) süsteem täidab üksnes sotsiaalseid eesmärke ⁽²⁵⁾,
 - c) süsteem on mittetulunduslik ⁽²⁶⁾,
 - d) hüvitised on tehtud sissemaksetest sõltumatud ⁽²⁷⁾,
 - e) makstavad hüvitised ei ole proportsionaalsed kindlustatud isiku sissetulekutega ⁽²⁸⁾ ning
 - f) süsteem on riikliku järelevalve all ⁽²⁹⁾.
21. Selliseid solidaarsuspõhimõttel rajanevaid süsteeme tuleb eristada majanduslikku tegevust hõlmavatest süsteemidest ⁽³⁰⁾. Viimasele on üldiselt iseloomulik:
- a) valikuline liikmesus ⁽³¹⁾,

⁽²⁰⁾ Komisjoni 19. juuli 2006. aasta otsus riigiabi N 140/2006 kohta – Leedu – Toetuste eraldamine riiklikele ettevõtjatele karistusametis (ELT C 244, 11.10.2006, lk 12).

⁽²¹⁾ Komisjoni 27. märtsi 2014. aasta otsus riigiabi juhtumi SA.36346 kohta – Saksamaa – GRW tööstuslikul ja kaubanduslikul otstarbel kasutatava maa arendamise kava (ELT C 141, 9.5.2014, lk 1). Meetme raames, millega toetati riigimaa taaselustamist (sh saastest puhastamine) kohalike omavalitsuste poolt, leidis komisjon, et avaliku maapinna ehitusvalmiks muutmine ning kommunaalteenustega (vesi, reovesi, elekter, gaas) ja transpordivõrkudega (raudtee ja maantee) ühendatuse tagamine ei kujutanud endast majandustegevust, vaid kuulus riigi ülesannete hulka, nimelt maakasutuse võimaldamine ja järelevalve vastavalt kohalikele linna- ja ruumilise arengu kavadele.

⁽²²⁾ Euroopa Kohtu 12. juuli 2012. aasta otsus kohtuasjas Compass-Datenbank GmbH, C-138/11, ECLI:EU:C:2012:449, punkt 40.

⁽²³⁾ Euroopa Kohtu 12. juuli 2012. aasta otsus kohtuasjas Compass-Datenbank GmbH, C-138/11, ECLI:EU:C:2012:449, punkt 38, ja Euroopa Kohtu 26. märtsi 2009. aasta otsus kohtuasjas Selex Sistemi Integrati vs. komisjon, C-113/07 P, ECLI:EU:C:2009:191, punkt 72 ja järgmised punktid.

⁽²⁴⁾ Euroopa Kohtu 17. veebruari 1993. aasta otsus kohtuasjas Poucet ja Pistre, liidetud kohtuasjad C-159/91 ja C-160/91, ECLI:EU:C:1993:63, punkt 13.

⁽²⁵⁾ Euroopa Kohtu 22. jaanuari 2002. aasta otsus kohtuasjas Cital ja INAIL, C-218/00, ECLI:EU:C:2002:36, punkt 45.

⁽²⁶⁾ Euroopa Kohtu 16. märtsi 2004. aasta otsus kohtuasjas AOK Bundesverband, liidetud kohtuasjad C-264/01, C-306/01, C-354/01 ja C-355/01, ECLI:EU:C:2004:150, punktid 47–55.

⁽²⁷⁾ Euroopa Kohtu 17. veebruari 1993. aasta otsus kohtuasjas Poucet ja Pistre, liidetud kohtuasjad C-159/91 ja C-160/91, ECLI:EU:C:1993:63, punktid 15–18.

⁽²⁸⁾ Euroopa Kohtu 22. jaanuari 2002. aasta otsus kohtuasjas Cital ja INAIL, C-218/00, ECLI:EU:C:2002:36, punkt 40.

⁽²⁹⁾ Euroopa Kohtu 17. veebruari 1993. aasta otsus kohtuasjas Poucet ja Pistre, liidetud kohtuasjad C-159/91 ja C-160/91, ECLI:EU:C:1993:63, punkt 14; Euroopa Kohtu 22. jaanuari 2002. aasta otsus kohtuasjas Cital ja INAIL, C-218/00, ECLI:EU:C:2002:36, punktid 43–48; Euroopa Kohtu 16. märtsi 2004. aasta otsus kohtuasjas AOK Bundesverband, liidetud kohtuasjad C-264/01, C-306/01, C-354/01 ja C-355/01, ECLI:EU:C:2004:150, punktid 51–55.

⁽³⁰⁾ Vt eelkõige Euroopa Kohtu 16. novembri 1995. aasta otsus kohtuasjas FFSA ja teised, C-244/94, ECLI:EU:C:1995:392, punkt 19.

⁽³¹⁾ Euroopa Kohtu 21. septembri 1999. aasta otsus kohtuasjas Albany, C-67/96, ECLI:EU:C:1999:430, punktid 80–87.

- b) kapitaliseerimis põhimõte (väljamaksete sõltuvus tehtud sissemaksetest ja süsteemi finantstulemustest) ⁽³²⁾,
 - c) nende tulunduslik iseloom ⁽³³⁾ ning
 - d) alussüsteemi toetusi täiendavate väljamaksete pakkumine ⁽³⁴⁾.
22. Mõned süsteemid sisaldavad mõlema kategooria elemente. Sellistel juhtudel sõltub süsteemi liigitus erinevate elementide ja nende olulisuse analüüsist ⁽³⁵⁾.

2.4. Tervishoid

23. EMP riikide tervishoiusüsteemid erinevad üksteisest märkimisväärselt. Kas ja mil määral eri tervishoiuteenuste pakkujad üksteisega konkureerivad, sõltub järgmistest riiklikest iseärasustest.
24. Mõnes EMP riigis on riiklikud haiglad riikliku tervishoiusüsteemi lahutamatu osa ja rajanevad peaaegu täielikult solidaarsuspõhimõttel ⁽³⁶⁾. Selliseid haiglaid rahastatakse otse sotsiaalkindlustusmaksetest ja muudest riigi vahenditest ning need pakuvad oma teenuseid üldise kindlustuskatte alusel tasuta ⁽³⁷⁾. EMP kohtud on kinnitanud, et seal, kus eksisteerivad sellelaadsed struktuurid, ei toimi asjaomased organisatsioonid ettevõtjana ⁽³⁸⁾.
25. Kirjeldatud struktuuri korral ei ole majanduslik isegi see tegevus, mida saaks iseenesest pidada majanduslikuks, kuid mida viiakse läbi üksnes teise, mittemajandusliku teenuse pakkumiseks. Organisatsioon, kes ostab isegi suures koguses kaupu mittemajandusliku teenuse osutamiseks, ei toimi ettevõtjana üksnes seetõttu, et ta on asjaomasel turul ostja ⁽³⁹⁾.
26. Paljudes muudes EMP riikides pakuvad haiglad ja muud tervishoiuteenuse pakkujad oma teenuseid tasu eest, mida küsitakse kas otse patsientidelt või nende kindlustuselt ⁽⁴⁰⁾. Sellistes süsteemides konkureerivad haiglad teataval määral tervishoiuteenuste pakkumises. Niisugusel juhul ei ole asjaolu, et tervishoiuteenust pakub riiklik haigla, piisav selleks, et tegevust saaks liigitada mittemajanduslikuks.
27. EMP kohtud on ka selgitanud, et tervishoiuteenuseid, mida pakuvad tasu eest ja omal riskil sõltumatud arstid ja muud eraõiguslikud ettevõtjad, tuleb lugeda majandustegevuseks ⁽⁴¹⁾. Apteekide suhtes kohaldatakse samu põhimõtteid.

⁽³²⁾ Euroopa Kohtu 16. novembri 1995. aasta otsus kohtuasjas FFSA ja teised, C-244/94, ECLI:EU:C:1995:392, punkt 9 ja punktid 17–20; Euroopa Kohtu 21. septembri 1999. aasta otsus kohtuasjas Albany, C-67/96, ECLI:EU:C:1999:430, punktid 81–85; vt ka Euroopa Kohtu 21. septembri 1999. aasta otsus kohtuasjas Brentjens, liidetud kohtuasjad C-115/97 – C-117/97, ECLI:EU:C:1999:434, punktid 81–85; Euroopa Kohtu 21. septembri 1999. aasta otsus kohtuasjas Drijvende Bokken, C-219/97, ECLI:EU:C:1999:437, punktid 71–75, ning Euroopa Kohtu 12. septembri 2000. aasta otsus kohtuasjas Pavlov ja teised, liidetud kohtuasjad C-180/98 – C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, punktid 114–115.

⁽³³⁾ Euroopa Kohtu 21. septembri 1999. aasta otsus kohtuasjas Brentjens, liidetud kohtuasjad C-115/97 – C-117/97, ECLI:EU:C:1999:434, punktid 74–85.

⁽³⁴⁾ Euroopa Kohtu 12. septembri 2000. aasta otsus kohtuasjas Pavlov ja teised, liidetud kohtuasjad C-180/98 – C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, punktid 67–70.

⁽³⁵⁾ Euroopa Kohtu 5. märtsi 2009. aasta otsus kohtuasjas Kattner Stahlbau, C-350/07, ECLI:EU:C:2009:127, punkt 33 ja järgmised punktid.

⁽³⁶⁾ Markantne näide on Hispaania riiklik tervishoiusüsteem (vt Üldkohtu 4. märtsi 2003. aasta otsus FENIN, T-319/99, ECLI:EU:T:2003:50, ja Euroopa Kohtu 11. juuli 2006. aasta otsus kohtuasjas FENIN, C-205/03 P, ECLI:EU:C:2006:453, punktid 25–28).

⁽³⁷⁾ Sõltuvalt süsteemi üldistest iseärasustest ei või sissemaksed, mis katavad vaid väikse osa teenuse tegelikest kuludest, mõjutada selle liigitamist mittemajanduslikuks.

⁽³⁸⁾ Üldkohtu 4. märtsi 2003. aasta otsus kohtuasjas FENIN, T-319/99, ECLI:EU:T:2003:50, punkt 39; ja Euroopa Kohtu 11. juuli 2006. aasta otsus kohtuasjas FENIN, C-205/03 P, ECLI:EU:C:2006:453, punktid 25–28.

⁽³⁹⁾ Üldkohtu 4. märtsi 2003. aasta otsus kohtuasjas FENIN, T-319/99, ECLI:EU:T:2003:50, punkt 40.

⁽⁴⁰⁾ Vt nt Euroopa Kohtu 12. juuli 2001. aasta otsus kohtuasjas Geraets-Smits ja teised, C-157/99, ECLI:EU:C:2001:404, punktid 53–58.

⁽⁴¹⁾ Euroopa Kohtu 12. septembri 2000. aasta otsus kohtuasjas Pavlov ja teised, liidetud kohtuasjad C-180/98 – C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, punktid 75 ja 77.

2.5. Haridus ja teadustegevus

28. Riikliku haridussüsteemi raames korraldatavat ja riigi järelevalve all olevat riiklikku haridusteenust võib lugeda mittemajanduslikuks tegevuseks. Euroopa Kohus on leidnud, et: „[riigil] ei olnud üldreeglina riigieelarvest ja mitte õppijate või nende vanemate poolt rahastatava riikliku haridussüsteemi loomisel ja ülalpidamisel kavatsust arendada tasulist tegevust, vaid ta täitis oma sotsiaalseid, kultuurilisi ja haridusalaseid ülesandeid oma elanike suhtes“⁽⁴²⁾.
29. Riikliku hariduse mittemajanduslikku iseloomu ei mõjuta põhimõtteliselt asjaolu, et õpilastel või nende vanematel tuleb mõnikord tasuda õppemaksu või sisseastumismakse, mis aitavad kanda süsteemi toimumiskulusid. Sellised rahalised panused katavad sageli vaid murdosa teenuse tegelikust kuludest ja neid ei saa lugeda tasuks osutatud teenuse eest. Seega ei muuda need peamiselt riigi vahenditest rahastatava üldise haridusteenuse mittemajandusliku olemust⁽⁴³⁾. Need põhimõtted võivad hõlmata selliseid riiklikke haridusteenuseid nagu kutseõpe,⁽⁴⁴⁾ era- ja riiklikud algkoolid⁽⁴⁵⁾ ning lasteaiad,⁽⁴⁶⁾ kõrvaltegevus ülikooli õppejõuna⁽⁴⁷⁾ ja hariduse andmine ülikoolides⁽⁴⁸⁾.
30. Sellist haridusteenuste riiklikku pakkumist tuleb eristada nendest teenustest, mida rahastavad peamiselt lapsevanemad või õpilased või rahastatakse seda äritulude baasil. Näiteks jääb täielikult üliõpilaste rahastamisel põhinev kõrgharidus ilmselt sellest kategooriast välja. Teatavates EMP riikides saavad ka avaliku sektori asutused pakkuda haridusteenuseid, mida tuleks nende olemuse, rahastamisstruktuuri ja konkureerivate eraõiguslike organisatsioonide olemasolu tõttu lugeda majandustegevuseks.
31. Eespool punktides 28, 29 ja 30 kirjeldatud põhimõtetest lähtudes leiab järelevalveamet, et ülikoolide ja teadusasutuste teatav tegevus jääb riigiabi eeskirjade kohaldamisalast välja. See käib nende põhitegevuse kohta:
- a) koolitus töötajate oskuste suurendamiseks ja parandamiseks;
 - b) sõltumatu teadus- ja arendustegevus teadmiste suurendamise ja arusaamise parandamise nimel, sealhulgas teadus- ja arenduskoostöö;
 - c) uurimistulemuste levitamine.
32. Järelevalveamet käsitab teadmussiiret (litsentsid, *spin-off*-ettevõtete loomine või muud teadusorganisatsiooni või -taristu loodud teadmushalduse vormid) mittemajandusliku tegevusena, kui sellist tegevust viib ellu teadusorganisatsioon või -taristu (sh nende osakonnad või filiaalid) või kui seda viiakse ellu koos teadusorganisatsiooni või -taristuga või nende nimel ja kui kogu sellisest tegevusest saadud tulu investeeritakse taas asjaomase teadusasutuse või -taristu põhitegevusse⁽⁴⁹⁾.

2.6. Kultuuri edendamine ja kultuuripärandi säilitamine, sealhulgas looduskaitse

33. Kultuur kannab endas identiteeti, väärtusi ja tähendusi, mis kajastavad ja kujundavad EMP ühiskondi. Kultuur ja kultuuripärandi säilitamine hõlmab suurt hulka eesmärke ja tegevusi, mille hulka kuuluvat nt muuseumid, arhiivid, raamatukogud, kunsti- ja kultuurikeskused, teatrid, ooperiteatrid, kontserdisaalid, arheoloogiamälestised,

⁽⁴²⁾ Euroopa Kohtu 11. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas komisjon vs. Saksamaa, C-318/05, ECLI:EU:C:2007:495, punkt 68. Vt ka komisjoni 25. aprilli 2001. aasta otsus riigiabi N 118/00 kohta; *Subvention publiques aux clubs sportifs professionnels* (EÜT C 333, 28.11.2001, lk 6).

⁽⁴³⁾ EFTA kohtu 21. veebruari 2008. aasta otsus kohtuasjas E-5/07: Private Barnehagers Landsforbund vs. EFTA järelevalveamet (EFTA kohtu lahendid 2008, lk 62, punkt 83).

⁽⁴⁴⁾ Euroopa Kohtu 27. septembri 1988. aasta otsus kohtuasjas Humbel, 263/86, ECLI:EU:C:1988:451, punkt 18.

⁽⁴⁵⁾ Euroopa Kohtu 11. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas komisjon vs. Saksamaa, C-318/05, ECLI:EU:C:2007:495, punktid 65–71. Euroopa Kohtu 11. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas Schwarz, C-76/05, ECLI:EU:C:2007:492, punktid 37–47.

⁽⁴⁶⁾ EFTA kohtu 21. veebruari 2008. aasta otsus kohtuasjas E-5/07: Private Barnehagers Landsforbund vs. EFTA järelevalveamet, EFTA kohtu lahendid 2008, lk 62.

⁽⁴⁷⁾ Euroopa Kohtu 18. detsembri 2007. aasta otsus kohtuasjas Jundt, C-281/06, ECLI:EU:C:2007:816, punktid 28–39.

⁽⁴⁸⁾ Euroopa Kohtu 7. detsembri 1993. aasta otsus kohtuasjas Wirth, C-109/92, ECLI:EU:C:1993:916, punktid 14–22.

⁽⁴⁹⁾ Vt suuniste (teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antava riigiabi kohta) punkt 19, EFTA järelevalveameti 9. juuli 2014. aasta otsus nr 271/14/COL, millega muudetakse üheksakümne seitsmendat korda riigiabi menetlus- ja sisulisi eeskirju, võttes vastu uued suuniste teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni kohta [2015/1359] (ELT L 209, 6.8.2015, lk 17, ja EMP kaasanne nr 44, 6.8.2015, lk 1).

mälestusmärgid ning ajaloolised paigad ja ehitised, rahvakombed ja käsitöö, festivalid, näitused, samuti kultuuri- ja kunstihariduse alane tegevus. Euroopa rikkaliku looduspärandi, sealhulgas bioloogilise mitmekesisuse, elupaikade ja liikide kaitse, toob EMP ühiskondadele märkimisväärset kasu.

34. Võttes arvesse nende erilist laadi, võib teatavaid kultuuri edendamise ja kultuuripärandi säilitamisega seotud tegevusi korraldada mitteäriksel moel ning seega on need mittemajanduslikud. Seetõttu ei pruugi riiklik rahastamine kujutada endast riigiabi. Järelevalveamet leiab, et selliste kultuuri ja kultuuripärandi säilitamise tegevuste riiklik rahastamine, mis on üldsusele tasuta, täidab puhtalt sotsiaalset ja kultuurilist eesmärki, mis on olemuselt mittemajanduslik. Samamoodi asjaolu, et üldsusele avatud kultuuriasutuste külastajad või kultuuri ja kultuuripärandi säilitamise tegevuses (sh looduskaitse) osalejad peavad maksma tasu, mis katab vaid pisku tegelikest kuludest, ei muuda selle tegevuse mittemajanduslikku olemust, sest seda ei saa pidada tegelikult tasuta osutatud teenuse eest.
35. Seevastu kultuuri ja kultuuripärandi säilitamise tegevusi (sh loodushoid), mida rahastatakse valdavalt külastus- või kasutustasude või muude vahenditega (nt kommertslikud näitused, kinod, kommertslikud muusikaüritused ja festivalid ning kunstikoolid, mida rahastatakse valdavalt õppemaksudest), tuleks käsitleda majanduslikuna. Samuti tuleks tavaliselt käsitleda majanduslikuna kultuuripärandi säilitamise või kultuuri edendamise tegevusi, mis toovad üldsuse asemel kasu üksnes teatavatele ettevõtjatele (näiteks eraettevõtja kasutatava ajaloolise hoone restaureerimine).
36. Lisaks on paljud kultuuri ja kultuuripärandi säilitamise tegevused objektiivselt asendamatud (nt unikaalseid dokumente sisaldavad avalikud arhiivid) ja välistavad toimiva turu olemasolu. Järelevalveameti arvates on selline tegevus samuti olemuselt mittemajanduslik.
37. Kui üksus tegeleb kultuuri ja kultuuripärandi säilitamise tegevustega, millest mõned on mittemajanduslikud tegevused, nagu on sätestatud punktides 34 ja 36, ning mõned majanduslikud tegevused, kuulub riiklik rahastamine riigiabi eeskirjade kohaldamisalasse üksnes niivõrd, kui võrd see hõlmab majandustegevusega seotud kulusid ⁽⁵⁰⁾.

3. RIIKLIK PÄRITOLU

38. Riigi vahenditest otseselt või kaudselt eelise andmine ja meetme omistatavus riigile on riigiabi olemasolu kaks eraldi ja kumuleeruvat tingimust ⁽⁵¹⁾. Kui meetet hinnatakse EMP lepingu artikli 61 lõike 1 alusel, käsitletakse neid tingimusi aga tihti koos, sest mõlemad on seotud käsitletava meetme avalik-õigusliku päritoluga.

3.1. Omistatavus

39. Juhtudel, kus avaliku sektori asutus annab abisaajale eelise, on meede olemuslikult riigile omistatav isegi siis, kui kõnealune asutus on muudest riigiasutustest õiguslikult sõltumatu. Sama kehtib juhul, kui avaliku sektori asutus määrab eraõigusliku või avaliku sektori asutuse eelist andvat meetet haldama. EMP õiguse kohaselt ei saa olla lubatud riigiabi eeskirjadest kõrvalehiilimine pelgalt seeläbi, et luuakse sõltumatud asutused, kelle ülesandeks on abi jaotada ⁽⁵²⁾.

⁽⁵⁰⁾ Nagu on selgitatud punktis 207, on järelevalveamet seisukohal, et peaaegu eranditult mittemajanduslikuks tegevuseks kasutatava taristu juurde kuuluvate tavateenuste (nt restoranid, kauplused või tasuline parkla) riiklikul rahastamisel ei ole tavaliselt mõju EMP riikide vahelisele kaubandusele. Samuti leiab järelevalveamet, et nende tavateenuste riiklikul rahastamisel, mida osutatakse mittemajandusliku kultuuri edendamise ja kultuuripärandi säilitamise tegevuste raames (nt pood, baar või tasuline riidehoid muuseumis) ei ole tavaliselt mõju EMP riikide vahelisele kaubandusele.

⁽⁵¹⁾ Vaata nt Euroopa Kohtu 16. mai 2002. aasta otsus kohtuasjas Prantsusmaa vs. komisjon (Stardust), C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, punkt 24; Üldkohtu 5. aprilli 2006. aasta otsus kohtuasjas Deutsche Bahn AG vs. komisjon, T-351/02, ECLI:EU:T:2006:104, punkt 103.

⁽⁵²⁾ Üldkohtu 12. detsembri 1996. aasta otsus kohtuasjas Air France vs. komisjon, T-358/94, ECLI:EU:T:1996:194, punkt 62.

40. Riigile omistatavus aga ei ole nii ilmne, kui eelis antakse riigi osalusega äriühingu kaudu ⁽⁵³⁾. Sellistel juhtudel on oluline teha kindlaks, kas avaliku sektori asutusi on võimalik pidada mingil viisil seotuks meetme võtmisega ⁽⁵⁴⁾.
41. Üksnes asjaolu, et meetme võttis riigi osalusega äriühing, ei ole iseenesest piisav, et lugeda seda riigile omistatavaks ⁽⁵⁵⁾. Samas ei ole tarvis tõestada, et avaliku sektori asutused andsid riigi osalusega äriühingule vahetu korralduse neid meetmeid võtta ⁽⁵⁶⁾. Õigupoolest on riigi ja riigi osalusega äriühingute vahelise tiheda seose tõttu olemas reaalne oht, et nende äriühingute kaudu antakse riigiabi läbipaistmatult ja EMP lepingus sisalduvaid riigiabi eeskirju rikkudes ⁽⁵⁷⁾. Teiseks on kolmandal isikul riigi ja riigi osalusega äriühingu privilegeeritud suhete tõttu üldiselt väga keeruline tõendada, et konkreetsel juhul võttis asjaomane äriühing meetmed riigi ametiasutuste korralduse alusel ⁽⁵⁸⁾.
42. Seetõttu saab riigi osalusega äriühingu võetud meetme omistatavust riigile tuletada mitmete abi andmise konkreetsete asjaolude ja taustaga seotud näitajate põhjal ⁽⁵⁹⁾.

3.1.1. Riigile omistatavuse näitajad

43. Võimalikud näitajad tegemaks kindlaks, kas meede on riigile omistatav, on järgmised ⁽⁶⁰⁾:
- a) asjaolu, et kõnealune asutus ei saanud vaidlustatud otsust vastu võtta ilma, et ta oleks arvestanud avaliku sektori asutuste nõudeid;
- b) asjaolu, et riiki ja riigi osalusega äriühingut seovad organisatsioonilised elemendid;
- c) asjaolu, et ettevõtja, kelle vahendusel abi anti, pidi arvesse võtma ametiasutuste juhiseid ⁽⁶¹⁾;
- d) riigi osalusega äriühingu seotus riigiasutuste süsteemiga;
- e) riigi osalusega äriühingu tegevuse laad ⁽⁶²⁾ ja selle teostamine turul tavapärase konkurentsi tingimustes kõrvuti eraettevõtjatega;
- f) äriühingu õiguslik seisund (st kas tema suhtes kohaldatakse avalikku õigust või üldist äriühinguõigust), ehkki ainuüksi asjaolu, et riigi osalusega äriühing on asutatud kapitaliühingu vormis üldise äriühinguõiguse alusel, ei ole siiski piisav põhjus, et välistada niisuguse äriühingu võetud abimeetme omistatavus riigile, ⁽⁶³⁾ arvestades autonoomiat, mille niisugune õiguslik vorm võib talle anda;

⁽⁵³⁾ Riigi osalusega äriühingu kontseptsiooni on võimalik määratleda komisjoni 16. novembri 2006. aasta direktiivi 2006/111/EÜ (liikmesriikide ja riigi osalusega äriühingute vaheliste finantsühenduste läbipaistvuse ning teatavate ettevõtjate finantslääbipaistvuse kohta) alusel (ELT L 318, 17.11.2006, lk 17), millele on osutatud EMP lepingu XV lisa punktis 1a, vt EMP ühiskomitee 8. juuni 2007. aasta otsus nr 55/2007, millega muudetakse Euroopa Majanduspiirkonna lepingu XV lisa (riigiabi) (ELT L 266, 11.10.2007, lk 15 ja EMP kaasanne nr 48, 11.10.2007, lk 12). Nimetatud direktiivi artikli 2 punktis b on sätestatud järgmine: „riigi osalusega äriühingud – kõik ettevõtjad, kelle suhtes ametiasutused võivad otseselt või kaudselt kasutada valitsevat mõju omandiõiguse, finantsosaluse või ettevõtja suhtes kehtivate eeskirjade alusel“.

⁽⁵⁴⁾ Euroopa kohtu 16. mai 2002. aasta otsus kohtuasjas Prantsusmaa vs. komisjon (Stardust), C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, punkt 52.

⁽⁵⁵⁾ Euroopa kohtu 16. mai 2002. aasta otsus kohtuasjas Prantsusmaa vs. komisjon (Stardust), C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294. Vt ka Üldkohtu 26. juuni 2008. aasta otsus kohtuasjas SIC vs. komisjon, T-442/03, ECLI:EU:T:2008:228, punktid 93–100.

⁽⁵⁶⁾ Samuti ei ole vaja tõendada, et konkreetsel juhul oleks riigi osalusega äriühingu käitumine olnud teistsugune, kui ta tegutsenuks iseseisvalt, vt Üldkohtu 25. juuni 2015. aasta otsus kohtuasjas SACE ja Sace BT vs. komisjon T-305/13, ECLI:EU:T:2015:435, punkt 48.

⁽⁵⁷⁾ Euroopa kohtu 16. mai 2002. aasta otsus kohtuasjas Prantsusmaa vs. komisjon (Stardust), C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, punkt 53.

⁽⁵⁸⁾ Euroopa kohtu 16. mai 2002. aasta otsus kohtuasjas Prantsusmaa vs. komisjon (Stardust), C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, punkt 54.

⁽⁵⁹⁾ Euroopa kohtu 16. mai 2002. aasta otsus kohtuasjas Prantsusmaa vs. komisjon (Stardust), C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, punkt 55.

⁽⁶⁰⁾ Euroopa kohtu 16. mai 2002. aasta otsus kohtuasjas Prantsusmaa vs. komisjon (Stardust), C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, punktid 55 ja 56. Vt ka kohtujurist Jacobsi 13. detsember 2001. aasta ettepanek kohtuasjas C-482/99: Prantsusmaa vs. komisjon (Stardust), EU: C:2001:685, punktid 65–68.

⁽⁶¹⁾ Euroopa Kohtu 23. oktoobri 2014. aasta otsus kohtuasjas Commerz Nederland, C-242/13, ECLI:EU:C:2014:2224, punkt 35.

⁽⁶²⁾ Näiteks juhul, kui meetmeid võtavad riigi arengupangad, kes tegutsesid riikliku poliitika eesmärkide huvides (Üldkohtu 27. veebruari 2013. aasta otsus kohtuasjas Nitrogenmuvek Vegyipari, Zrt. vs. komisjon, T-387/11, ECLI:EU:T:2013:98, punkt 63) või kui meetmeid võtavad erastamisagentuurid või riiklikud pensionifondid (Üldkohtu 28. jaanuar 2016. aasta otsus kohtuasjas Sloveenia vs. komisjon („ELAN“), T-507/12, ECLI:EU:T:2016:35, punkt 86).

⁽⁶³⁾ Euroopa kohtu 16. mai 2002. aasta otsus kohtuasjas Prantsusmaa vs. komisjon (Stardust), C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, punkt 57.

- g) äriühingu juhtimise üle teostatava riikliku järelevalve määr;
- h) mõni muu näitaja, mis konkreetse juhtumi puhul näitab riiklike asutuste seotust meetme võtmisega või nende mitteseotuse ebatõenäosust, kusjuures arvesse võetakse ka meetme ulatust, sisu ja tingimusi.

3.1.2. Riigile omistatavus ja EMP õigusest tulenevad kohustused

44. Meede ei ole EMP riigile omistatav, kui EMP riigil on EMP õigusest tulenev ja kaalutusõiguseta kohustus see meede võtta. Sellisel juhul tuleneb meede EMP õigusest tulenevast kohustusest ning seda ei saa omistada EMP riigile ⁽⁶⁴⁾.
45. See reegel ei kehti siiski juhul, kui EMP õigus lihtsalt võimaldab võtta teatavaid riiklikke meetmeid ja EMP riikidel on kaalutusõigus, i) kas võtta kõnealuseid meetmeid, või ii) konkreetse meetme selliste omaduste kindlaksmääramisel, mis on riigiabi seisukohalt olulised ⁽⁶⁵⁾.
46. Mitme EMP riigi poolt ühiselt võetud meetmed on vastavalt EMP lepingu artikli 61 lõikele 1 omistatavad kõigile neile EMP riikidele ⁽⁶⁶⁾.

3.2. Riigi ressursid

3.2.1. Üldpõhimõtted

47. EMP lepingu artikli 61 lõike 1 tähenduses kujutavad endast riigiabi üksnes need eelised, mis on võimaldatud otseselt või kaudselt riigi vahenditest ⁽⁶⁷⁾.
48. Riigi vahendid hõlmavad kõiki avaliku sektori vahendeid, ⁽⁶⁸⁾ sealhulgas riigisiseste üksuste (detsentraliseeritud, föderaalsete, piirkondlike või muude üksuste) vahendid, ⁽⁶⁹⁾ ning teatavatel tingimustel ka eraõiguslike asutuste vahendeid (vt punktid 57 ja 58). See, kas avaliku sektorisse kuuluv asutus on sõltumatu, ei puutu asjasse ⁽⁷⁰⁾. EMP riigi keskpanga poolt konkreetsetele krediidiastutustele antavad vahendid hõlmavad samuti üldjuhul riigi vahendite üleminekut ⁽⁷¹⁾.

⁽⁶⁴⁾ Vt Euroopa Kohtu 23. aprilli 2009. aasta otsus kohtuasjas Puffer, C-460/07, ECLI:EU:C:2009:254, punkt 70, mahaarvamiste õiguse kohta liidu poolt kehtestatud käibemaksusüsteemis, ning Üldkohtu 5. aprilli 2006. aasta otsus kohtuasjas Deutsche Bahn AG vs. komisjon, T-351/02, ECLI:EU:T:2006:104, punkt 102, liidu õiguse alusel kohustuslike maksuvabastuste kohta.

⁽⁶⁵⁾ Vt Euroopa Kohtu 10. detsembri 2013 otsus kohtuasjas komisjon vs. Iirimaa ja teised, C-272/12 P, ECLI:EU:C:2013:812, punktid 45–53, liikmesriigile nõukogu otsusega antud loa kohta kohaldada teatavaid maksuvabastusi. Otsuses selgitatakse ka, et asjaolu, et nõukogu otsus õigusaktide ühtlustamise valdkonnas võeti vastu komisjoni ettepaneku alusel, ei oma tähtsust, sest riigiabi mõiste on objektiivne.

⁽⁶⁶⁾ Komisjoni 26. veebruari 2010. aasta otsus 2010/606/EL riigiabi C 9/2009 (ex NN 45/08; NN 49/08 ja NN 50/08) kohta, mida Belgia Kuningriik, Prantsuse Vabariik ja Luksemburgi Suurhertsogiriik andsid äriühingule Dexia SA (ELT L 274, 19.10.2010, lk 54).

⁽⁶⁷⁾ Euroopa Kohtu 24. jaanuari 1978. aasta otsus kohtuasjas Van Tiggele, 82/77, ECLI:EU:C:1978:10, punktid 25 ja 26; Üldkohtu 12. detsembri 1996. aasta otsus kohtuasjas Air France vs. komisjon, T-358/94, ECLI:EU:T:1996:194, punkt 63.

⁽⁶⁸⁾ Üldkohtu 12. detsembri 1996. aasta otsus kohtuasjas Air France vs. komisjon, T-358/94, ECLI:EU:T:1996:194, punkt 56.

⁽⁶⁹⁾ Euroopa Kohtu 14. oktoobri 1987. aasta otsus kohtuasjas Saksamaa vs. komisjon, 248/84, ECLI:EU:C:1987:437, punkt 17; Üldkohtu 6. märtsi 2002. aasta otsus kohtuasjas Territorio Histórico de Álava ja teised vs. komisjon, liidetud kohtuasjad T-92/00 ja 103/00, ECLI:EU:T:2002:61, punkt 57.

⁽⁷⁰⁾ Üldkohtu 12. detsembri 1996. aasta otsus kohtuasjas Air France vs. komisjon, T-358/94, ECLI:EU:T:1996:194, punktid 58–62.

⁽⁷¹⁾ Suunised riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta finantskriisi kontekstis pankade kasuks võetavate toetusmeetmete suhtes alates 1. detsembrist 2013 („2013. aasta pangandussuunised“), EFTA järelevalvekomitee 27. novembri 2013. aasta otsus nr 464/13/COL, millega muudetakse üheksakümne esimest korda riigiabi käsitlevaid menetlus- ja sisulisi eeskirju, lisades uue peatüki, mis käsitleb riigiabieeskirjade kohaldamist finantskriisi kontekstis pankade kasuks võetavate toetusmeetmete suhtes alates 1. detsembrist 2013 („2013. aasta pangandussuunised“) (ELT L 264, 4.9.2014, lk 6, ja EMP kaasanne nr 50, 4.9.2014, lk 1, eelkõige punkt 62). Järelevalveamet selgitas siiski, et kui keskpang reageerib panganduskriisile üksikuid panku soodustavate valikuliste meetmete asemel pigem üldmeetmetega, mis on avatud kõikidele võrreldavatele turul teostajatele (nt laenu andmine kogu turule võrdsetel tingimustel), ei kuulu sellised üldmeetmed sageli riigiabikontrolli kohaldamisalasse.

49. Riigi osalusega äriühingu vahendid on samuti riigi vahendid EMP lepingu artikli 61 lõike 1 tähenduses, sest riik saab suunata nende vahendite kasutamist⁽⁷²⁾. Riigiabiõiguse seisukohast on riigiabi ka riigiomanduses oleva konsolideerimisgrupi raames toimuv vahendite üleminek, näiteks kui emaettevõtja annab vahendid üle tütarettevõtjale (isegi kui majanduslikust seisukohast on tegemist ühe ettevõtjaga)⁽⁷³⁾. Küsimust, kas selline vahendite üleminek on riigile omistatav, käsitletakse jaos 3.1. Tõsiasi, et riigi osalusega äriühing on riigiabi saaja, ei tähenda, et ta ei tohi muu meetme raames ka ise mõnele teisele abisaajale abi anda⁽⁷⁴⁾.
50. Tõsiasi, et eelist andvat meedet ei rahasta vahetult riik, vaid riigi poolt abi haldamiseks asutatud või määratud avaliku sektori või eraõiguslikud asutused, ei tähenda, et seda meedet ei rahastata riigi vahenditest⁽⁷⁵⁾. Avaliku sektori asutuse võetud meede, millega soodustatakse teatud ettevõtjaid või teatud tooteid, ei lakka olemast tasuta eelis ka siis, kui seda rahastatakse osaliselt või täielikult avaliku sektori asutuse kehtestatud maksetest, mida kogutakse asjaomastelt ettevõtjatelt⁽⁷⁶⁾.
51. Riigi vahendite üleminek võib toimuda mitmes vormis, näiteks otsetoetused, laenud, garantiid, osalus ettevõtjate kapitalis ja mitterahalised hüvitised. Kindlat ja konkreetset kohustust muuta riigi vahendid kättesaadavaks teataval hilisemal ajahetkel peetakse samuti riigi vahendite üleminekuks. Tegelik vahendite üleminek ei ole vajalik, sest riigituludest loobumisest piisab. Riigile muidu makstavast sissetulekust loobumine on samuti riigi vahendite üleminek⁽⁷⁷⁾. Näiteks maksutulu ja sotsiaalkindlustusmaksete riigieelarvesse laekumata jäämine EMP riigi poolse maksudest ja sotsiaalkindlustusmaksetest vabastamise ja nende vähendamise või trahvide maksmise kohustusest või muudest rahalistest karistustest vabastamise tulemusel täidab riigi vahendite nõude vastavalt EMP lepingu artikli 61 lõikele 1⁽⁷⁸⁾. Samuti piisab artikli 61 lõikest 1 lähtudes garantiist või lepingu pakkumisest, mis tekitab riigile konkreetse tulevikus tekkida võivate täiendavate kohustuste riski⁽⁷⁹⁾.
52. Kui avaliku sektori asutused või riigi osalusega äriühingud pakuvad kaupu ja teenuseid turumäärade madalama hinnaga või investeerivad mõnda ettevõtjasse viisil, mis ei ole kooskõlas turumajandusliku investori põhimõttega, nagu on kirjeldatud alates lõikest 73, viitab see riigi vahendite kasutamisele (ning eelise andmisele).
53. Ligipääsu andmine riigivarale või loodusvaradele või eri- või ainuõiguste andmine⁽⁸⁰⁾ ilma piisava turumääradele vastava tasuta võib kujutada endast riigituludest loobumist (ning eelise andmist)⁽⁸¹⁾.

⁽⁷²⁾ Euroopa kohtu 16. mai 2002. aasta otsus kohtuasjas Prantsusmaa vs. komisjon (Stardust), C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, punkt 38. Vt ka Euroopa Kohtu 29. aprilli 2004. aasta otsus kohtuasjas Kreeka vs. komisjon, C-278/00, ECLI:EU:C:2004:239, punktid 53 ja 54, ning Euroopa Kohtu 8. mai 2003. aasta otsus kohtuasjas Itaalia ja SIM 2 Multimedia SpA vs. komisjon, liidetud kohtuasjad C-328/99 ja C-399/00, ECLI:EU:C:2003:252, punktid 33 ja 34.

⁽⁷³⁾ Euroopa Kohtu 11. juuli 1996. aasta otsus kohtuasjas SFEI ja teised, C-39/94, ECLI:EU:C:1996:285, punkt 62.

⁽⁷⁴⁾ Üldkohtu 24. märtsi 2011. aasta otsus kohtuasjas Freistaat Sachsen ja Land Sachsen-Anhalt ja teised vs. komisjon, liidetud kohtuasjad T-443/08 ja T-455/08, ECLI:EU:T:2011:117, punkt 143.

⁽⁷⁵⁾ Euroopa Kohtu 22. märtsi 1977. aasta otsus kohtuasjas Steinike & Weinlig, 78/76, ECLI:EU:C:1977:52, punkt 21.

⁽⁷⁶⁾ Euroopa Kohtu 22. märtsi 1977. aasta otsus kohtuasjas Steinike & Weinlig, 78/76, ECLI:EU:C:1977:52, punkt 22.

⁽⁷⁷⁾ Euroopa Kohtu 16. mai 2000. aasta otsus kohtuasjas Prantsusmaa vs. Ladbroke Racing Ltd ja komisjon, C-83/98 P, ECLI:EU:C:2000:248, punktid 48–51.

⁽⁷⁸⁾ Euroopa Kohtu 15. märtsi 1994. aasta otsus kohtuasjas Banco Exterior de España, C-387/92, ECLI:EU:C:1994:100, punkt 14 maksuvabastuste kohta. Lisaks võivad erandid üldistest maksujõuetuseeskirjadest (mis võimaldavad ettevõtjatel kauplemist jätkata, kui nad on olukorras, mille puhul neil ei lubataks seda teha, kui rakendataks üldisi maksujõuetuseeskirju) tuua riigile kaasa lisakoorma, kui avaliku sektori asutused on selle ettevõtja peamiste võlausaldajate hulgas või kui selline tegevus on tegelikult võrdne tegeliku loobumisega riigi vahenditest. Vt Euroopa Kohtu 17. juuni 1999. aasta otsus kohtuasjas Piaggio, C-295/97, ECLI:EU:C:1999:313, punktid 40–43, ja Euroopa Kohtu 1. detsembri 1998. aasta otsus kohtuasjas Ecotrade, C-200/97, ECLI:EU:C:1998:579, punkt 45.

⁽⁷⁹⁾ Euroopa Kohtu 1. detsembri 1998. aasta otsus kohtuasjas Ecotrade, C-200/97, ECLI:EU:C:1998:579, punkt 41, ja Euroopa Kohtu 19. märtsi 2013. aasta otsus kohtuasjas Bouygues ja Bouygues Télécom vs. komisjon ja teised, liidetud kohtuasjad C-399/10 P ja C-401/10 P, ECLI:EU:C:2013:175, punktid 137, 138 ja 139.

⁽⁸⁰⁾ Nagu on määratletud direktiivi 2006/111/EÜ artikli 2 punktides f ja g, millele on osutatud EMP lepingu XV lisa punktis 1a, vt ühiskomitee otsus nr 55/2007.

⁽⁸¹⁾ Vt ka suunised riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise eest makstava hüvitise suhtes, EFTA järelevalveameti otsus nr 12/12/COL, millega kaheksakümne neljandat korda muudetakse riigiabi menetlus- ja sisulisi eeskirju, lisades uued peatükid riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise eest makstava hüvitise suhtes ja avalike teenuste osutamise eest makstava hüvitise antava riigiabi raamistiku kohta (ELT L 161, 13.6.2013, lk 12, ja EMP kaasanne nr 34, 13.6.2013, lk 1), punkt 33.

54. Nendel juhtudel tuleb kindlaks teha, kas riik käitub avaliku sektori kõnealuste varade haldamisele lisaks kui valdkonna reguleerija, kes üritab saavutada poliitilisi eesmärke, seades asjaomaste ettevõtjate valimisele kvaliteedialased kriteeriumid (mis määratakse eelnevalt kindlaks läbipaistval ja mittediskrimineerival viisil)⁽⁸²⁾. Kui riik käitub reguleerijana, on tal ilma et see kuuluks riigiabi eeskirjade reguleerimisalasse, seaduspärane õigus otsustada mitte teenida maksimaalset tulu, mida ta oleks muidu teeninud siis, kui kõiki asjaomaseid ettevõtjaid koheldakse võrdse ning kui regulatiivse eesmärgi saavutamise ja tuludest loobumise vahel on loomulik seos⁽⁸³⁾.
55. Igal juhul on tegemist riigi vahendite üleminekuga, kui avaliku sektori asutused ei võta tavapäraselt ja üldisele ligipääsusüsteemile vastavat summat ligipääsu eest riigi varale ja loodusvaradele või ei tee seda eri- ja ainuõiguste andmisel.
56. Regulatiivsetest meetmetest tulenev kaudne negatiivne mõju riigi tuludele ei kujuta endast riigi vahendite üleminekut, kui see on meetmega lahutamatu seotud⁽⁸⁴⁾. Näiteks ei kujuta tööhõiveseaduse sätete erand, mis muudab ettevõtjate ja töövõtjate vaheliste lepinguliste suhete raamistikku, endast riigi vahendite üleminekut, hoolimata sellest, et see võib vähendada riigile makstavaid sotsiaalkindlustusmaksid ja makse⁽⁸⁵⁾. Samuti ei kujuta endast riigi vahendite üleminekut riigi õigusakt, millega määratakse teatavatele kaupadele miinimumhind⁽⁸⁶⁾.

3.2.2. Kontroll vahendite üle

57. Vahendite päritolu ei ole oluline, kui need lähevad avaliku sektori kontrolli alla enne vahetut või kaudset üleminekut abisaajatele ning on seega kättesaadavad riigi ametiasutustele,⁽⁸⁷⁾ isegi kui vahendid ei kandu üle avaliku sektori asutuse omandisse⁽⁸⁸⁾.
58. Seega viitavad toetused, mida rahastatakse riigi kehtestatud maksulaadsetest lõivudest või kohustuslikest sissemaksetest ning hallatakse ja jaotatakse vastavalt avaliku sektori eeskirjade sätetele, riigi vahendite

⁽⁸²⁾ Vt Üldkohtu 4. juuli 2007. aasta otsus kohtuasjas Bouygues SA vs. komisjon, T-475/04, ECLI:EU:T:2007:196, milles Üldkohus märkis, et sellise piiratud avaliku ressursi nagu raadiospektri andmisel oli riigi ametiasutustel samal ajal nii telekommunikatsiooni valdkonna reguleerija kui ka selle üldkasutatava vara haldaja roll, punkt 104.

⁽⁸³⁾ Vt selles küsimuses komisjoni 20. juuli 2004. aasta otsus riigiabi NN 42/2004 kohta – Prantsusmaa – Orange'i ja SFRi poolt Universal Mobile Telecommunications System'i (UMTS) litsentside eest tasumisele kuuluva litsentsitasu muutmine (ELT C 275, 8.11.2005, lk 3, põhjendused 28, 29 ja 30), mida kinnitasid EMP kohtud (Üldkohtu 4. juuli 2007. aasta otsus kohtuasjas Bouygues SA vs. komisjon, T-475/04, ECLI:EU:T:2007:196, punktid 108–111 ja 123, ning Euroopa Kohtu 2. aprilli 2009. aasta otsus kohtuasjas C-431/07 P: Bouygues ja Bouygues Télécom vs. komisjon, ECLI:EU:C:2009:223, punktid 94–98 ja 125. Selle UMTSi raadiospektrilitsentside andmise juhtumisel oli riigil samal ajal nii telekommunikatsiooni valdkonna reguleerija kui ka selle üldkasutatava vara haldaja roll ning ta üritas saavutada regulatiivseid eesmärke, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. aprilli 1997. aasta direktiivis 97/13/EÜ üldluba ja üksiklitsentside ühise raamistiku kohta telekommunikatsiooniteenuste valdkonnas (EÜT L 117, 7.5.1997, lk 15), millele on osutatud EMP lepingu XI lisa punktis 5cc, vt ühiskomitee otsus nr 37/1999 (EÜT L 266, 19.10.2000, lk 25 ja EMP kaasanne nr 46, 19.10.2000, lk 147). Sellises olukorras kinnitasid EMP kohtud, et litsentside andmine, ilma et riik oleks maksimeerinud tulusid, mida ta oleks võinud teenida, ei kujutanud endast riigiabi andmist, võttes arvesse, et kõnealust meedet õigustasid direktiivis 97/13/EÜ sätestatud regulatiivsed eesmärgid ja järgiti diskrimineerimiskeelu põhimõtet. Vastupidiselt eelnevale ei tuvastanud Euroopa Kohus 8. septembri 2011. aasta kohtuasjas komisjon vs. Madalmaad, C-279/08 P, ECLI:EU:C:2011:551, (punkt 88 ja järgmised punktid) regulatiivseid põhjuseid, mis oleksid õigustanud eelise andmist, võtmata arvesse vabalt kaubeldavaid saastekvoote. Vt ka Euroopa Kohtu 14. jaanuari 2015. aasta otsus kohtuasjas Eventech vs. The Parking Adjudicator, C-518/13, ECLI:EU:C:2015:9, punkt 46 ja järgmised punktid.

⁽⁸⁴⁾ Euroopa Kohtu 13. märtsi 2001. aasta otsus kohtuasjas PreussenElektra, C-379/98, ECLI:EU:C:2001:160, punkt 62.

⁽⁸⁵⁾ Euroopa Kohtu 17. märtsi 1993. aasta otsus kohtuasjas SLOMAN Neptun Schiffahrts, liidetud kohtuasjad C-72/91 ja C-73/91, ECLI:EU:C:1993:97, punktid 20 ja 21. Vt ka Euroopa Kohtu 7. mai 1998. aasta otsus kohtuasjas Viscido ja teised, liidetud kohtuasjad C-52/97, C-53/97 ja C-54/97, ECLI:EU:C:1998:209, punktid 13 ja 14, Euroopa Kohtu 30. novembri 1993. aasta otsus kohtuasjas Kirsammer-Hack, C-189/91, ECLI:EU:C:1993:907, punktid 17 ja 18, selle kohta, et teatavate tööhõiveseaduse sätete kohaldamata jätmine ei kujuta endast riigi vahendite üleminekut.

⁽⁸⁶⁾ Euroopa Kohtu 24. jaanuari 1978. aasta otsus kohtuasjas Van Tiggele, 82/77, ECLI:EU:C:1978:10, punktid 25 ja 26.

⁽⁸⁷⁾ Vaata nt Euroopa Kohtu 17. juuli 2008. aasta otsus kohtuasjas Essent Netwerk Noord, C-206/06, ECLI:EU:C:2008:413, punkt 70; Euroopa Kohtu 16. mai 2000. aasta otsus kohtuasjas Prantsusmaa vs. Ladbroke Racing Ltd ja komisjon, C-83/98 P, ECLI:EU:C:2000:248, punkt 50.

⁽⁸⁸⁾ Vt Üldkohtu 12. detsembri 1996. aasta otsus kohtuasjas Air France vs. komisjon, T-358/94, ECLI:EU:T:1996:194, punktid 65, 66 ja 67, seoses Caisse des Dépôts et Consignations antud abiga, mida rahastati eraisikute selliste vabatahtlike hoiuste vormis, mille isikud võisid iga hetk välja võtta. See ei mõjutanud järeldust, et need hoiused olid riigi vahendid, sest hoiule andmise ja hoiuste väljavõtmise vahelise tasakaalu tõttu sai Caisse neid kasutada pidevalt tema käsutuses olevate vahenditena. Vt ka Euroopa Kohtu 16. mai 2000. aasta otsus kohtuasjas Prantsusmaa vs. Ladbroke Racing Ltd ja komisjon, C-83/98 P, ECLI:EU:C:2000:248, punkt 50.

üleminekule, isegi kui neid ei halda avaliku sektori asutused⁽⁸⁹⁾. Üksnes tõsiasi, et toetusi rahastatakse osaliselt vabatahtlikest eramaketest, ei ole piisav, et välistada riigi vahendite olemasolu, sest oluline ei ole mitte vahendite päritolu, vaid see, mil määral avaliku sektori asutus sekkub meetme ja selle rahastamisviisi määramisse⁽⁹⁰⁾. Riigi vahendite ülemineku võib välistada vaid väga erilistel tingimustel, eriti kui kutseorganisatsiooni liikmetelt pärit vahendid on määratud liikmete huvides oleva eriotstarbe rahastamiseks, mis on eraorganisatsiooni poolt otsustatud ja üksnes ärilise eesmärgi saavutamiseks, ning kui EMP riik tegutseb üksnes vahendajana, et muuta kutsealaorganisatsiooni kasutusele võetud makse kohustuslikuks⁽⁹¹⁾.

59. Riigi vahendite üleminek toimub ka juhul, kui vahendid on mitme EMP riigi ühises käsutuses ja riigid teevad ühiselt nende kasutamisega seotud otsuseid⁽⁹²⁾. Heaks näiteks on Euroopa stabiilsusmehhanismi (ESM) vahendid.
60. EMPlt (nt struktuurifondidest või EMP/Norra toetustest), Euroopa Investeerimispankalt, Euroopa Investeerimisfondilt või rahvusvahelistelt finantseerimisasutustelt, nagu Rahvusvaheline Valuutafond või Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank, pärit vahendeid tuleks samuti lugeda riigi vahenditeks, kui riigi ametiasutused võivad neid kasutada omal äranägemisel (eriti seoses abisaajate valikuga)⁽⁹³⁾. Kui aga selliseid vahendeid annab vahetult Euroopa Liit, Euroopa Investeerimispank või Euroopa Investeerimisfond ning riigi ametiasutustel puudub igasugune kaalutusõigus, ei kujuta need endast riigi vahendeid (nt rahastamine otsese eelarve täitmise alusel raamprogrammi Horisont 2020 ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate konkurentsivõime programmi COSME või üleeuroopalise transpordivõrgu (TEN-T) fondide raames).

3.2.3. Riigi osalus eraõiguslike asutuste vahelises ümberjaotamises

61. Regulatsioon, mille tulemusena jaotatakse eraõiguslike juriidiliste isikute vahel raha ilma riigipoolse täiendava osaluseta, ei too põhimõtteliselt kaasa riigi vahendite üleminekut, kui raha liigub vahetult ühelt eraõiguslikult juriidiliselt isikult teisele, läbimata eraõiguslikku või avalik-õiguslikku asutust, mis on määratud riigi poolt ülekannet haldama⁽⁹⁴⁾.
62. Näiteks ühe EMP riigi poolt erakapitalil põhinevatele elektrimüügiettevõtjatele pandud kohustus osta kindlaksmääratud miinimumhindadega taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergiat ei too kaasa riigi vahendite otsesest ega kaudset üleminekut seda liiki elektrienergiat tootvatele ettevõtjatele⁽⁹⁵⁾. Sellel juhul ei olnud ettevõtjatel (st erakapitalil põhinevad elektrimüügiettevõtjad) riigi antud volitust abikava hallata, vaid neile oli pandud teatud liiki elektrienergia ostmise kohustus, mida nad pidid täitma oma rahalistest vahenditest.
63. Riigi vahendite üleminek toimub siiski juhul, kui eraisikute makstavad tasud liiguvad läbi avaliku sektori asutuse või eraõigusliku juriidilise isiku, kes on määratud suunama neid abisaajateni.

⁽⁸⁹⁾ Euroopa Kohtu 2. juuli 1974. aasta otsus kohtuasjas Itaalia vs. komisjon, 173/73, ECLI:EU:C:1974:71, punkt 16; Euroopa Kohtu 11. märtsi 1992. aasta otsus kohtuasjas Compagnie Commerciale de l'Ouest, liidetud kohtuasjad C-78/90 – C-83/90, ECLI:EU:C:1992:118, punkt 35; Euroopa Kohtu 17. juuli 2008. aasta otsus kohtuasjas Essent Netwerk Noord, C-206/06, ECLI:EU:C:2008:413, punktid 58–74.

⁽⁹⁰⁾ Üldkohtu 27. septembri 2012. aasta otsus kohtuasjas Prantsusmaa ja teised vs. komisjon, liidetud kohtuasjad T-139/09, T-243/09 ja T-328/09, ECLI:EU:T:2012:496, punktid 63 ja 64.

⁽⁹¹⁾ Euroopa Kohtu 15. juuli 2004. aasta otsus kohtuasjas Pearle, C-345/02, ECLI:EU:C:2004:448, punkt 41, ning Euroopa Kohtu 30. mai 2013. aasta otsus kohtuasjas Doux élevages SNC ja teised, C-677/11, ECLI:EU:C:2013:348.

⁽⁹²⁾ Otsus 2010/606/EL.

⁽⁹³⁾ Vt näiteks struktuurifondide kohta komisjoni 22. novembri 2006. aasta otsus riigiabi N 157/06 kohta – Ühendkuningriigi projekt „South Yorkshire Digital Region Broadband“ – põhjendused 21 ja 29 meetme kohta, mida rahastatakse osaliselt Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERF) (ELT C 80, 13.4.2007, lk 2). Põllumajandussaaduste tootmise ja nendega kauplemise rahastamise puhul on riigiabi eeskirjade kohaldamisala piiratud aluslepingu artikliga 42.

⁽⁹⁴⁾ Euroopa Kohtu 24. jaanuari 1978. aasta otsus kohtuasjas Van Tiggele, 82/77, ECLI:EU:C:1978:10, punktid 25 ja 26.

⁽⁹⁵⁾ Euroopa Kohtu 13. märtsi 2001. aasta otsus kohtuasjas PreussenElektra, C-379/98, ECLI:EU:C:2001:160, punktid 59–62. Kohus leidis, et ostukohustuse panemine eraettevõtjatele ei kujuta endast otsesest ega kaudset riigi vahendite üleminekut ning et see määratlus ei muutu, kui ettevõtjad saavad kõnealuse kohustuse tõttu madalamat tulu, mis vähendab tõenäoliselt ka maksutulu, sest selline tagajärg on selle meetmega lahutamatu seotud. Vt ka Euroopa Kohtu 5. märtsi 2009. aasta kohtuasi UTECA, C-222/07, ECLI:EU:C:2009:124, punktid 43–47, kohustusliku rahalise toetuse kohta, mida ringhäälinguorganisatsioonid peavad andma filmitootmisele, ja mis ei sisalda riigi vahendite üleminekut.

64. Näiteks kehtib see isegi juhul, kui seadusega on määratud, et riigi asemel kogub ja edastab neid tasusid abisaajateni erasektori üksus ning koguval üksusel ei ole lubatud kasutada kõnealuse maksu tulu muudel kui seadusega ette nähtud eesmärkidel. Sellisel juhul jäävad kõnealused summad avaliku kontrolli alla ning on seega pädevatele riigiasutustele kättesaadavad, mis on piisav selleks, et kvalifitseerida need riigi vahenditeks⁽⁹⁶⁾. Kuna see põhimõte kehtib nii avaliku sektori asutuste kui ka erasektori üksuste suhtes, kes on määratud makse koguma ja sissemaksleid menetlema, siis ei ole vahendaja muutmine avaliku sektori asutusest eraõiguslikuks juriidiliseks isikuks riigi vahendite kriteeriumi puhul oluline, kui riik jätkab selle juriidilise isiku ranget kontrollimist⁽⁹⁷⁾.
65. Ka ettevõtjatele tekkivate selliste lisakulude täieliku hüvitamise mehhanismi, mis tulenevad kohustusest osta toodet teatavalt pakkujatelt turuhinnast kõrgema hinnaga ning mille rahastamise tagavad lõpptarbijad, tuleb käsitleda riigi vahendite kaudu sekkumisena, isegi kui see mehhanism põhineb osaliselt vahendite otsesel ülekandmisel eraõiguslike isikute vahel⁽⁹⁸⁾.

4. EELIS

4.1. Eelise mõiste üldiselt

66. EMP lepingu artikli 61 lõike 1 tähenduses on eelis iga majanduslik kasu, mida ettevõtja ei oleks saanud tavalistes turutingimustes, st riigi sekkumiseta⁽⁹⁹⁾. Käesolevate suuniste jaos 4.2 antakse üksikasjalikud juhised, kuidas teha kindlaks, kas kasu on saadud tavalistes turutingimustes.
67. Oluline on vaid meetme mõju ettevõtjale, mitte riigi sekkumise põhjus ega eesmärk⁽¹⁰⁰⁾. Eelis on antud iga kord, kui ettevõtja finantsseisund on riigi sekkumise tagajärjel ja tavalistest turutingimustest erinevatel tingimustel paranenud⁽¹⁰¹⁾. Selle hindamiseks peab võrdlema ettevõtja finantsseisundit pärast meetme võtmist olukorraga, milles ettevõtja oleks olnud, kui meedet ei oleks võetud⁽¹⁰²⁾. Kuna oluline on vaid meetme mõju, ei puutu asjasse see, kas eelis on ettevõtjale kohustuslik, nii et ettevõtja ei saanud seda vältida ega sellest keelduda⁽¹⁰³⁾.
68. Meetme konkreetne vorm ei ole samuti oluline, et määrata kindlaks, kas see annab ettevõtjale majandusliku eelise⁽¹⁰⁴⁾. Riigiabi mõiste seisukohast ei ole oluline üksnes positiivse majandusliku eelise andmine, vaid eelis võib seisneda ka majanduslikest koormistest vabastamisest⁽¹⁰⁵⁾. Viimane on lai kategooria, mis hõlmab ettevõtja eelarvet tavaliselt koormavate mis tahes kulude vähendamist⁽¹⁰⁶⁾. See hõlmab kõiki olukordi, kus ettevõtjad vabastatakse oma majandustegevuse otsesest kuludest⁽¹⁰⁷⁾. Näiteks kui EMP riik maksab osa konkreetse ettevõtja

⁽⁹⁶⁾ Euroopa Kohtu 17. juuli 2008 aasta otsus kohtuasjas Essent Network Noord, C-206/06, ECLI:EU:C:2008:413, punktid 69–75.

⁽⁹⁷⁾ Komisjoni 8. märtsi 2011. aasta otsus 2011/528/EL, mis käsitleb riigiabi juhtumit C-24/09 (ex N 446/08) – Austria riigiabi energiama-hukatele ettevõtetele rohelise elektri seaduse alusel (teatavaks tehtud numbri K(2011) 1363 all) EMPs kohaldatav tekst (ELT L 235, 10.9.2011, lk 42), põhjendus 76.

⁽⁹⁸⁾ Euroopa Kohtu 19. detsembri 2013. aasta otsus kohtuasjas Vent de Colère ja teised, C-262/12, ECLI:EU:C:2013:851, punktid 25 ja 26.

⁽⁹⁹⁾ Euroopa Kohtu 11. juuli 1996. aasta otsus kohtuasjas SFEI ja teised, C-39/94, ECLI:EU:C:1996:285, punkt 60; Euroopa Kohtu 29. aprilli 1999. aasta otsus kohtuasjas Hispaania vs. komisjon, C-342/96, ECLI:EU:C:1999:210, punkt 41.

⁽¹⁰⁰⁾ Euroopa Kohtu 2. juuli 1974. aasta otsus kohtuasjas Itaalia vs. komisjon, 173/73, ECLI:EU:C:1974:71, punkt 13.

⁽¹⁰¹⁾ Termin „riigi sekkumine“ ei tähista mitte ainult riigi tegevust, vaid hõlmab ka asjaolu, et riigiasutused jätvavad teatavas olukorras meetmed võtmata, nt võla sisse nõudmata. Vaata nt Euroopa Kohtu 12. oktoobri 2000. aasta otsus kohtuasjas Magefesa, C-480/98, ECLI:EU:C:2000:559, punktid 19 ja 20.

⁽¹⁰²⁾ Euroopa Kohtu 2. juuli 1974. aasta otsus kohtuasjas Itaalia vs. komisjon, 173/73, ECLI:EU:C:1974:71, punkt 13.

⁽¹⁰³⁾ Komisjoni 15. oktoobri 2003. aasta otsus 2004/339/EÜ Itaalia RAI SpA suhtes kohaldatud meetmete kohta (ELT L 119, 23.4.2004, lk 1, põhjendus 69); kohtujurist Fennelly 26. novembri 1998. aasta ettepanek kohtuasjas Prantsusmaa vs. komisjon, C-251/97, ECLI:EU:C:1998:572, punkt 26.

⁽¹⁰⁴⁾ Euroopa Kohtu 24. juuli 2003. aasta otsus kohtuasjas Altmark Trans, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415, punkt 84.

⁽¹⁰⁵⁾ Näiteks maksusoodustused või sotsiaalkindlustusmaksete vähendamine.

⁽¹⁰⁶⁾ Euroopa Kohtu 15. märtsi 1994. aasta otsus kohtuasjas Banco Exterior de España, C-387/92, ECLI:EU:C:1994:100, punkt 13; Euroopa Kohtu 19. septembri 2000. aasta otsus kohtuasjas Saksamaa vs. komisjon, C-156/98, ECLI:EU:C:2000:467, punkt 25; Euroopa Kohtu 19. mai 1999. aasta otsus kohtuasjas Itaalia vs. komisjon, C-6/97, ECLI:EU:C:1999:251, punkt 15; Euroopa Kohtu 3. märtsi 2005. aasta otsus kohtuasjas Heiser, C-172/03, ECLI:EU:C:2005:130, punkt 36.

⁽¹⁰⁷⁾ Euroopa Kohtu 20. novembri 2003. aasta otsus kohtuasjas GEMO SA, C-126/01, ECLI:EU:C:2003:622, punktid 28–31 jäätmete tasuta kogumise ja käitlemise kohta.

töõjõukuludest, vabastab see ettevõtja kuludest, mis kaasnevad tema majandustegevusega. Eelis eksisteerib ka juhul, kui riigiasutused maksavad konkreetse ettevõtja töötajatele lisatasu, kuigi ettevõtjal ei ole õiguslikku kohustust sellise lisatasu maksmiseks ⁽¹⁰⁸⁾. See hõlmab ka olukordi, kus ettevõtjad ei pea kandma kulusid, mida sarnased ettevõtjad teatava õiguskorra alusel tavapäraselt kannavad, olenemata selle tegevuse mittemajanduslikust olemusest, millega kulud seonduvad ⁽¹⁰⁹⁾.

69. Kulused, mis tekivad riigi kehtestatud regulatiivsetest kohustustest, võib põhimõtteliselt pidada seotuks majandustegevuse olemuslike kuludega, nii et nende kulude kompenseerimine annab ettevõtjale eelise ⁽¹¹¹⁾. See tähendab, et eelise olemasolu ei ole põhimõtteliselt välistatud vaid seetõttu, et eelis ei ületa regulatiivse kohustuse määramisest tekkiva kulu kompenseerimist. Sama kehtib nende kulude hüvitamise kohta, mis ei oleks ilma riigi meetmest tuleneva ajendita ettevõtjale tekkinud, sest ilma selle ajendita oleks ta struktureerinud oma tegevused teisiti ⁽¹¹²⁾. Eelise olemasolu ei ole välistatud ka siis, kui meetmega hüvitatakse teist laadi kulusid, mis ei ole meetmega seotud ⁽¹¹³⁾.
70. Seoses kulude hüvitamisega, mis on tekkinud üldist majandushuvi pakkuva teenuse pakkumisel, selgitas Euroopa Kohus oma otsuses Altmarki juhtumi kohta, et eelise andmine on välistatud, kui täidetud on neli kumulatiivset tingimust ⁽¹¹⁴⁾. Esiteks peab abi saav ettevõtja realselt täitma avaliku teenuse osutamise kohustust ning tema kohustused peavad olema selgelt kindlaks määratud. Teiseks peavad kulude hüvitamise parameetrid olema objektiivsed, läbipaistvad ja eelnevalt kehtestatud. Kolmandaks ei tohi hüvitis olla suurem, kui on vajalik avaliku teenindamise kohustuse täitmiseks tulenevate kulude täielikuks või osaliseks katmiseks, arvestades asjakohast tulu ja mõistlikku kasumit. Neljandaks, kui avaliku teenindamise kohustust täitvat ettevõtjat ei valitud avalikus hankemenetluses, mis võimaldab välja valida kandidaadi, kes suudab asjaomaseid teenuseid pakkuda üldsuse jaoks kõige väiksemate kuludega, peab sobiva hüvitise tase olema kindlaks määratud selliste kulude analüüsi alusel, mida tüüpiline hästi korraldatud juhtimise ja asjaomase avaliku teenindamise nõuete täitmiseks vajalike vahenditega varustatud ettevõtja oleks nende kohustuste täitmiseks kandnud, arvestades nende kohustuste täitmisega seotud tulusid ja mõistlikku kasumit. Järelevalveamet on täpsustanud kõiki neid tingimusi oma suunistes riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise eest makstava hüvitise suhtes ⁽¹¹⁵⁾.
71. Eelise olemasolu välistatakse ebaseaduslikult määratud maksude tagasimaksmise puhul, ⁽¹¹⁶⁾ riigi ametiasutuste kohustuse korral hüvitada teatavatele ettevõtjatele tekitatud kahju ⁽¹¹⁷⁾ või sundvõõrandamise eest makstavate hüvitiste puhul ⁽¹¹⁸⁾.

⁽¹⁰⁸⁾ Euroopa Kohtu 26. septembri 1996. aasta otsus kohtuasjas Prantsusmaa vs. komisjon, C-241/94, ECLI:EU:C:1996:353, punkt 40; Euroopa Kohtu 12. detsembri 2002. aasta otsus kohtuasjas Belgia vs. komisjon, C-5/01, ECLI:EU:C:2002:754, punktid 38 ja 39; Üldkohtu 11. septembri 2012. aasta otsus kohtuasjas Corsica Ferries France SAS vs. komisjon, T-565/08, ECLI:EU:T:2012:415, punktid 137 ja 138, rahuldatus apellatsioonikaebus, vt Euroopa Kohtu 4. septembri 2014. aasta otsus kohtuasjas SNCM ja Prantsusmaa vs. komisjon, liidetud kohtuasjad C-533/12 P ja C-536/12 P, ECLI:EU:C:2014:2142.

⁽¹⁰⁹⁾ Vt suunised lennujaamadele ja -ettevõtjatele antava riigiabi kohta, EFTA järelevalveameti 28. mai 2014. aasta otsus nr 216/14/COL, millega muudetakse üheksakümne kuuendat korda riigiabi käsitlevaid menetlus- ja materiaalõiguslikke norme, võttes vastu uued suunised lennujaamadele ja -ettevõtjatele antava riigiabi kohta [2016/2051] (ELT L 318, 24.11.2016, lk 17, ja EMP kaasanne nr 66, 24.11.2016, lk 1), põhjendus 37.

⁽¹¹¹⁾ Üldkohtu 25. märtsi 2015. aasta otsus kohtuasjas Belgia vs. komisjon, T-538/11, ECLI:EU:T:2015:188, punktid 74–78.

⁽¹¹²⁾ Näiteks kui äriühing saab toetust investeeringu tegemiseks abi saavas piirkonnas, ei ole võimalik väita, et see ei vähenda kulusid, mida ettevõtja oleks tavapäraselt oma eelarves ette näinud, võttes arvesse, et toetuse puudumisel ei oleks äriühing investeringut teinud.

⁽¹¹³⁾ Euroopa Kohtu 8. detsembri 2011. aasta otsus kohtuasjas France Télécom SA vs. komisjon, C-81/10 P, ECLI:EU:C:2011:811, punktid 43–50. See kehtib kulude vähendamise korral, mis tekivad ettevõtjal, kui ta vahetab oma töötajate staatuse ametnikest töövõtjateks, nagu on konkurentidel, mis annab kõnealusele ettevõtjale eelise (selles küsimuses valitses varem pärast Üldkohtu 16. märtsi 2004. aasta otsust kohtuasjas T-157/01: Danske Busvognmoend vs. komisjon (ECLI:EU:T:2004:76, punkt 57) teatav ebamäärasus). Luhtunud kulude hüvitamise kohta vaata ka Euroopa Kohtu 11. veebruari 2009. aasta otsus kohtuasjas Iride SpA ja Iride Energia SpA vs. komisjon, T-25/07, EU:T:2009:33, punktid 46–56.

⁽¹¹⁴⁾ Euroopa Kohtu 24. juuli 2003. aasta otsus kohtuasjas Altmark Trans, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415, punktid 87–95.

⁽¹¹⁵⁾ Otsus nr 12/12/COL ja EMP kaasanne nr 34, 13.6.2013, lk 1.

⁽¹¹⁶⁾ Euroopa Kohtu 27. märtsi 1980. aasta otsus kohtuasjas Amministrazione delle finanze dello Stato, 61/79, ECLI:EU:C:1980:100, punktid 29–32.

⁽¹¹⁷⁾ Euroopa Kohtu 27. septembri 1988. aasta otsus kohtuasjas Asteris AE ja teised vs. Kreeka, liidetud kohtuasjad 106 – 120/87, ECLI:EU:C:1988:457, punktid 23 ja 24.

⁽¹¹⁸⁾ Üldkohtu 1. juuli 2010. aasta otsus kohtuasjas Nuova Terni Industrie Chimiche SpA vs. komisjon, T-64/08, ECLI:EU:T:2010:270, punktid 59–63 ja 140–141), milles selgitatakse, et hüvitiste maksmine sundvõõrandamise eest ei anna eelist, küll aga võib endast riigiabi kujutada sellise hüvitise tagantjärele pikendamist.

72. Eelise olemasolu ei ole välistatud üksnes asjaolu tõttu, et muude EMP riikide konkureerivad ettevõtjad on soodsamas olukorras, ⁽¹¹⁹⁾ sest eelise mõiste põhineb ettevõtja finantsseisundi analüüsil ettevõtjale omases õiguslikus ja faktilises raamistikus meetme kohaldamisel ja kohaldamata jätmisel.

4.2. Turumajanduse tingimustes tegutseva turuosalise test

4.2.1. Sissejuhatus

73. EMP õiguskord on neutraalne omandi õigusliku režiimi suhtes ⁽¹²⁰⁾ ning ei piira mingilgi määral EMP riikide õigust tegutseda ettevõtjana. Kui aga avaliku sektori asutused teevad otseselt või kaudselt ükskõik mis kujul majanduslikke tehinguid, ⁽¹²¹⁾ kuuluvad nad EMP riigiabi eeskirjade reguleerimisalasse.
74. Majanduslikud tehingud, mida teeb avaliku sektori asutus (sh riigi osalusega äriühing) tavalistes turutingimustes, ei anna teisele osapooltele eelist ning seetõttu ei kujuta endast abi ⁽¹²²⁾. See põhimõte on välja töötatud erinevaid majandustehinguid silmas pidades. EMP kohtud on töötanud välja nn turumajandusliku investeerimise põhimõtte, et tuvastada riiklike investeeringute (eriti kapitalisüstide) puhul riigiabi olemasolu: määramaks, kas avaliku sektori asutuse investeering on riigiabi, tuleb hinnata, kas sarnastel asjaoludel oleks tavalistes turumajanduslikes tingimustes tegutsev sarnase suurusega erainvestor olnud valmis tegema kõnealust investeeringut ⁽¹²³⁾. Sarnaselt on EMP kohtud töötanud välja erasektori võlausaldaja testi, et uurida, kas võla uuesti läbivaatamine avalik-õigusliku võlausaldaja poolt sisaldab riigiabi, võrreldes avalik-õigusliku võlausaldaja käitumist hüpoteetilise erasektori võlausaldajaga, kes on sarnases olukorras ⁽¹²⁴⁾. EMP kohtud on koostanud ka eraõigusliku müüja testi, et hinnata, kas avaliku sektori asutuse teostatud müük sisaldab riigiabi, analüüsides, kas eraõiguslik müüja oleks tavalistes turutingimustes saanud müüa sama või kõrgema hinnaga ⁽¹²⁵⁾.
75. Need testid on variatsioonid ühest ja samast põhikontseptsioonist: avaliku sektori asutuste käitumist tuleb võrrelda sarnase eraõigusliku ettevõtjaga tavalistes turutingimustes, et määrata, kas selliste asutuste läbiviidud majanduslikud tehingud annavad tehingu osapooltele eelise. Käesolevates suunistes viitab järelevalveamet seetõttu üldistavalt turumajanduse tingimustes tegutseva turuosalise testile kui sobivale meetodile, millega hinnata, kas majanduslikud tehingud, mida avaliku sektori asutused teevad, toimuvad tavalistes turutingimustes ning kas nendega antakse tehingu osapooltele eelis (mida ei oleks antud tavalistes turutingimustes). Turumajanduse tingimustes tegutseva turuosalise testi kohaldamise üldpõhimõtted ja kriteeriumid on sätestatud jagudes 4.2.2. ja 4.2.3.

4.2.2. Üldpõhimõtted

76. Turumajanduse tingimustes tegutseva turuosalise testi eesmärk on hinnata, kas riik on andnud ettevõtjale eelise sellega, et ei ole tegutsenud teatava tehingu käigus turumajanduslikult. Sealjuures ei ole oluline, kas sekkumine on

⁽¹¹⁹⁾ Euroopa Kohtu 2. juuli 1974. aasta otsus kohtuasjas Itaalia vs. komisjon, 173/73, ECLI:EU:C:1974:71, punkt 17. Vt ka Üldkohtu 29. septembri 2000. aasta otsus kohtuasjas Confederación Espanola de Transporte de Mercancías vs. komisjon, T-55/99, ECLI:EU:T:2000:223, punkt 85.

⁽¹²⁰⁾ EMP lepingu artiklis 125 on sätestatud: „Käesolev leping ei mõjuta mingil viisil omandi õiguslikku režiimi lepinguosalistes riikides.“

⁽¹²¹⁾ Vaata nt Euroopa Kohtu 10. juuli 1986. aasta otsus kohtuasjas Belgia vs. komisjon, 40/85, ECLI:EU:C:1986:305, punkt 12.

⁽¹²²⁾ Euroopa Kohtu 11. juuli 1996. aasta otsus kohtuasjas SFEI ja teised, C-39/94, ECLI:EU:C:1996:285, punktid 60 ja 61.

⁽¹²³⁾ Vaata nt Euroopa Kohtu 21. märtsi 1990. aasta otsus kohtuasjas Belgia vs. komisjon („Tubemeuse“), C-142/87, ECLI:EU:C:1990:125, punkt 29; Euroopa Kohtu 21. märtsi 1991. aasta otsus kohtuasjas Itaalia vs. komisjon („ALFA Romeo“), C-305/89, ECLI:EU:C:1991:142, punktid 18 ja 19; Euroopa Kohtu 30. aprilli 1998. aasta otsus kohtuasjas Cityflyer Express vs. komisjon, T-16/96, ECLI:EU:T:1998:78, punkt 51; Üldkohtu 21. jaanuari 1999. aasta otsus kohtuasjas Neue Maxhütte Stahlwerke ja Lech-Stahlwerke vs. komisjon, liidetud kohtuasjad T-129/95, T-2/96 ja T-97/96, ECLI:EU:T:1999:7, punkt 104; Üldkohtu 6. märtsi 2003. aasta otsus kohtuasjas Westdeutsche Landesbank Girozentrale ja Land Nordrhein-Westfalen vs. komisjon, liidetud kohtuasjad T-228/99 ja T-233/99, ECLI:EU:T:2003:57.

⁽¹²⁴⁾ Euroopa Kohtu 22. novembri 2007. aasta otsus kohtuasjas Hispaania vs. komisjon, C-525/04 P, ECLI:EU:C:2007:698; Euroopa Kohtu 24. jaanuari 2013. aasta otsus kohtuasjas Frucona vs. komisjon, C-73/11 P, ECLI:EU:C:2013:32; Euroopa Kohtu 29. juuni 1999. aasta otsus kohtuasjas DMTransport, C-256/97, ECLI:EU:C:1999:332.

⁽¹²⁵⁾ Üldkohtu 28. veebruari 2012. aasta otsus kohtuasjas Land Burgenland ja Austria vs. komisjon, liidetud kohtuasjad T-268/08 ja T-281/08, ECLI:EU:T:2012:90.

avaliku sektori asutuste jaoks mõistlik vahend avaliku poliitika (nt tööhõive) eesmärkide saavutamiseks. Samuti ei ole küsimus, kas abi saanud ettevõtja on kasumlik või mitte, iseenesest määrava tähtsusega näitaja, et teha kindlaks, kas kõnealune majanduslik tehing on turutingimustega kooskõlas. Määrava tähtsusega on see, kas avaliku sektori asutused käitusid nii, nagu turumajanduse tingimustes tegutsev turuosaline oleks käitunud sarnases olukorras. Kui mitte, on abisaajaks olnud ettevõtja saanud majandusliku eelise, mida ta ei oleks saanud tavalistes turutingimustes ⁽¹²⁶⁾ ja mis asetab ta võrreldes konkurentidega soodsamasse olukorda ⁽¹²⁷⁾.

77. Turumajanduse tingimustes tegutseva turuosalise testi rakendamisel tuleb arvesse võtta üksnes neid eeliseid ja kohustusi, mis on seotud riigi kui ettevõtja rolliga, mitte aga neid, mis puudutavad teda kui avaliku võimu kandjat ⁽¹²⁸⁾. Turumajanduse tingimustes tegutseva turuosalise testi ei saa tavaliselt rakendada, kui riik tegutseb pigem avaliku sektori asutuse kui ettevõtjana. Kui riik on sekkunud avaliku poliitikaga seotud põhjustel (nt sotsiaal- või regionaalarengu eesmärgil), võib riigi käitumine olla avaliku poliitika vaatenurgast mõistlik, võib see sisaldada kaalutlusi, millest turuosalise tavaliselt ei lähtuks. Seetõttu peab turumajanduse tingimustes tegutseva turuosalise testi rakendamisel jätma kõrvale kõik kaalutlused, mis on seotud üksnes EMP riigi avaliku sektori asutuse rolliga (nt sotsiaal-, regionaal- või valdkonnapoliitilised kaalutlused) ⁽¹²⁹⁾.
78. Eelnevalt tuleb anda hinnang, kas riigi sekkumine vastab turutingimustele, võttes aluseks sekkumisosuse tegemise hetkel kättesaadava teabe ⁽¹³⁰⁾. Iga mõistlik ettevõtja hindaks sel juhul äriplaani vormis näiteks projekti strateegiat ja rahalisi eduvõimalusi ⁽¹³¹⁾. Sellest ei piisa, kui tuginetakse pärast eelise andmist koostatud majandushinnangutele või tagasiulatuvale järeldusele, mille kohaselt asjaomase riigi investering oli tegelikult kasumlik ⁽¹³²⁾.
79. Kui EMP riigi väide, et ta toimis turuosalisena, on kaheldav, peab riik esitama tõendid, et tehingu tegemise otsus põhines majandushinnangutel, mis on sarnased nendega, mille kõnealuse juhtumi asjaoludel oleks läbi viinud mõistlik eraettevõtja (kes on asjaomase avaliku sektori asutusega võimalikult sarnane), et teha kindlaks tehingu kasumlikkus või majanduslikud eelised ⁽¹³³⁾.

⁽¹²⁶⁾ Üldkohtu 6. märtsi 2003. aasta otsus kohtuasjas Westdeutsche Landesbank Girozentrale ja Land Nordrhein-Westfalen vs. komisjon, liidetud kohtuasjad T-228/99 ja T-233/99, ECLI:EU:T:2003:57, punkt 208.

⁽¹²⁷⁾ Vt selles küsimuses Euroopa Kohtu 5. juuni 2012. aasta otsus kohtuasjas komisjon vs. EDF, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, punkt 90; Euroopa Kohtu 15. märtsi 1994. aasta otsus kohtuasjas Banco Exterior de España, C-387/92, ECLI:EU:C:1994:100, punkt 14; Euroopa Kohtu 19. mai 1999. aasta otsus kohtuasjas Itaalia vs. komisjon, C-6/97, ECLI:EU:C:1999:251, punkt 16.

⁽¹²⁸⁾ Euroopa Kohtu 5. juuni 2012. aasta otsus kohtuasjas komisjon vs. EDF, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, punktid 79–81; Euroopa Kohtu 10. juuli 1986. aasta otsus kohtuasjas Belgia vs. komisjon, 234/84, ECLI:EU:C:1986:302, punkt 14; Euroopa Kohtu 10. juuli 1986. aasta otsus kohtuasjas Belgia vs. komisjon, 40/85, ECLI:EU:C:1986:305, punkt 13; Euroopa Kohtu 14. septembri 1994. aasta otsus kohtuasjas Hispaania vs. komisjon, liidetud kohtuasjad C-278/92 – C-280/92, ECLI:EU:C:1994:325, punkt 22; Euroopa Kohtu 28. jaanuari 2003. aasta otsus kohtuasjas Saksamaa vs. komisjon, C-334/99, ECLI:EU:C:2003:55, punkt 134.

⁽¹²⁹⁾ Euroopa Kohtu 5. juuni 2012. aasta otsus kohtuasjas komisjon vs. EDF, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, punktid 79, 80 ja 81; Euroopa Kohtu 10. juuli 1986. aasta otsus kohtuasjas Belgia vs. komisjon, 234/84, ECLI:EU:C:1986:302, punkt 14; Euroopa Kohtu 10. juuli 1986. aasta otsus kohtuasjas Belgia vs. komisjon, 40/85, ECLI:EU:C:1986:305, punkt 13; Euroopa Kohtu 14. septembri 1994. aasta otsus kohtuasjas Hispaania vs. komisjon, liidetud kohtuasjad C-278/92 – C-280/92, ECLI:EU:C:1994:325, punkt 22; Euroopa Kohtu 28. jaanuari 2003. aasta otsus kohtuasjas Saksamaa vs. komisjon, C-334/99, ECLI:EU:C:2003:55, punkt 134; Üldkohtu 6. märtsi 2003. aasta otsus kohtuasjas Westdeutsche Landesbank Girozentrale ja Land Nordrhein-Westfalen vs. komisjon, liidetud kohtuasjad T-228/99 ja T-233/99, ECLI:EU:T:2003:57; Üldkohtu 24. septembri 2008. aasta otsus kohtuasjas Kahla Thüringen Porzellan vs. komisjon, T-20/03, ECLI:EU:T:2008:395; Üldkohtu 17. oktoobri 2002. aasta otsus kohtuasjas Linde vs. komisjon, T-98/00, ECLI:EU:T:2002:248.

⁽¹³⁰⁾ Euroopa Kohtu 5. juuni 2012. aasta otsus kohtuasjas komisjon vs. EDF, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, punktid 83, 84, 85 ja 105; Euroopa kohtu 16. mai 2002. aasta otsus kohtuasjas Prantsusmaa vs. komisjon (Stardust), C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, punktid 71 ja 72; Euroopa Kohtu 30. aprilli 1998. aasta otsus kohtuasjas Cityflyer Express vs. komisjon, T-16/96, ECLI:EU:T:1998:78, punkt 76.

⁽¹³¹⁾ Euroopa Kohtu 5. juuni 2012. aasta otsus kohtuasjas komisjon vs. EDF, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, punktid 82–85 ja 105.

⁽¹³²⁾ Euroopa Kohtu 5. juuni 2012. aasta otsus kohtuasjas komisjon vs. EDF, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, punkt 85.

⁽¹³³⁾ Euroopa Kohtu 5. juuni 2012. aasta otsus kohtuasjas komisjon vs. EDF, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, punktid 82–85. Vt ka Euroopa Kohtu 24. oktoobri 2013. aasta otsus kohtuasjas Land Burgenland vs. komisjon, liidetud kohtuasjad C-214/12 P, C-215/12 P ja C-223/12 P, ECLI:EU:C:2013:682, punkt 61. Selliste eelhindamiste keerukuse tase võib varieeruda, sõltudes asjaomase tehingu keerukusest ja asjaomaste varade, kaupade ja teenuste väärtusest. Tavaliselt tuleb neid eelhindamisi läbi viia vastavaid oskusi ja kogemusi omavate ekspertide toetusel. Hindamiste aluseks peavad olema objektiivsed kriteeriumid ning neid ei tohi mõjutada poliitilised kaalutlused. Sõltumatute ekspertide poolt läbiviidud hindamine võib täiendavalt tõestada, et eelhindamine on usaldatav.

80. Hinnates, kas tehing vastab turutingimustele, tuleb anda üldine hinnang mõjule, mida tehing avaldab asjaomasele ettevõtjale, arvestamata seda, kas tehingu tegemiseks kasutatud konkreetsed vahendid oleksid turuosalistele kättesaadavad. Näiteks ei saa turumajanduse tingimustes tegutseva turuosalise testi jätta kohaldamata üksnes seetõttu, et riigi kasutatud vahendid on fiskaalset laadi ⁽¹³⁴⁾.
81. Teatavatel juhtudel võib riigi mitut järjestikust sekkumist EMP lepingu artikli 61 lõike 1 kohaldamise eesmärgil käsitleda ühe sekkumisena. Eriti võib see nii olla juhul, kui järjestikused sekkumised, võttes eelkõige arvesse nende ajalist järjekorda, eesmärki ja ettevõtja olukorda nende sekkumiste hetkel, on niivõrd tihedalt omavahel seotud, et neid on võimatu eraldada ⁽¹³⁵⁾. Näiteks võib üldjuhul hinnata koos järjestikuseid riigi sekkumisi, mis toimuvad sama ettevõtja suhtes suhteliselt lühikese ajavahemiku jooksul, mis on üksteisega seotud või mida kavandati või mida võis ette näha esimese sekkumise ajal. Kui aga hilisem sekkumine oli varasema sekkumise ajal ettenägematute sündmuste tulemus, ⁽¹³⁶⁾ tuleb tavaliselt hinnata nimetatud kahte meetet eraldi.
82. Hindamiseks, kas teatud tehingud on turutingimustega kooskõlas, tuleb arvesse võtta kõiki konkreetse juhtumiga seotud asjakohaseid tingimusi. Näiteks võib esineda erandlikke olukordi, kus isegi juhul, kui avaliku sektori asutused ostavad kaupu ja teenuseid turuhinnaga, ei loeta seda turutingimustele vastavaks ⁽¹³⁷⁾.

4.2.3. Turutingimustele vastavuse kindlakstegemine

83. Turumajanduse tingimustes tegutseva turuosalise testi kohaldamise korral on kasulik eristada olukordi, kus tehingu vastavust turutingimustele saab turuandmetele tuginedes otseselt kindlaks teha, ning olukordi, kus sellise teabe puudumise tõttu tuleb tehingu vastavust turutingimustele hinnata teiste olemasolevate meetodite põhjal.

4.2.3.1. Juhtumid, kus vastavust turutingimustele saab otseselt kindlaks teha

84. Tehingu vastavust turutingimustele saab turuteabe põhjal otseselt kindlaks teha,
- i) kui avaliku sektori asutused ja eraettevõtjad teevad n-ö samaväärse tehingu või
 - ii) kui tegemist on varade, kaupade ja teenuste müügi ja ostuga (või muu võrreldava tehinguga) konkurent-
sipõhise, läbipaistva, mittediskrimineeriva ja tingimustevaba hankemenetluse kaudu.
85. Juhtudel, kus tehingut käsitlev konkreetne turuteave näitab, et tehing ei vasta turutingimustele, ei ole üldjuhul sobiv kasutada muid hindamismeetodeid, et jõuda teistsugusele järeldusele ⁽¹³⁸⁾.

⁽¹³⁴⁾ Euroopa Kohtu 5. juuni 2012. aasta otsus kohtuasjas komisjon vs. EDF, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, punkt 88.

⁽¹³⁵⁾ Euroopa Kohtu 19. märtsi 2013. aasta otsus kohtuasjas Bouygues ja Bouygues Télécom vs. komisjon ja teised, liidetud kohtuasjad C-399/10 P ja C-401/10 P, ECLI:EU:C:2013:175, punkt 104; Üldkohtu 13. septembri 2010. aasta otsus kohtuasjas Kreeka ja teised vs. komisjon, liidetud kohtuasjad T-415/05, T-416/05 ja T-423/05, ECLI:EU:T:2010:386, punkt 177; Üldkohtu 15. septembri 1998. aasta otsus kohtuasjas BP Chemicals vs. komisjon, T-11/95, ECLI:EU:T:1998:199, punktid 170 ja 171.

⁽¹³⁶⁾ Komisjoni 19. detsembri 2012. aasta otsus riigiabi juhtumi SA.35378 kohta lennujaama Berlin Brandenburg rahastamise osas, Saksamaa (ELT C 36, 8.2.2013, lk 10), põhjendused 14–33.

⁽¹³⁷⁾ Euroopa Liidu Üldkohus leidis 28. jaanuari 1999. aasta otsuses kohtuasjas BAI vs. komisjon (T-14/96, ECLI:EU:T:1999:12, punktid 74–79), et juhtumi eriomaste asjaolude valguses võib jõuda järeldusele, et riigi ametiasutuste poolt ettevõtjalt P&O Ferries soetatud reisikupongid ei vastanud tegelikule vajadusele, seega ei käitunud riigi ametiasutused viisil, mis on sarnane eraettevõtja käitumisele tavalistes turutingimustes. Seega anti selle ostuga ettevõtjale P&O Ferries eelis, mida ta ei oleks saanud tavalistes turutingimustes, ning kõik summad, mis maksti ostulepingu täitmisel, kujutasid endast riigiabi.

⁽¹³⁸⁾ Vt selles küsimuses Euroopa Kohtu 24. oktoobri 2013. aasta otsus kohtuasjas Land Burgenland vs. komisjon, liidetud kohtuasjad C-214/12 P, C-215/12 P ja C-223/12 P, ECLI:EU:C:2013:682, punktid 94 ja 95. Selle juhtumi puhul leidis kohus, et kui avaliku sektori asutus kavatseb müüa ettevõtte nõuetekohasel enampakkumisel, saab eeldada, et turuhind vastab kõige suuremale (siduvalle ja usutavale) pakkumisele, ning puudub vajadus kasutada muid hindamismeetodeid, nagu sõltumatud uuringud.

i) Samaväärsed tehingud

86. Kui sarnases olukorras olevad avaliku sektori asutused ja eraettevõtjad teevad tehingu samadel tingimustel (ning seetõttu samal riski ja hüvede tasemel) (ehk tegemist on nn samaväärsel tehinguga), ⁽¹³⁹⁾ mis võib ette tulla avaliku ja erasektori partnerluse puhul, võib üldjuhul järeldada, et see tehing vastab turutingimustele ⁽¹⁴⁰⁾. Kui aga avaliku sektori asutus ja eraettevõtjad, kes on võrreldavas olukorras, võtavad samal ajal, ent erinevatel tingimustel osa samast tehingust, viitab see üldjuhul sellele, et avaliku sektori asutuse sekkumine ei vasta turutingimustele ⁽¹⁴¹⁾.
87. Tehingu samaväärsuse kindlakstegemiseks tuleb eelkõige hinnata järgmisi kriteeriume:
- a) kas avaliku sektori asutus ja eraettevõtjad otsustavad ja viivad sekkumise läbi samal ajal või kas sekkumiste vahel on ajaline vahe ja majanduslikud tingimused on sekkumiste vahepeal muutunud;
 - b) kas tehingu tingimused on samad nii avaliku sektori asutustele kui ka kõikidele asjaomastele eraettevõtjatele, võttes samuti arvesse võimalust suurendada või vähendada aja jooksul riski taset;
 - c) kas eraettevõtjate sekkumisel on tõeline majanduslik tähtsus ning see ei ole üksnes sümboolne või vähetähtis ⁽¹⁴²⁾ ning
 - d) kas asjaomaste avaliku sektori asutuste ja eraettevõtjate algpositsioon selle tehingu puhul on võrreldav, võttes näiteks arvesse nende varasemat majanduslikku kokkupuudet asjaomaste ettevõtjatega (vt jagu 4.2.3.3), ^(142a) sünergiat, mida on võimalik saavutada, ⁽¹⁴³⁾ eri investorite tehingukulude sarnasuse ulatust ⁽¹⁴⁴⁾ või muid avaliku sektori asutusele ja eraettevõtjale eriomaseid asjaolusid, mis võivad võrdlust moonutada.
88. Tehingute samaväärsuse tingimus ei tarvitse olla kohaldatav mõnel juhul, kus riigi sekkumine on (oma laadi või ulatuse poolest) selline, et turuosaline ei saaks seda tegelikkuses korrata.

⁽¹³⁹⁾ Tehingu tingimusi ei saa pidada samadeks, kui avaliku sektori asutused ja eraettevõtjad sekkuvad ühesugustel tingimustel, aga eri ajal, kui majanduslik olukord on tehingu seisukohast oluliselt muutunud.

⁽¹⁴⁰⁾ Selles küsimuses vt Üldkohtu 12. detsembri 2000 aasta otsus kohtuasjas Alitalia vs. komisjon, T-296/97, ECLI:EU:T:2000:289, punkt 81.

⁽¹⁴¹⁾ Kui aga tehingud on erinevad ja neid ei tehtud samal ajal, ei saa asjaolu, et tingimused on erinevad, kasutada (ei positiivse ega negatiivse) otsustava näitajana tehingu turutingimustele vastavuse kindlakstegemisel.

⁽¹⁴²⁾ Näiteks juhtumi Citynet Amsterdam puhul leidis komisjon, et kahe erainvestori investeeringut, mis moodustab ühe kolmandiku ettevõtjasse tehtavast kogu omakapitaliinvesteeringust (võttes arvesse ka üldist aktsiate jagunemist ning asjaolu, et nende aktsiastest piisab blokeeriva vähemuse saavutamiseks ettevõtja mis tahes strateegilise otsuse puhul), võib pidada majanduslikus mõttes oluliseks (vt komisjoni 11. detsembri 2007. aasta otsus 2008/729/EÜ Amsterdami kiudoptilisele võrgule antud riigiabi C 53/06 (ex N 262/05, ex CP 127/04) kohta seoses Amsterdami linnavalitsuse investeeringuga kodukasutajale mõeldud kiudoptilise võrku (fibre-to-the-home (FTTH) network) (ELT L 247, 16.9.2008, lk 27), põhjendused 96–100). Kuid juhtumi N 429/2010 puhul (Agricultural Bank of Greece (ATE), ELT C 317, 29.10.2011, lk 5) oli erasektori osalus ainult 10 % investeeringust võrreldes 90 % riigi osalusega, mistõttu jõudis komisjon järeldusele, et samaväärsuse nõuded ei olnud täidetud, sest riigi antud kapitaliga ei kaasnenud võrreldavas suurusel osalust erasektorilt ning riigi investeering ei olnud proportsionaalne riigi valduses olevate aktsiate arvuga. Vt ka Üldkohtu 12. detsembri 2000. aasta otsus kohtuasjas Alitalia vs. komisjon, T-296/97, ECLI:EU:T:2000:289, punkt 81.

^(142a) EFTA järelevalveameti 9. juuli 2014. aasta otsus nr 273/14/COL Scandinavian Airlinesi rahastamise kohta uue korduvkasutusega laenulemiidi kaudu (Norra) [2015/2023] (ELT L 295, 12.11.2015, lk 47, ja EMP kaasanne nr 68, 12.11.2015, lk 3).

⁽¹⁴³⁾ Neil peavad samuti olema samad ärikaalutlused; vt komisjoni 15. oktoobri 2003. aasta otsus 2005/137/EÜ, mis käsitleb Vallooni piirkonna kaasfinantseeringut äriühingus Carsid SA (ELT L 47, 18.2.2005, lk 28), põhjendused 67–70.

⁽¹⁴⁴⁾ Tehingukulud võivad seostuda kuludega, mida asjaomased investorid kannavad investeerimisprojekti sõelumise ja valiku, lepingutingimuste kokkuleppimise või lepingu täitmise seire tõttu terve selle kestuse jooksul. Näiteks kui riigipangad kannavad järjekindlalt laenu rahastamiseks mõeldud investeerimisprojektide sõelumise kulusid, ei piisa abi välistamiseks tõsiasjast, et erainvestorid osalevad investeeringus sama intressimääraga.

- ii) Varade, kaupade ja teenuste müük ja ost (või muu võrreldav tehing) konkurentsipõhiste, läbipaistvate, mittediskrimineerivate ja tingimusvabade hankemenetluste kaudu
89. Kui varade, kaupade ja teenuste müük ja ost (või muud võrreldavad tehingud) ⁽¹⁴⁵⁾ toimuvad konkurent-
sipõhise, ⁽¹⁴⁶⁾ läbipaistva, mittediskrimineeriva ja tingimusteta hankemenetluse kaudu ning kooskõlas EMP lepingu
riigihanget käsitlevate põhimõtetega ⁽¹⁴⁷⁾ (vt punktid 90–94), võib eeldada, et need tehingud vastavad
turutingimustele, eeldusel et on kasutatud punktides 95 ja 96 sätestatud asjakohaseid kriteeriume ostja või müüja
valimiseks. Seevastu juhul, kui EMP riik otsustab riikliku poliitika tõttu toetada teatavat tegevust ning koostada
hanke näiteks konkreetse summa saamiseks, mis toimub nt taastuvenergia tootmise või elektritootmise võimsus
kättesaadavuse puhul, ei kuuluks see käesoleva alapunkti ii kohaldamisalasse. Sellises olukorras saab hange ainult
minimeerida antava toetuse, kuid ei välista eelise andmist.
90. Hankemenetlus peab olema konkurentsipõhine, et võimaldada huvitatud ja kvalifitseerunud pakkujatel menetluses
osaleda.
91. Menetlus peab olema läbipaistev, et kõik huvitatud pakkujad saaksid igas menetlusetapis võrdset ja nõuetekohast
teavet. Teabe kättesaadavus, huvitatud pakkujate seisukohast piisav aeg ning valiku ja lepingu sõlmimise
kriteeriumide selgus on kõik läbipaistva valikumenetluse otsustava tähtsusega osad. Hankemenetluse kohta tuleb
avaldada piisaval määral teavet, nii et kõik potentsiaalsed pakkujad saaksid seda arvesse võtta. Avaliku tähelepanu
tase, mis on vajalik, et tagada iga konkreetse juhtumi korral, et menetluse kohta on avaldatud piisavalt teavet,
sõltub varade, kaupade ja teenuste omadustest. Varasid, kaupu ja teenuseid, mis võivad kõrge väärtuse või teiste
omaduste tõttu pakkuda huvi terves Euroopas või rahvusvaheliselt tegutsevatele pakkujatele, tuleks reklaamida
sellisel viisil, et see meelitaks ligi terves Euroopas või rahvusvaheliselt tegutsevaid võimalikke pakkujaid ^(147a).
92. Kõikide pakkujate mittediskrimineeriv kohtlemine kogu menetluse jooksul, objektiivsed valiku ja lepingute
sõlmimise kriteeriumid, mis on enne menetlust kindlaks määratud, on asendamatud tingimused, et tagada
menetluse tulemuseks oleva tehingu vastavus turutingimustele. Võrdse kohtlemise tagamiseks peavad lepingu
sõlmimise kriteeriumid võimaldama pakkumusi objektiivselt võrrelda ja hinnata.
93. Riigihangete direktiivides ⁽¹⁴⁸⁾ sätestatud menetluste kasutamist ja nendele vastavust saab pidada piisavaks eespool
esitatud nõuete täitmiseks, tingimusel et kõik vastava menetluse kasutamise tingimused on täidetud. Seda ei
kohaldata teatavatel tingimustel, mille tõttu ei ole võimalik turuhinda määrata, nagu näiteks läbirääkimistega
menetlus ilma hanketeate avaldamiseta. Kui esitatakse vaid üks pakkumus, ei ole menetlus tavaliselt piisav
turuhinna tagamiseks, välja arvatud juhul kui i) menetluses kavandamisel on kasutatud erakordselt kindlaid
kaitsemeetmeid, et tagada tõeline ja tõhus konkurents, ning ei ole selge, et tegelikult on vaid üks ettevõtja
suuteline esitama usaldusväärse pakkumuse, või ii) ametiasutused kasutavad täiendavaid võimalusi, et kontrollida
tulemuse vastavust turuhinnale.

⁽¹⁴⁵⁾ Näiteks teatavate kaupade liisimine või kontsessioonide andmine loodusvarade äriliseks kasutamiseks.

⁽¹⁴⁶⁾ Riigiabi puhul osutavad EMP kohtud sageli „avatud“ hankemenetlusele (vt näiteks Üldkohtu 5. augusti 2003 aasta otsus kohtuasjas P & O European Ferries (Vizcaya) vs. komisjon, liidetud kohtuasjad T-116/01 ja T-118/01, ECLI:EU:T:2003:217, punktid 117 ja 118; Euroopa Kohtu 24. oktoobri 2013. aasta otsus kohtuasjas Land Burgenland vs. komisjon, liidetud kohtuasjad C-214/12 P, C-215/12 P ja C-223/12 P, ECLI:EU:C:2013:682, punkt 94). Mõiste „avatud“ ei osuta siiski konkreetsele menetlusele, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiivis 2014/24/EL riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ (ELT L 94, 28.3.2014, lk 65) kehtetuks tunnistamise kohta, ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014 aasta direktiivis 2014/25/EL, milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2004/17/EÜ (ELT L 94, 28.3.2014, lk 243), millele on osutatud EMP lepingu XVI lisa punktides 2 ja 4, vt ühiskomitee otsus nr 97/2016 (seni avaldamata). Seetõttu näib olevat asjakohasem kasutada sõna „konkurentsipõhine“ Sellelega ei kavatseda kalduda kõrvale kohtupraktikaga sätestatud sisulistest tingimustest.

⁽¹⁴⁷⁾ Euroopa Kohtu 7. detsembri 2000. aasta otsus kohtuasjas Telaustria, C-324/98, ECLI:EU:C:2000:669, punkt 62; Euroopa Kohtu 3. detsembri 2001. aasta otsus kohtuasjas Bent Moustens Vestergaard, C-59/00, ECLI:EU:C:2001:654, punkt 20. Vt ka komisjoni tõlgendusteatis ühenduse õigusaktide kohta, mida kohaldatakse riigihankelepingute suhtes, mille puhul ei kehti või ei kehti täiel määral riigihankedirektiivide sätteid (ELT C 179, 1.8.2006, lk 2).

^(147a) EFTA kohtu 22. juuli 2013. aasta otsus kohtuasjas E-9/12: Island vs. EFTA järelevalveamet (EFTA kohtu lahendid 2013, lk 454, punktid 66–70).

⁽¹⁴⁸⁾ Direktiiv 2014/24/EL; direktiiv 2014/25/EL, millele on osutatud EMP lepingu XVI lisa punktides 2 ja 4, vt ühiskomitee otsus nr 97/2016 (seni avaldamata).

94. Varade, kaupade ja teenuste müügi hange on tingimusvaba, kui võimalikul ostjal on põhimõtteline õigus omandada müüdavat vara, kaupu või teenuseid ja kasutada neid oma tarbeks, olenemata sellest, kas ta tegutseb teatavas valdkonnas. Kui esineb tingimus, et ostjal on konkreetsed kohustused avaliku sektori asutuste või avalike huvide hüvanguks, mida erasektori müüja ei oleks nõudnud – peale nende, mis tulenevad üldisest riiklikust õigusest või planeerimisasutuste otsusest –, ei saa hankemenetlust pidada tingimusvabaks.
95. Kui avaliku sektori asutused müüvad varasid, kaupu ja teenuseid, peaks ostja valimisel ainsaks asjakohaseks kriteeriumiks olema kõrgeim hind, ⁽¹⁴⁹⁾ võttes arvesse ka nõutud lepingulisi kokkuleppeid (nt müüja müügigarantiisid või muid müügijärgseid kohustusi). Arvesse tuleb võtta üksnes usaldusväärseid ⁽¹⁵⁰⁾ ja siduvaid pakkumusi ⁽¹⁵¹⁾.
96. Kui avaliku sektori asutused ostavad varasid, kaupu ja teenuseid, peab iga hankemenetlusega seotud konkreetne tingimus olema mittediskrimineeriv ning tihedalt ja objektiivselt seotud lepingu majandusliku eesmärgiga. Need peaksid tagama, et majanduslikult kõige soodsam pakkumus vastab turuväärtusele. Kriteeriumid tuleb seetõttu määratleda nii, et need võimaldaksid tõhusa konkurentsipõhise hankemenetluse, mis annab edukale pakkujale tavalise tulu ja mitte rohkem. Praktikast viitab see selliste hankemenetluste kasutamisele, kus hinnakomponent on väga oluline või mis jõuavad mõnel muul viisil suure tõenäosusega konkurentsipõhisele tulemusele (nt vähempakkumised koos piisavalt selgepiiriliste lepingu sõlmimise kriteeriumidega).

4.2.3.2. Tehingu turutingimuste vastavuse kindlakstegemine võrdlusanalüüsi või muude hindamismeetodite alusel

97. Asjaolu, et tehing on tehtud hankemenetluse kaudu või samaväärsuse tingimustel, saab pidada otseseks ja konkreetseks tõenduseks tehingu turutingimuste vastavuse kohta. Kui aga tehingut ei ole tehtud hankemenetluse kaudu või kui avaliku sektori asutuste sekkumine ei ole samaväärne eraettevõtjate omaga, ei tähenda see automaatselt, et tehing ei võiks vastata turutingimustele ⁽¹⁵²⁾. Sellistel juhtudel saab vastavust turutingimustele hinnata i) võrdlusanalüüsi või ii) muude hindamismeetodite alusel ⁽¹⁵³⁾.

i) Võrdlusanalüüs

98. Selleks et teha kindlaks tehingu vastavus turutingimustele, võib seda hinnata võrreldavate eraettevõtjate poolt võrreldavates olukordades tehtud võrreldavate tehingute tingimuste põhjal (võrdlusanalüüs).
99. Sobiva võrdlusaluse tuvastamiseks tuleb pöörata erilist tähelepanu ettevõtja tüübile (nt konsolideerimisgrupi valdusettevõtja, spekulatiivne fond või pikaajaline investor, kes otsib võimalust oma kasumit pikaajaliselt kindlustada), asjaomase tehingu tüübile (nt omakapitalis osalemine või võlaga seotud tehing) ning seotud turule või turgudele (nt finantsturud, kiiresti kasvavad tehnoloogiaturud, kommunaalteenuste või taristuturud). Oluliste majanduslike muudatuste ajal on väga oluline ka tehingute ajastatus. Vajaduse korral tuleb olemasolevaid

⁽¹⁴⁹⁾ Üldkohtu 28. veebruari 2012. aasta otsus kohtuasjas Land Burgenland ja Austria vs. komisjon, liidetud kohtuasjad T-268/08 ja T-281/08, ECLI:EU:T:2012:90, punkt 87. EFTA kohus rakendas sarnast lähenemist vara rendileandmisega seonduva kohtuasja puhul oma 27. jaanuari 2014. aasta otsuses kohtuasjas E-1/13: Míla vs. EFTA järelevalveamet (EFTA kohtu lahendid 2014, lk 4, punkt 81).

⁽¹⁵⁰⁾ Sõltuvalt juhtumi asjaoludest võib ka soovimatu pakkumus olla usaldusväärne, eriti kui see on kohustuse väärtusega (vt Üldkohtu 13. detsembri 2011. aasta otsus kohtuasjas Konsum Nord vs. komisjon, T-244/08, ECLI:EU:T:2011:732, punktid 73, 74 ja 75).

⁽¹⁵¹⁾ Näiteks teadaandeid, mis ei ole kohustuse väärtusega, ei võeta hankemenetluses arvesse; vt Üldkohtu 28. veebruari 2012. aasta otsus kohtuasjas Land Burgenland ja Austria vs. komisjon, liidetud kohtuasjad T-268/08 ja T-281/08, ECLI:EU:T:2012:90, punkt 87, ning Üldkohtu 13. detsembri 2011. aasta otsus kohtuasjas Konsum Nord vs. komisjon, T-244/08, ECLI:EU:T:2011:732, punktid 67 ja 75.

⁽¹⁵²⁾ Vt Üldkohtu 12. juuni 2014. aasta otsus kohtuasjas Sarc vs. komisjon, T-488/11, ECLI:EU:T:2014:497, punkt 98.

⁽¹⁵³⁾ Kui turuhind on määratud samaväärsuse põhimõtte või hankemenetluse põhiste tehingute alusel, ei või tulemusi teiste hindamismeetodite, näiteks sõltumatute eksperdiarvamuste, abil kahtluse alla seada (vt Euroopa Kohtu 24. oktoobri 2013. aasta otsus kohtuasjas Land Burgenland vs. komisjon, liidetud kohtuasjad C-214/12 P, C-215/12 P ja C-223/12 P, ECLI:EU:C:2013:682, punktid 94 ja 95).

võrdlusaluseid kohandada, lähtudes riigi tehingu eritunnustest (nt abi saanud ettevõtja olukord ja asjaomane turg) ⁽¹⁵⁴⁾. Võrdlusanalüüs võib olla turuhindade määramiseks sobimatu meetod, kui olemasolevad võrdlusalused ei ole turupõhiste kaalutluste alusel määratletud või kui avaliku sektori sekkumised on olemasolevaid hindu oluliselt moonutanud.

100. Tihti ei määrata võrdlusanalüüsi tulemusel kindlaks ühte täpset kontrollväärtust, pigem tehakse võrreldavate tehingute kogumi hindamisel kindlaks terve hulk võimalikke väärtusi. Kui hindamise eesmärk on kaalutleda, kas riigi sekkumine vastab turutingimustele, on tavaliselt kohane võtta arvesse keskmise suundumuse näitajaid, näiteks võrreldavate tehingute väärtuste keskmist või mediaani.

ii) Muud hindamismeetodid

101. Tehingu turutingimustele vastavuse kindlakstegemine võrdlusanalüüsi või muude üldiselt aktsepteeritud hindamismeetodite alusel ⁽¹⁵⁵⁾. Selline metoodika peab toetuma olemasolevatele objektiivsetele, kontrollitavatele ja usaldusväärsetele andmetele, ⁽¹⁵⁶⁾ mis peavad olema piisavalt üksikasjalikud ja peegeldama majanduslikku olukorda ajal, mil otsustati tehing teha, võttes arvesse riski taset ja tulevikuootusi ⁽¹⁵⁷⁾. Sõltuvalt tehingu väärtusest, tuleb hindamise stabiilsust tavaliselt kinnitada, viies läbi tundlikkuse analüüsi, hinnates erinevaid ärietsenaariume, valmistades ette situatsiooniplaane ja võrreldes tulemusi alternatiivsete hindamismeetodikatega. Kui tehing lükkub edasi ja arvesse on vaja võtta hiljutisi muutusi turutingimustes, võib tekkida vajadus teha uus (eel-)hindamine.
102. Üheks üldiselt aktsepteeritud standardmetoodikaks on investeeringute (aastase) tulu kindlaksmääramisel sisemise tasuvuslääve (IRR) arvutamine ⁽¹⁵⁸⁾. Investeeringuotsust saab samuti hinnata nüüdispuhasväärtuse (NPV) ⁽¹⁵⁹⁾ alusel, mis annab üldjuhul sisemise tasuvusläävega võrdväärsed tulemused ⁽¹⁶⁰⁾. Hindamaks, kas investeering tehakse turutingimustel, peab investeeringust saadavat tulu võrdlema tavalise oodatava tuluga turul. Tavalist oodatavat tulu (või investeeringu kapitalikulu) võib määratleda kui keskmist oodatavat tulu, mida turg eeldab investeeringult üldiselt aktsepteeritud kriteeriumide, eriti investeeringuriski alusel, võttes arvesse ettevõtte finantsseisundit ning sektori, piirkonna või riigi eripära. Kui sellist tavalist tulu ei ole põhjust eeldada, siis sellist investeeringut tõenäoliselt turutingimustel ei tehtaks. Üldjuhul on nii, et mida riskantsem on projekt, seda suuremat tasuvusmäära nõuavad rahastajad ehk seda kõrgem on kapitalikulu.
103. Sobiv hindamismetoodika võib sõltuda turuolukorrast, ⁽¹⁶¹⁾ andmete kättesaadavusest või tehingu tüübist. Näiteks, kui investor üritab ettevõtjatesse investeerides kasumit teenida (mille puhul on tõenäoliselt kõige kohasemateks

⁽¹⁵⁴⁾ Vt Üldkohtu 6. märtsi 2003. aasta otsus kohtuasjas Westdeutsche Landesbank Girozentrale ja Land Nordrhein-Westfalen vs. komisjon, liidetud kohtuasjad T-228/99 ja T-233/99, ECLI:EU:T:2003:57, punkt 251.

⁽¹⁵⁵⁾ Vt Üldkohtu 29. märtsi 2007. aasta otsus kohtuasjas Scott vs. komisjon, T-366/00, ECLI:EU:T:2007:99, punkt 134, ning Euroopa Kohtu 16. detsembri 2010. aasta otsus kohtuasjas Seydaland Vereinigte Agrarbetriebe, C-239/09, ECLI:EU:C:2010:778, punkt 39.

⁽¹⁵⁶⁾ Vt Üldkohtu 16. septembri 2004. aasta otsus kohtuasjas Valmont Nederland BV vs. komisjon, T-274/01, ECLI:EU:T:2004:266, punkt 71.

⁽¹⁵⁷⁾ Vt Üldkohtu 29. märtsi 2007. aasta otsus kohtuasjas Scott vs. komisjon, T-366/00, ECLI:EU:T:2007:99, punkt 158.

⁽¹⁵⁸⁾ Sisemine tasuvusläävi ei põhine konkreetse aasta raamatupidamislikul tulul, vaid selles võetakse arvesse tulevasi rahavooge, mida investor loodab saada kogu investeeringu eluea jooksul. See määratletakse diskontomäärana, mille puhul rahavoogude jada nüüdispuhasväärtus võrdub nulliga.

⁽¹⁵⁹⁾ Nüüdispuhasväärtus on vahe positiivsete ja negatiivsete rahavoogude vahel investeeringu eluea jooksul, mis on diskonteeritud asjakohase tulu hetkel (kapitali kulu).

⁽¹⁶⁰⁾ Nüüdispuhasväärtuse ja sisemise tasuvuslääve vahel on täiuslik korrelatsioon, kui sisemine tasuvusläävi on võrdne investori alternatiivkuluga. Kui investeeringu nüüdispuhasväärtus on positiivne, viitab see asjaolule, et projektil on sisemine tasuvusläävi, mis ületab nõutava tasuvuslääve (investori alternatiivkulu). Sellisel juhul tasub investeeringut teha. Kui projektil on nüüdispuhasväärtus, mis võrdub nulliga, võrdub projekti sisemine tasuvusläävi nõutud tasuvusläävega. Kõnealusel juhul ei ole oluline, kas investor teeb investeeringu või investeerib mujal. Kui nüüdispuhasväärtus on negatiivne, on sisemine tasuvusläävi väiksem kui kapitalikulu. Investeering ei too piisavalt tulu, sest mujal on paremaid võimalusi. Kui sisemine tasuvusläävi ja nüüdispuhasväärtus toovad kaasa erinevad investeeringuotsused (sellised erinevad tulemused võivad eelkõige tekkida vastastikku teineteist välistavate projektide korral), peaks kooskõlas turutavade eelistama nüüdispuhasväärtuse meetodit.

⁽¹⁶¹⁾ Näiteks võib ettevõtte likvideerimise korral olla kõige kohasemaks hindamismeetodiks likvideerimisväärtusel või vara väärtusel tuginev hindamine.

meetoditeks sisemine tasuvusmäär ja nüüdispuhasväärtus), on võlausaldaja eesmärk, et laenuvõtja maksaks talle lepinguliselt ja õiguslikult kindlaksmääratud ajavahemiku jooksul ⁽¹⁶²⁾ tagasi võlgneta summa (põhisumma ja intressi). Viimasel juhul on ilmselt kohasem hinnata tagatist, nt vara väärtust. Maa müügi korral on põhimõtteliselt rahuldav enne müügiläbirääkimisi sõltumatu eksperdi tehtud hindamine turuväärtuse kindlaksmääramiseks üldtunnustatud turunäitajate ja hindamisstandardite alusel ⁽¹⁶³⁾.

104. Tavaliselt ei ole investeringu sisemise tasuvusmäära ja nüüdispuhasväärtuse hindamise tulemuseks üks täpne väärtus, vaid võimaliku väärtuse vahemik (mis sõltub majanduslikest, õiguslikest ja muudest tehinguga seotud asjaoludest, mis on omased hindamismeetodile). Kui hindamise eesmärk on kaalutleda, kas riigi sekkumine vastab turutingimustele, on tavaliselt kohane võtta arvesse keskmise suundumuse näitajaid, näiteks võrreldavate tehingute väärtuste keskmist või mediaani.
105. Mõistlikud turumajanduse tingimustes tegutsevad turuosalisel kasutatavad oma sekkumiste hindamisel tavaliselt mitut eri meetodikat, et hinnangutulemusi kinnitada (näiteks valideeritakse nüüdispuhasväärtuse arvutusi võrdlusanalüüsi meetoditega). Kui eri meetodite tulemused lähenevad samale väärtusele, tekib täiendav näitaja, mille abil saab määrata tõelist turuhinda. Seetõttu peetakse üksteise tulemusi kinnitavate hindamismeetodikate olemasolu positiivseks näitajaks, kui hinnatakse, kas tehing vastab turutingimustele.

4.2.3.3. Võrdlusanalüüs juhul, kui on olnud eelnev majanduslik kokkupuude asjaomase ettevõtjaga

106. Kindlaks tehes, kas tehing vastab turutingimustele, tuleb arvesse võtta asjaolu, et asjaomasel avaliku sektori asutusel on olnud ettevõtjaga varasem kokkupuude, tingimusel et võrreldaval eraettevõtjal saaks selline varasem kokkupuude olla (nt ettevõtja aktsionärina) ⁽¹⁶⁴⁾.
107. Varasemat kokkupuudet tuleb kaaluda turumajandusliku tegutsemise põhimõttele vastavuse hindamisel võrdlusstenaariumide raames. Näiteks riigi osalusega raskustes oleva äriühingu omakapitali või võlaga seotud sekkumiste puhul tuleks sellise investeringu oodatavat tulu võrrelda ettevõtja likvideerimises seisneva võrdlusstenaariumi oodatava tuluga. Kui likvideerimise tulemuseks on suurem kasum või väiksem kahjum, valiks mõistlik turuosaline sellise lahenduse ⁽¹⁶⁵⁾. Seetõttu ei tohiks arvestatavad likvideerimiskulud sisaldada kulusid, mis on seotud avaliku sektori asutuste kohustuste täitmisega, vaid üksnes kulusid, mida kannaks mõistlik turuosaline, ⁽¹⁶⁶⁾ võttes ühtlasi arvesse muutusi sotsiaalses, majanduslikus ja keskkonnaalases kontekstis, milles ta tegutseb ⁽¹⁶⁷⁾.

⁽¹⁶²⁾ Vaata nt Euroopa Kohtu 29. aprilli 1999. aasta otsus kohtuasjas Hispaania vs. komisjon, C-342/96, ECLI:EU:C:1999:210, punkt 46, ning Euroopa Kohtu 29. juuni 1999. aasta otsus kohtuasjas DMTransport, C-256/97, ECLI:EU:C:1999:332, punkt 24.

⁽¹⁶³⁾ Kui võrdlev meetod (võrdlusanalüüs) ei sobi ja kui tundub, et muude üldiselt aktsepteeritud meetmetega ei õnnestu maa väärtust kindlaks määrata, võib kasutusele võtta alternatiivmeetodi, näiteks Saksamaa väljapakutud hindamissüsteemi *Vergleichspreisssystem* (mille komisjon kiitis heaks põllumajandus- ja metsamaa puhul oma otsuses riigiabi SA.33167 kohta – Väljapakutud alternatiivne meetod põllumajandus- ja metsamaa hindamiseks Saksamaal, kui seda müüvad avaliku sektori asutused, ELT C 43, 15.2.2013, lk 7). Teiste meetodite piirangute kohta vaata Euroopa Kohtu 16. detsembri 2010. aasta otsus kohtuasjas Seydaland Vereinigte Agrarbetriebe, C-239/09, ECLI:EU:C:2010:778, punkt 52.

⁽¹⁶⁴⁾ Vt Euroopa Kohtu 3. aprilli 2014. aasta otsus kohtuasjas ING Groep NV, C-224/12 P, ECLI:EU:C:2014:213, punktid 29–37. Varasemat kokkupuudet ei tuleks siiski arvesse võtta, kui see tuleneb meetmest, mida meetme kõiki aspekte silmas pidades ei oleks kasumit taotlev erainvestor saanud võtta (Euroopa Kohtu 24. oktoobri 2013. aasta otsus kohtuasjas Land Burgenland vs. komisjon, liidetud kohtuasjad C-214/12 P, C-215/12 P ja C-223/12 P, ECLI:EU:C:2013:682, punktid 52–61).

⁽¹⁶⁵⁾ Vt selles küsimuses Üldkohtu 12. detsembri 2000. aasta otsus kohtuasjas Alitalia vs. komisjon, T-296/97, ECLI:EU:T:2000:289, ning Euroopa Kohtu 24. jaanuari 2013. aasta otsus kohtuasjas Frucona vs. komisjon, C-73/11 P, ECLI:EU:C:2013:32, punktid 79 ja 80.

⁽¹⁶⁶⁾ Euroopa Kohtu 28. jaanuari 2003. aasta otsus kohtuasjas Saksamaa vs. komisjon, C-334/99, ECLI:EU:C:2003:55, punkt 140.

⁽¹⁶⁷⁾ Üldkohtu 11. septembri 2012. aasta otsus kohtuasjas Corsica Ferries France SAS vs. komisjon, T-565/08, ECLI:EU:T:2012:415, punktid 79–84, rahuldatud apellatsioonikaebus, vt Euroopa Kohtu 4. septembri 2014. aasta otsus kohtuasjas SNCM ja Prantsusmaa vs. komisjon, liidetud kohtuasjad C-533/12 P ja C-536/12 P, ECLI:EU:C:2014:2142, punktid 40 ja 41. Kohtud kinnitasid selles kohtuasjas, et põhimõtteliselt on eelkõige suurte kontsernide ja ettevõtjate vormis tegutsevate eraõiguslike investorite seisukohast pika-ajalise perspektiivis majanduslikult mõistlik maksta täiendavaid kahjuhüvitisi (näiteks konsolideerimisgrupi maine kaitsmiseks). Sellest hoolimata tuleb selliste täiendavate kahjuhüvitiste maksamise vajadust põhjalikult näidata konkreetse juhtumi puhul, mille puhul on maine kaitsmise meetmed vajalikud, ning näidata, et sellised maksed on sarnases olukorras olevate äriühingute hulgas juurdunud praktika (näidetest üksi ei piisa).

4.2.3.4. Erikaalutlused laenu- ja garantiitingimuste turutingimuste vastavuse hindamisel

108. Nagu iga muu tehingu puhul võib avaliku sektori asutuse (sh riigi osalusega äriühingu) antud laenude ja garantiidega kaasneda riigiabi andmine, kui need ei vasta turutingimustele.
109. Garantii puhul peab tavaliselt analüüsima kolmepoolset olukorda, mis hõlmab avaliku sektori asutust kui garantii andjat, laenusaaajat ja laenuandjat ⁽¹⁶⁸⁾. Enamikul juhtudel võib abi saada vaid laenusaaaja, sest riigigarantii võib anda talle eelise, võimaldades tal laenata intressimääraga, mida ta ei oleks turult ilma garantiita saanud ⁽¹⁶⁹⁾ (või laenata erandlikus olukorras, kus turult ei oleks olnud võimalik ükskõik millise määraga laenu saada). Teatavates eriolukordades võib riigigarantii andmisega kaasneda ka abi laenuandjale, eriti juhul, kui juba olemasolevale laenuandja ja laenusaaaja vahelisele kohustusele antakse riigigarantii tagantjärele, kui eelise üleminek laenusaaajale ei ole tagatud, ⁽¹⁷⁰⁾ või kui garanteeritud laenu abil makstakse tagasi teist, garanteerimata laenu ⁽¹⁷¹⁾.
110. Iga garantii, mis antakse laenusaaaja majanduslikku olukorda arvestades turutingimustest soodsamatel tingimustel, annab laenusaaajale eelise (sest ta maksab tasu, mis ei peegelda piisavalt garantii andja poolt võetavat riski) ⁽¹⁷²⁾. Üldjuhul ei vasta piiramatud garantiid tavalistele turutingimustele. See kehtib ka kaudsete garantiide suhtes, mis tulenevad riigi kohustusest seoses võlgadega, mis on maksejõuetul äriühingul, kellele ei laiene tavalised pankrotieeskirjad ⁽¹⁷³⁾.
111. Kui puudub turuteave teatava laenutehingu kohta, saab võlainstrumendi vastavust turutingimustele hinnata, võrreldes seda võrreldavate turutehingutega (st võrdlusanalüüsi vormis). Laenude ja garantiide puhul võib teavet ettevõtja rahastamiskulude kohta saada näiteks kõnealuse ettevõtja (hiljuti võetud) muude laenude, ettevõtja väljaantud võlakirjade tootluse või ettevõtja krediidiriski vahetuslepingute riskimarginaali põhjal. Võrreldavateks turutehinguteks võivad olla sarnased laenu- või garantiitehingud, mille on teinud valimisse kuuluvad võrreldavad ettevõtjad, või võlakirjad, mille on välja andnud valimisse kuuluvad võrdlusettevõtjad, või valimisse kuuluvate võrdlusettevõtjate krediidiriski vahetuslepingute riskimarginaal. Kui garantiide puhul ei ole finantsturgudel võimalik leida võrreldavat hinnaalast võrdluslust, tuleb garanteeritud laenu rahastamise kogukulu, sealhulgas laenu intressimäära ja garantiipreemiat, võrrelda sarnase garantiita laenu turuhinnaga. Võrdlusanalüüsi meetodeid võib täiendada hindamismeetoditega, mis toetuvad kapitalitasuvusele ⁽¹⁷⁴⁾.
112. Eesmärgiga täiendavalt lihtsustada hindamist, kas meede vastab turumajandusliku tegutsemise põhimõttele, on järelevalveamet välja töötanud indikaatorid, millega määrata kindlaks, kas laenudel ja garantiidel on abi tunnused.

⁽¹⁶⁸⁾ Hindamise kohta, mis tuleb läbi viia riigiabi võimaliku andmise puhul garantii vormis, vt ka suunised riiklike tagatiste kohta, EFTA järelevalveameti 17. detsembri 2008. aasta otsus nr 788/08/COL, millega kuuekümmne seitsmendat korda muudetakse riigiabi menetlus- ja sisulisi eeskirju, muutes peatükke, milles käsitletakse viite- ja diskontomäärasid ning garantiina antavat riigiabi ning lisades peatükid ebaseadusliku ja EMP lepinguga kokkusobimatu abi tagasinõudmise ning kinematograafia- ja muudele audiovisuaalteostele ning raudtee-ettevõtjatele riigiabi andmise kohta (ELT L 105, 21.4.2011, lk 32, ja EMP kaasanne nr 23, 21.4.2011, lk 1). Käesolevad suunised ei asenda kõnealuseid suuniseid.

⁽¹⁶⁹⁾ Vt Euroopa Kohtu 8. detsembri 2011. aasta otsus kohtuasjas Residex Capital vs. Gemeente Rotterdam, C-275/10, ECLI:EU:C:2011:814, punkt 39.

⁽¹⁷⁰⁾ Vt Euroopa Kohtu 19. märtsi 2015. aasta otsus kohtuasjas OTP Bank Nyrt vs. Magyar Állam ja teised, C-672/13, ECLI:EU:C:2015:185.

⁽¹⁷¹⁾ Vt Euroopa Kohtu 8. detsembri 2011. aasta otsus kohtuasjas Residex Capital vs. Gemeente Rotterdam, C-275/10, ECLI:EU:C:2011:814, punkt 42.

⁽¹⁷²⁾ Vt Euroopa Kohtu 3. aprilli 2014. aasta otsus kohtuasjas Prantsusmaa vs. komisjon, C-559/12 P, ECLI:EU:C:2014:217, punkt 96.

⁽¹⁷³⁾ Vt Euroopa Kohtu 3. aprilli 2014. aasta otsus kohtuasjas Prantsusmaa vs. komisjon, C-559/12 P, ECLI:EU:C:2014:217, punkt 98.

⁽¹⁷⁴⁾ Näiteks RAROCi (riskiga korrigeeritud tulususe) põhjal, mida laenuandjad ja investorid vajavad sarnase võrdlusaluseks oleva riski ja lõpptähtajaga rahastamise pakkumiseks samas sektoris tegutsevale ettevõtjale.

113. Laenude osas on viite- ja diskontomäärade suunistes sätestatud meetodika, kuidas arvutada viitemäär, mis asendab turuhinda, kui võrreldavaid turutehinguid ei saa hõlpsalt tuvastada (mis on tõenäolisem tehingute puhul, mis sisaldavad piiratud summasid ja/või hõlmavad väikseid ja keskmise suurusega ettevõtjaid (VKEsid))⁽¹⁷⁵⁾. Oluline on meeles pidada, et see viitemäär on vaid indikaator⁽¹⁷⁶⁾. Kui võrreldavad tehingud on tüüpiliselt toimunud madalama hinnaga kui see viitemäär poolt väljendatav indikaator, võib EMP riik lugeda seda madalamat hinda turuhinnaks. Kui aga teisest küljest on sama ettevõtja viinud hiljuti läbi sarnaseid tehinguid viitemäärast kõrgema hinnaga ning ta rahanduslik olukord ja turukeskkond ei ole olemuslikult muutunud, ei saa viitemäär alati pidada konkreetse juhtumi puhul turumäärade indikaatoriks.
114. Garantiide kohta on järelevalveamet oma garantiide suunistes⁽¹⁷⁷⁾ välja töötanud üksikasjalikud suuniste indikaatorite arvutamiseks ja VKEde ümberlükkamatud eeldused. Vastavalt kõnealustele suunistele piisab abi olemasolu välistamiseks tavaliselt sellest, kui laenusaja ei ole finantsraskustes, garantii on seotud konkreetse tehinguga, laenuandja kannab osa riskist ning laenusaja maksab garantii eest turupõhise hinna.

4.3. Kaudne eelis

115. Eelis võidakse anda ka riigi vahendeid vahetult saavatest ettevõtjatest erinevatele ettevõtjatele (kaudne eelis)⁽¹⁷⁸⁾. Meetmega võidakse anda nii otsene eelis abisaavale ettevõtjale kui ka kaudne eelis teistele ettevõtjatele, näiteks ettevõtjatele, kes tegutsevad järgmistel tegevustasemetel⁽¹⁷⁹⁾. Eelise vahetu saaja võib olla nii ettevõtja kui ka isik (füüsiline või juriidiline isik), kes ei osale üheski majandustegevuses⁽¹⁸⁰⁾.
116. Selliseid kaudseid eeliseid tuleb eristada üksnes teisestest majanduslikest mõjudest, mis kaasnevad peaaegu kõikide riigiabi meetmetega (nt väljundi suurendamise mõjud). Seetõttu tuleb meetme ettenähtavaid mõjusid eelnevalt uurida. Kaudne eelis on olemas siis, kui meede on kujundatud nii, et teisesed mõjud suunatakse tuvastatavatele ettevõtjatele või ettevõtjate gruppidele. Nii on see näiteks juhul, kui otsese abi eeltingimuseks on tegelikult või õiguslikult seotud üksnes teatavate ettevõtjate toodetud kaupade või pakutud teenuste ostmine (nt vaid teatavates piirkondades asutatud ettevõtjad)⁽¹⁸¹⁾.

5. VALIKULISUS

5.1. Üldpõhimõtted

117. EMP lepingu artikli 61 lõike 1 tähenduses peab riigi meede soodustama teatavaid ettevõtjaid või teatavate kaupade tootmist. Seega ei ole abi mõistega hõlmatud kõik meetmed, mis soodustavad ettevõtjaid, vaid üksnes need meetmed, mis annavad valikulise eelise teatavatele ettevõtjatele, teatavatele ettevõtjate kategooriatele või teatavatele majandussektoritele.

⁽¹⁷⁵⁾ Vt suuniste viite- ja diskontomäärade kohta, otsus nr 788/08/COL. Allutatud laenude korral, mis ei kuulu viitemäärade teatise reguleerimisalasse, võib kasutada komisjoni 11. detsembri 2008. aasta otsuses riigiabi N 55/2008 kohta (GA/EFRE Nachrangdarlehen (ELT C 9, 14.1.2009)) kindlaksmääratud meetodikat.

⁽¹⁷⁶⁾ Kui aga komisjoni määrustes või järelevalveameti otsustes riigiabikavade kohta viidatakse abisumma kindlakstegemisel viitemääradele, käsitab järelevalveamet seda kui võrdluslust fikseeritud garantiitasudele, mida ei loeta abiks (*safe-harbour*).

⁽¹⁷⁷⁾ Suuniste riiklike tagatiste kohta, otsus nr 788/08/COL.

⁽¹⁷⁸⁾ Euroopa Kohtu 19. septembri 2000. aasta otsus kohtuasjas Saksamaa vs. komisjon, C-156/98, ECLI:EU:C:2000:467, punktid 26 ja 27; Euroopa Kohtu 28. juuli 2011. aasta otsus kohtuasjas Mediaset SpA vs. komisjon, C-403/10 P, ECLI:EU:C:2011:533, punktid 73–77; Euroopa Kohtu 13. juuni 2002. aasta otsus kohtuasjas Madalmaad vs. komisjon, C-382/99, ECLI:EU:C:2002:363, punktid 60–66; Üldkohtu 4. märtsi 2009. aasta otsus kohtuasjas Itaalia vs. komisjon, T-424/05, ECLI:EU:T:2009:49, punktid 136–147. Vt ka EMP lepingu artikli 61 lõike 2 punkt a.

⁽¹⁷⁹⁾ Kui vahendav ettevõtja on vaid vahend, mille abil antakse eelis üle abisaajale, ning ta ise ei saa ühtegi eelist, ei loeta teda tavaliselt riigiabi saajaks.

⁽¹⁸⁰⁾ Euroopa Kohtu 19. septembri 2000. aasta otsus kohtuasjas Saksamaa vs. komisjon, C-156/98, ECLI:EU:C:2000:467, punktid 26 ja 27; Euroopa Kohtu 28. juuli 2011. aasta otsus kohtuasjas Mediaset SpA vs. komisjon, C-403/10 P, ECLI:EU:C:2011:533, punkt 81.

⁽¹⁸¹⁾ Seevastu võib esineda üksnes teisest majanduslikku mõju suurenenud toodangu vormis (mis ei kujuta endast kaudset abi), kui abi suunatakse abisaajani, kasutades selleks ettevõtjat (nt finantsvahendajat) ja kui see ettevõtja annab selle abi tervikuna edasi.

118. Üldiselt kohaldatavad meetmed, millega ei toetata üksnes teatavaid ettevõtjaid või üksnes teatavate kaupade tootmist, ei kuulu EMP lepingu artikli 61 lõike 1 kohaldamisalasse. Kohtupraktika on siiski näidanud, et isegi need sekkumismeetmed, mida esmapilgul kohaldatakse kõigi ettevõtjate suhtes, võivad olla teataval määral selektiivsed ja neid saab seega käsitada meetmetena, mille eesmärk on soosida teatavaid ettevõtjaid või tooteid⁽¹⁸²⁾. Ei abikõlblike ettevõtjate suur arv (mis võib isegi hõlmata kõiki teatava sektori ettevõtjaid) ega nende sektorite mitmekesisus ja suurus, kuhu ettevõtjad kuuluvad, ei anna alust järeldada, et riigi sekkumine on majanduspoliitika üldmeede, kui sellest ei ole võimalik kasu saada kõikidel majandussektoritel⁽¹⁸³⁾. Asjaolu, et abi ei ole suunatud ühele või mitmele eelnevalt kindlaks määratud abisaajale, vaid abi saamisele on seatud mitmeid objektiivseid kriteeriume, millele vastavuse korral võib abi anda eelnevalt kindlaks määratud kogueelarve raames määratlemata arvule abisaajatele, keda ei ole esialgselt individuaalselt kindlaks määratud, ei piisa selleks, et seada kahtluse alla meetme valikuline iseloom⁽¹⁸⁴⁾.
119. Valikulisuse mõiste selgitamiseks riigiabiõiguse raames on kasulik eristada materiaalse ja piirkondliku valikulisuse vahel. Veelgi enam, kasulik on anda täiendavaid suuniseid teatavate maksumeetmetega (või sarnaste meetmetega) seotud küsimustes.

5.2. Varaline valikulisus

120. Meetme varaline valikulisus viitab sellele, et meetet kohaldatakse ainult kõnealuse EMP riigi teatavate ettevõtjate (ettevõtjate gruppide) või teatavate majandussektorite suhtes. Kindlaks võib teha nii õigusliku kui ka tegeliku valikulisuse.

5.2.1. Õiguslik ja tegelik valikulisus

121. Õiguslik valikulisus tuleneb vahetult õigusnormides sätestatud kriteeriumidest meetme andmise kohta, mis on ametlikult ette nähtud vaid teatavatele ettevõtjatele (näiteks teatava suurusega, teatavas valdkonnas tegutsevatele,^(184a) teatava õigusliku vormiga;⁽¹⁸⁵⁾ teataval ajavahemikul registreeritud või teatava ajavahemiku jooksul esmakordselt reguleeritud turul noteeritud⁽¹⁸⁶⁾ või teatavate tunnustega rühma kuuluvad ettevõtjad või ettevõtjad, kellele on usaldatud konsolideerimisgrupi sees teatavad ülesanded;⁽¹⁸⁷⁾ raskustes olevat ettevõtjad;⁽¹⁸⁸⁾ ekspordiettevõtjad või ekspordiga seotud tegevusega ettevõtjad)⁽¹⁸⁹⁾. Tegelik valikulisuse saab kindlaks teha

⁽¹⁸²⁾ Euroopa Kohtu 29. juuni 1999. aasta otsus kohtuasjas DMTransport, C-256/97, ECLI:EU:C:1999:332, punkt 27; Üldkohtu 6. märtsi 2002. aasta otsus kohtuasjas Territorio Histórico de Álava – Diputación Foral de Álava ja teised vs. komisjon, liidetud kohtuasjad T-127/99, T-129/99 ja T-148/99, ECLI:EU:T:2002:59, punkt 149. Vt ka EFTA kohtu 10. mai 2011. aasta otsus liidetud kohtuasjades E-04/10, E-06/10 ja E-07/10, Liechtensteini Vürstiriik ja teised vs. EFTA järelevalveamet (EFTA kohtu lahendid 2011, lk 16, punkt 78).

⁽¹⁸³⁾ Vaata nt Euroopa Kohtu 17. juuni 1999. aasta otsus kohtuasjas Belgia vs. komisjon, C-75/97, ECLI:EU:C:1999:311, punkt 32; Euroopa Kohtu 8. novembri 2001. aasta otsus kohtuasjas Adria-Wien Pipeline, C-143/99, ECLI:EU:C:2001:598, punkt 48.

⁽¹⁸⁴⁾ Üldkohtu 29. septembri 2000. aasta otsus kohtuasjas Confederación Espanola de Transporte de Mercancías vs. komisjon, T-55/99, ECLI:EU:T:2000:223, punkt 40. Vt ka Üldkohtu 13. septembri 2012. aasta otsus kohtuasjas Itaalia vs. komisjon, T-379/09, ECLI:EU:T:2012:422, punkt 47. Kõnealune meede oli kasvuhoonetes kasutatava diislikütuse osaline aktsiisvabastus. Üldkohus näitas, et tõsiasi, et meetmest oleks võinud kasu saada kõik kasvuhoonetes toota otsustavad ettevõtjad, ei olnud piisav, et teha kindlaks meetme üldine olemus.

^(184a) Vt ka EFTA kohtu 21. juuli 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjades E-05/04 – E-07/04, Fesil ja teised vs. EFTA järelevalveamet (EFTA kohtu lahendid 2005, lk 117, punktid 78–79).

⁽¹⁸⁵⁾ Euroopa Kohtu 8. septembri 2011. aasta otsus kohtuasjas Paint Graphos ja teised, liidetud kohtuasjad C-78/08 – C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, punkt 52.

⁽¹⁸⁶⁾ Üldkohtu 4. septembri 2009. aasta otsus kohtuasjas Itaalia vs. komisjon, T-211/05, ECLI:EU:T:2009:304, punkt 120, ning Euroopa Kohtu 24. novembri 2011. aasta otsus kohtuasjas Itaalia vs. komisjon, C-458/09 P, ECLI:EU:C:2011:769, punktid 59 ja 60.

⁽¹⁸⁷⁾ Euroopa Kohtu 22. juuni 2006. aasta otsus kohtuasjas Belgia ja Forum 187 vs. komisjon, liidetud kohtuasjad C-182/03 ja C-217/03, ECLI:EU:C:2006:416, punkt 122.

⁽¹⁸⁸⁾ Üldkohtu 4. veebruari 2016. aasta otsus kohtuasjas Heitkamp Bauholding vs. komisjon, T-287/11, ECLI:EU:T:2016:60, punkt 129 ja järgnevad punktid.

⁽¹⁸⁹⁾ Euroopa Kohtu 10. detsembri 1969. aasta otsus kohtuasjas komisjon vs. Prantsusmaa, liidetud kohtuasjad 6 ja 11/69, ECLI:EU:C:1969:68, punkt 3; Euroopa Kohtu 7. juuni 1988. aasta otsus kohtuasjas Kreeka vs. komisjon, 57/86, ECLI:EU:C:1988:284, punkt 8; Euroopa Kohtu 15. juuli 2004. aasta otsus kohtuasjas Hispaania vs. komisjon, C-501/00, ECLI:EU:C:2004:438, punkt 92.

juhtudel, kus hoolimata sellest, et meetme kohaldamise ametlikud kriteeriumid on sõnastatud üldiselt ja objektiivselt, on meetme struktuur selline, et selle mõjul tekivad teatavate ettevõtjate gruppidele olulised eelised (nagu eelmises lauses esitatud näidetes) ⁽¹⁹⁰⁾.

122. Tegelik valikulisus võib olla EMP riikide kehtestatud tingimuste või tõkete tulemus, millega välistatakse, et teatavad ettevõtjad võivad meetmest kasu saada. Näiteks võib maksumeetme (nt maksukrediidi) kohaldamine üksnes teatavat künnist (v.a minimaalne künnis halduskoormuse vähendamiseks) ületavatele investeringutele tähendada, et meede on tegelikult ette nähtud ettevõtjatele, kellel on märkimisväärsed rahalised vahendid ⁽¹⁹¹⁾. Ka meede, millega antakse teatavad eelised üksnes lühikeseks ajavahemikuks, võib olla tegelikult valikuline ⁽¹⁹²⁾.

5.2.2. Valikulisus, mis tuleneb kaalutusõigusega haldustavast

123. Üldised meetmed, mida kohaldatakse esmapilgul kõigi ettevõtjate suhtes, ent mida kitsendab halduslik kaalutusõigus, on valikulised ⁽¹⁹³⁾. Selline olukord valitseb juhul, kui seatud kriteeriumide täitmisega ei kaasne automaatselt õigust meetmele.
124. Ametiasutustel on meetme kohaldamisel kaalutusõigus eelkõige siis, kui abi andmise kriteeriumid on sõnastatud väga üldiselt või ebamääraselt, mis toob hindamisel paratamatult kaasa kaalutusruumi. Näiteks võib maksuhaldur muuta maksusoodustuse andmise tingimusi vastavalt talle hindamiseks esitatud investeerimisprojekti tunnustele. Juhul kui maksuametitel on ulatuslik kaalutusõigus siis, kui nad otsustavad, kellele maksusoodustus anda ja mis tingimustel seda teha, ning nad võtavad selle puhul aluseks kriteeriumid, mis ei ole seotud maksusüsteemiga, näiteks tööhõive säilitamine, tuleb kaalutusõiguse kasutamist pidada teatavaid ettevõtjaid või teatavate kaupade tootmist soodustavaks ⁽¹⁹⁴⁾.
125. Asjaolu, et maksusoodustus nõuab eelnevat ametiasutuste luba, ei tähenda automaatselt, et meede on valikuline. Meede ei ole valikuline, kui eelneva loa saamine põhineb objektiivsetel, mittediskrimineerivatel, eelnevalt teada olevatel kriteeriumidel, millega piiritletakse ametiasutuste otsustamisvabadust. Niisugune lubade andmise süsteem peab lisaks põhinema menetlussüsteemil, mis on hõlpsasti ligipääsetav ning suudab tagada loataotluse objektiivse ja erapooletu menetlemise mõistliku aja jooksul; peale selle peab loa andmisest keeldumist olema võimalik kohtus vaidlustada ⁽¹⁹⁵⁾.

5.2.3. Varalise valikulisuse hindamine meetmete korral, mis vähendavad ettevõtjate tavalisi kulusid

126. Kui EMP riigid kehtestavad ajutisi positiivseid meetmeid, mis toovad kasu ühele või mitmele tuvastatavale ettevõtjale (näiteks raha või varade andmine teatavatele ettevõtjatele), on tavaliselt lihtne jõuda järeldusele, et sellised meetmed on valikulised, sest nendega nähakse ette soodne kohtlemine ühele või mõnele üksikule ettevõtjale ⁽¹⁹⁶⁾.

⁽¹⁹⁰⁾ Sellist olukorda iseloomustab Euroopa Kohtu 15. novembri 2011. aasta otsus kohtuasjas komisjon ja Hispaania vs. Gibraltar valitsus ja Ühendkuningriik, liidetud kohtuasjad C-106/09 P ja C-107/09 P, ECLI:EU:C:2011:732, Gibraltar maksureformi kohta, mis soodustas tegelikult *offshore*-äriühinguid. Vt selle otsuse punkt 101 ja sellele järgnevad punktid. Reformiga võeti kasutusele maksusüsteem, mis koosnes kolmest Gibraltar ettevõtjate suhtes kohaldatavast maksust, nimelt palgafondimaksust, äriruumide kasutusmaksust ja registreerimistasust. Palgafondimaksu ja äriruumide kasutusmaksu tasumise kohustuse ülempiiri oleks olnud 15 % kasumist. Kohus leidis, et selline maksude kombinatsioon välistas algusest peale igasuguse *offshore*-äriühingute maksustamise, sest neil puudus maksustatav alus töötajate ja Gibraltaril asuvate äriruumide näol.

⁽¹⁹¹⁾ Vaata nt Üldkohtu 6. märtsi 2002. aasta otsus kohtuasjas Ramondin SA ja Ramondín Cápsulas SA vs. komisjon, liidetud kohtuasjad T-92/00 ja T-103/00, ECLI:EU:T:2002:61, punkt 39.

⁽¹⁹²⁾ Üldkohtu 12. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas Itaalia ja Brandt Itaalia vs. komisjon, liidetud kohtuasjad T-239/04 ja T-323/04, ECLI:EU:T:2007:260, punkt 66; Üldkohtu 4. septembri 2009. aasta otsus kohtuasjas Itaalia vs. komisjon, T-211/05, ECLI:EU:T:2009:304, punkt 120; Euroopa Kohtu 24. novembri 2011. aasta otsus kohtuasjas Itaalia vs. komisjon, C-458/09 P, ECLI:EU:C:2011:769, punktid 59 ja 60.

⁽¹⁹³⁾ Vt Euroopa Kohtu 29. juuni 1999. aasta otsus kohtuasjas DMTransport, C-256/97, ECLI:EU:C:1999:332, punkt 27.

⁽¹⁹⁴⁾ Vt Euroopa Kohtu 18. juuli 2013. aasta otsus kohtuasjas P Oy, C-6/12, ECLI:EU:C:2013:525, punkt 27.

⁽¹⁹⁵⁾ Vt Euroopa Kohtu 12. juuli 2001. aasta otsus kohtuasjas Smits and Peerbooms, C-157/99, ECLI:EU:C:2001:404, punkt 90; Euroopa Kohtu 3. juuni 2010. aasta otsus kohtuasjas Sporting Exchange Ltd, trading „Betfair“ vs. Minister van Justitie, C-203/08, ECLI:EU:C:2010:307, punkt 50.

⁽¹⁹⁶⁾ Vt Euroopa Kohtu 4. juuni 2015. aasta otsus kohtuasjas komisjon vs. MOL, C-15/14 P, ECLI:EU:C:2015:362, punkt 60 ja järgmised punktid; kohtujurist Mengozzi 27. juuni 2013. aasta ettepanek kohtuasjas Deutsche Lufthansa, C-284/12, ECLI:EU:C:2013:442, punkt 52.

127. Olukord on tavaliselt ebamäärasem, kui EMP riigid võtavad vastu ulatuslikumaid meetmeid, mida võib kohaldada kõikide ettevõtjate suhtes, kes täidavad teatavaid kriteeriume, ja millega vähendatakse kulusid, mida need ettevõtjad peaksid tavaliselt kandma (näiteks maksu- või sotsiaalmaksevastused ettevõtjatele, kes täidavad teatavad kriteeriumid).
128. Sellistel juhtudel tuleb meetmete valikulisust tavaliselt hinnata kolmejärgulise analüüsiga. Esiteks tuleb kindlaks teha võrdlussüsteem. Teiseks tuleb kindlaks teha, kas vaatlusalune meede kujutab endast erandit sellest süsteemist, kuna see teeb vahet ettevõtjatel, kes on süsteemi sisemisi eesmärke arvestades võrreldavas faktilises ja õiguslikus olukorras. Erandi olemasolu hindamine on selle testiosa võtmeelement ning võimaldab jõuda järeldusele, kas meede on esmapilgul valikuline. Kui meede ei ole erand võrdlussüsteemist, ei ole see valikuline. Kui see aga on erand (ja on seetõttu esmapilgul valikuline), tuleb testi kolmandas järgus teha kindlaks, kas erandit õigustab selle (võrdlus-)süsteemi olemus või üldine ülesehitus⁽¹⁹⁷⁾. Kui esmapilgul valikulisena tunduvat meedet õigustab süsteemi olemus või üldine ülesehitus, ei peeta seda valikuliseks ning see ei kuulu seetõttu EMP lepingu artikli 61 lõike 1 kohaldamisalasse⁽¹⁹⁸⁾.
129. Kolmejärgulist analüüsi ei saa aga kohaldada teatavatel juhtudel, mille puhul võetakse arvesse asjaomaste meetmete kasulikku mõju. Tuleb rõhutada, et EMP lepingu artikli 61 lõikes 1 ei eristata riigipoolseid sekkumisi nende põhjuste või eesmärkide alusel, vaid määratletakse neid nende mõju põhjal, ja seda sõltumata kasutatud meetoditest⁽¹⁹⁹⁾. See tähendab, et teatavatel erandjuhtudel ei ole piisav, kui uuritakse, kas antud meede on erand EMP riigi määratletud võrdlussüsteemi reeglitest. Oluline on hinnata ka seda, kas võrdlussüsteemi piirid on kujundatud järjepidevalt või, vastupidi, ilmselgelt meelevaldselt ja erapoolikult, et anda eelis teatavatele ettevõtjatele, kes on kõnealuse süsteemi loogika alusel võrreldavas olukorras.
130. Seega leidis Euroopa Kohus liidetud kohtuasjades C-106/09 P ja C-107/09 P⁽²⁰⁰⁾ Gibraltari maksureformi kohta, et asjaomase EMP riigi määratletud võrdlussüsteem tegi hoolimata sellest, et see põhines iseenesest üldistel kriteeriumidel, tegelikult vahet ettevõtjatel, kes olid maksureformi kava eesmärgist lähtudes sarnases olukorras, mille tulemusel anti *offshore*-äriühingutele valikuline soodustus⁽²⁰¹⁾. Selles küsimuses leidis kohus, et asjaolu, et *offshore*-äriühinguid ei maksustatud, ei olnud kõnealuse maksusüsteemi juhuslik tagajärg, vaid tulenes vältimatult sellest, et hindamise alused olid kehtestatud just nii, et *offshore*-äriühingutel puudus maksubaas⁽²⁰²⁾.
131. Sarnane kontroll võib samuti olla vajalik teatavate juhtumite puhul, mis käsitlevad erieesmärgiga makse, kui on olemas elemendid, mis viitavad sellele, et maksu piirid on ilmselgelt kujundatud meelevaldselt ja erapoolikult, et soodustada teatavaid tooteid või tegevusi, mis on kõnealuste maksude loogika alusel võrreldavas olukorras. Näiteks pidas Euroopa Kohus Ferringi kohtuasjas⁽²⁰³⁾ valikuliseks maksu, mis oli kasutusele võetud farmaatsialaboratooriumide teostatud ravimite otsemüügi, kuid mitte hulgimüüjate ravimimüügi suhtes. Arvestades teatavaid faktilisi asjaolusid – näiteks meetme selge eesmärk ja selle mõjud – ei uurinud kohus üksnes seda, kas kõnealune meede on erand maksupõhisest võrdlussüsteemist. Kohus võrdles ka (maksule allutatud) farmaatsialaboratooriumide ja (maksukohustuseta) hulgimüüjate olukorda, jõudes järeldusele, et maksu kehtestamata jätmise hulgimüüjate otsemüügile võrdus neile esmapilgul valikulise maksuvabastuse andmisega⁽²⁰⁴⁾.

⁽¹⁹⁷⁾ Vaata nt Euroopa Kohtu 8. septembri 2011. aasta otsus kohtuasjas komisjon vs. Madalmaad, C-279/08 P, ECLI:EU:C:2011:551, punkt 62; Euroopa Kohtu 8. novembri 2001. aasta otsus kohtuasjas Adria-Wien Pipeline, C-143/99, ECLI:EU:C:2001:598.

⁽¹⁹⁸⁾ Vaata nt Euroopa Kohtu 8. septembri 2011. aasta otsus kohtuasjas Paint Graphos ja teised, liidetud kohtuasjad C-78/08 – C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, punkt 49 ja järgmised punktid; Euroopa Kohtu 29. aprilli 2004. aasta otsus kohtuasjas GIL Insurance, C-308/01, ECLI:EU:C:2004:252.

⁽¹⁹⁹⁾ Vt Euroopa Kohtu 22. detsembri 2008. aasta otsus kohtuasjas British Aggregates vs. komisjon, C-487/06 P, ECLI:EU:C:2008:757, punktid 85 ja 89 ning seal viidatud kohtupraktika; Euroopa Kohtu 8. septembri 2011. aasta otsus kohtuasjas komisjon vs. Madalmaad, C-279/08 P, ECLI:EU:C:2011:551, punkt 51; Euroopa Kohtu 15. novembri 2011. aasta otsus kohtuasjas komisjon ja Hispaania vs. Gibraltari valitsus ja Ühendkuningriik, liidetud kohtuasjad C-106/09 P ja C-107/09 P, ECLI:EU:C:2011:732, punkt 87.

⁽²⁰⁰⁾ Euroopa Kohtu 15. novembri 2011. aasta otsus kohtuasjas komisjon ja Hispaania vs. Gibraltari valitsus ja Ühendkuningriik, liidetud kohtuasjad C-106/09 P ja C-107/09 P, ECLI:EU:C:2011:732.

⁽²⁰¹⁾ Euroopa Kohtu 15. novembri 2011. aasta otsus kohtuasjas komisjon ja Hispaania vs. Gibraltari valitsus ja Ühendkuningriik, liidetud kohtuasjad C-106/09 P ja C-107/09 P, ECLI:EU:C:2011:732, punkt 101 ja järgmised punktid.

⁽²⁰²⁾ Euroopa Kohtu 15. novembri 2011. aasta otsus kohtuasjas komisjon ja Hispaania vs. Gibraltari valitsus ja Ühendkuningriik, liidetud kohtuasjad C-106/09 P ja C-107/09 P, ECLI:EU:C:2011:732, punkt 106.

⁽²⁰³⁾ Euroopa Kohtu 22. novembri 2001. aasta otsus kohtuasjas Ferring, C-53/00, ECLI:EU:C:2001:627, punkt 20.

⁽²⁰⁴⁾ Euroopa Kohtu 22. novembri 2001. aasta otsus kohtuasjas Ferring, C-53/00, ECLI:EU:C:2001:627, punktid 19 ja 20.

5.2.3.1. Võrdlussüsteemi kindlakstegemine

132. Võrdlussüsteem on raamistik, mille alusel hinnatakse meetme valikulisust.
133. Võrdlussüsteem koosneb järjepidevast reeglite kogumist, mida kohaldatakse üldjuhul objektiivsete kriteeriumide alusel kõikide ettevõtjate suhtes, kes kuuluvad süsteemi eesmärgiga määratletud reguleerimisalasse. Tavaliselt ei ole nende reeglitega määratletud üksnes süsteemi ulatus, vaid ka tingimused, mille alusel süsteemi kohaldatakse, selle reguleerimisalasse kuuluvate ettevõtjate õigused ja kohustused ning süsteemi toimimise tehnilised üksikasjad.
134. Maksude puhul on võrdlussüsteem ehitatud üles sellistele elementidele nagu maksubaas, maksustatavad isikud, maksustatav sündmus ja maksumäärad. Näiteks on võimalik kindlaks teha võrdlussüsteem, mis sobib kohaldamiseks äriühingu tulumaksu süsteemi, ⁽²⁰⁵⁾ käibemaksusüsteemi ⁽²⁰⁶⁾ või üldise kindlustuse maksustamise süsteemi ⁽²⁰⁷⁾ suhtes. Sama kehtib erilise eesmärgiga (eraldiseisvate) maksude kohta, nagu teatavad maksud, mis on kehtestatud toodetele või tegevustele, millel on negatiivne mõju keskkonnale või tervisele ning mis ei kujuta endast tegelikult laiemal maksusüsteemi osa. Selle tulemusena ja punktides 129–131 kirjeldatud erijuhtudest lähtudes on sellistel juhtudel põhimõtteliselt võrdlussüsteemiks maks ise ⁽²⁰⁸⁾.

5.2.3.2. Erand võrdlussüsteemist

135. Kui võrdlussüsteem on kindlaks tehtud, uuritakse analüüsi järgmises osas, kas meede on erand sellest võrdlussüsteemist, sest teeb ettevõtjatel vahet. Selleks tuleb kindlaks määrata, kas meetmega kaldutakse soodustama teatavaid ettevõtjaid või teatavate kaupade tootmist, võrreldes muude ettevõtjatega, kes on võrdlussüsteemi olemuslikke eesmarke arvestades sarnases faktilises ja õiguslikus olukorras ⁽²⁰⁹⁾. EMP riigid ei saa toetuda välistele poliitikaeesmärkidele, näiteks regionaal-, keskkonna- või tööstuspoliitika eesmärkidele, et õigustada ettevõtjate erinevat kohtlemist ⁽²¹⁰⁾.
136. Teatavate erieesmärgiga maksude (ja eriti nende maksubaasi) ülesehitusse on taotletavad poliitikaeesmärgid juba integreeritud. Näiteks võivad sellised maksud olla keskkonna või tervishoiuga seotud maksud, mis kehtestatakse eesmärgiga vähendada teatavaid tegevusi või tooteid, millel on kahjulik mõju keskkonnale või inimeste tervisele. Sellistel juhtudel ei ole see erandlik kohtlemine, kui erinevalt koheldakse neid tegevusi või tooteid, mille olukord erineb maksu ülesehituses kajastuvast taotletavast olemuslikust eesmärgist ⁽²¹¹⁾.
137. Kui meede soodustab selliseid teatavaid ettevõtjaid või selliste teatavate kaupade tootmist, kes või mis on õiguslikult või faktiliselt võrreldavas olukorras, on meede esmapilgul valikuline.

⁽²⁰⁵⁾ Vt Euroopa Kohtu 8. septembri 2011. aasta otsus kohtuasjas Paint Graphos ja teised, liidetud kohtuasjad C-78/08 – C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, punkt 50. Kohus kasutab selles kontekstis mõnikord terminit „üldkehtiva õigusega kehtestatud kord“ (Euroopa Kohtu 22. juuni 2006. aasta otsus kohtuasjas Belgia ja Forum 187 vs. komisjon, liidetud kohtuasjad C-182/03 ja C-217/03, ECLI:EU:C:2006:416, punkt 95) või „tavaline maksusüsteem“ (vt Euroopa Kohtu 15. detsembri 2005. aasta otsus kohtuasjas Itaalia vs. komisjon, C-66/02, ECLI:EU:C:2005:768, punkt 100).

⁽²⁰⁶⁾ Vt kohtu põhjendused valikulisuse kohta Euroopa Kohtu 3. märtsi 2005. aasta otsuses kohtuasjas Heiser, C-172/03, ECLI:EU:C:2005:130, punkt 40 ja järgmised punktid.

⁽²⁰⁷⁾ Vt Euroopa Kohtu 29. aprilli 2004. aasta otsus kohtuasjas GIL Insurance, C-308/01, ECLI:EU:C:2004:252, punktid 75 ja 78.

⁽²⁰⁸⁾ Vt Üldkohtu 7. märtsi 2012. aasta otsus kohtuasjas British Aggregates Association vs. komisjon, T-210/02 RENV, ECLI:EU:T:2012:110, punktid 49 ja 50. See maks on võrdlussüsteemiks isegi siis, kui see võetakse siseriiklikus õigussüsteemis kasutusele EMP lepingusse inkorporeeritud liidu direktiivi ülevõtmiseks.

⁽²⁰⁹⁾ Kohus on oma Paint Graphose otsuses näidanud, et võttes arvesse ühistute eriomastest toimimise põhimõtetest tulenevaid erisusi, ei saa nende olukorda põhimõtteliselt pidada õiguslikult ja faktiliselt sarnaseks äriühingute olukorraga, tingimusel et need tegutsevad oma liikmete majanduslikes huvides ja et nende suhe oma liikmetega ei ole pelgalt ärialane, vaid isiklik ja individuaalne, milles liikmed aktiivselt osalevad ja milles neil on õigus saada õiglaselt osa ühistu majandustegevuse tulemustest (vt Euroopa Kohtu 8. septembri 2011. aasta otsus kohtuasjas Paint Graphos ja teised, liidetud kohtuasjad C-78/08 – C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, punkt 61).

⁽²¹⁰⁾ Vt Euroopa Kohtu 18. juuli 2013. aasta otsus kohtuasjas P Oy, C-6/12 P, ECLI:EU:C:2013:525, punkt 27 ja järgmised punktid.

⁽²¹¹⁾ Selles küsimuses võib siseriiklikku õigussüsteemi EMP lepingusse inkorporeeritud ELi direktiivi ülevõtmiseks sisseviidud maks, mis võimaldab oma reguleerimisalal teatavate tegevuste/toodete erinevat kohtlemist, näidata, et sellised tegevused/tooted on taotletavast olemuslikust eesmärgist lähtudes erinevas olukorras.

5.2.3.3. Põhjendatus võrdlussüsteemi olemuse ja üldise ülesehitusega

138. Ka võrdlussüsteemi erandiks oleva meetme (esmapilgul tunduva valikulisuse) puhul ei ole meede valikuline, kui see on põhjendatav võrdlussüsteemi olemuse ja üldise ülesehitusega. See kehtib juhul, kui meede tuleneb otseselt võrdlussüsteemi olemuslikest aluspõhimõtetest või suunistest või kui see on süsteemi toimimiseks ja mõjususeks vajalike süsteemiomaste mehhanismide tulemus⁽²¹²⁾. Vastupidiselt ei ole aga võimalik tugineda välistele poliitilistele eesmärkidele, mis ei ole süsteemile omased⁽²¹³⁾.
139. Põhjendatuse aluseks võivad näiteks olla vajadus võidelda maksupettuste ja maksudest kõrvalehoidumise vastu, vajadus võtta arvesse raamatupidamisarvestuse erinõudeid, haldusjuhitavus,^(213a) neutraalse maksustamise põhimõte,⁽²¹⁴⁾ tulumaksu astmelisus ja selle ümberajamise eesmärk, vajadus vältida topeltnmaksustamist⁽²¹⁵⁾ või eesmärk optimeerida maksuvõlgade sissenõudmist.
140. EMP riigid peaksid aga kehtestama sellise kontrolli- ja järelevalvekorra, mis võimaldab tagada, et erandid on kooskõlas maksusüsteemi loogika ja üldise ülesehitusega⁽²¹⁶⁾. Selleks et põhjendada erandeid süsteemi olemuse ja üldise ülesehitusega, tuleb samuti tagada see, et need meetmed oleksid proportsionaalsed ega läheks kaugemale sellest, mis on vajalik saavutamaks taotletavat õigusparast eesmärki, st eesmärki ei saaks saavutada tagasihoidlikumate meetmetega⁽²¹⁷⁾.
141. EMP riik, kes võtab kasutusele sellise ettevõtjatevahelise vahetegemise, peab olema suuteline tõendama, et see on asjaomase süsteemi olemusest ja ülesehitusest lähtuvalt tõepoolest põhjendatud⁽²¹⁸⁾.

5.3. Piirkondlik valikulisus

142. Põhimõtteliselt ei ole EMP lepingu artikli 61 lõike 1 alusel piirkondlikult valikulised üksnes need meetmed, mida rakendatakse kogu EMP riigi territooriumil. Järgnevalt on aga näidatud, et süsteem ei pea tingimata olema määratletud kogu EMP riigi jaoks⁽²¹⁹⁾. Sellest tuleneb, et mitte kõik meetmed, mida kohaldatakse ainult EMP riigi territooriumi teatavale osale, ei ole automaatselt valikulised.
143. Vastavalt kohtupraktikale⁽²²⁰⁾ ei pruugi piirkondliku või kohaliku kohaldamisalaga meetmed olla valikulised, kui täidetud on teatavad nõuded. Kohtupraktikas on seni käsitletud vaid maksumeetmeid. Kuna piirkondlik valikulisus on üldine kontseptsioon, siis kohaldatakse EMP kohtute sätestatud põhimõtteid seoses maksumeetmetega ka muud tüüpi meetmete suhtes.

⁽²¹²⁾ Vaata nt Euroopa Kohtu 8. septembri 2011. aasta otsus kohtuasjas *Paint Graphos* ja teised, liidetud kohtuasjad C-78/08 – C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, punkt 69.

⁽²¹³⁾ Vt Euroopa Kohtu 8. septembri 2011. aasta otsus kohtuasjas *Paint Graphos* ja teised, liidetud kohtuasjad C-78/08 – C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, punktid 69 ja 70. Euroopa Kohtu 6. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas *Portugal vs. komisjon*, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511, punkt 81; Euroopa Kohtu 8. septembri 2011. aasta otsus kohtuasjas komisjon vs. *Madalmaad*, C-279/08 P, ECLI:EU:C:2011:551; Euroopa Kohtu 22. detsembri 2008. aasta otsus kohtuasjas *British Aggregates vs. komisjon*, C-487/06 P, ECLI:EU:C:2008:757; Vt Euroopa Kohtu 18. juuli 2013. aasta otsus kohtuasjas *P Oy*, C-6/12, ECLI:EU:C:2013:525, punkt 27 ja järgmised punktid.

^(213a) Vt EFTA järelevalveameti otsus nr 155/16/COL lõpptarbijate poolt imporditud madala väärtusega kaupade Norra imporditollimaksuvabastusest tuleneva väidetava riigiabi kohta (seni avaldamata, punkt 98).

⁽²¹⁴⁾ Ühisinvesteeringusettevõtjate puhul vt punkt 5.4.2

⁽²¹⁵⁾ Euroopa Kohtu 8. septembri 2011. aasta otsuses *Paint Graphos* ja teised, liidetud kohtuasjad C-78/08 – C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, viitab kohus võimalusele tugineda siseriikliku maksusüsteemi olemusele ja üldisele ülesehitusele, et põhjendada seda, et ühistuid, kes jaotavad kogu oma kasumi liikmetele, ei maksustata ühistu tasandil, sest maks nõutakse sisse liikmetelt (punkt 71).

⁽²¹⁶⁾ Euroopa Kohtu 8. septembri 2011. aasta otsus kohtuasjas *Paint Graphos* ja teised, liidetud kohtuasjad C-78/08 – C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, punkt 74.

⁽²¹⁷⁾ Euroopa Kohtu 8. septembri 2011. aasta otsus kohtuasjas *Paint Graphos* ja teised, liidetud kohtuasjad C-78/08 – C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, punkt 75.

⁽²¹⁸⁾ Vt Euroopa Kohtu 15. novembri 2011. aasta otsus kohtuasjas komisjon ja Hispaania vs. *Gibraltari valitsus* ja *Ühendkuningriik*, liidetud kohtuasjad C-106/09 P ja C-107/09 P, ECLI:EU:C:2011:732, punkt 146. Euroopa Kohtu 29. aprilli 2004. aasta otsus kohtuasjas *Madalmaad vs. komisjon*, C-159/01, ECLI:EU:C:2004:246, punkt 43; Euroopa Kohtu 6. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas *Portugal vs. komisjon*, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511.

⁽²¹⁹⁾ Euroopa Kohtu 6. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas *Portugal vs. komisjon*, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511, punkt 57; Euroopa Kohtu 11. septembri 2008. aasta otsus kohtuasjas *Unión General de Trabajadores de La Rioja*, liidetud kohtuasjad C-428/06 – C-434/06, ECLI:EU:C:2008:488, punkt 47.

⁽²²⁰⁾ Euroopa Kohtu 6. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas *Portugal vs. komisjon*, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511, punkt 57 ja järgmised punktid; Euroopa Kohtu 11. septembri 2008. aasta otsus kohtuasjas *Unión General de Trabajadores de La Rioja*, liidetud kohtuasjad C-428/06 – C-434/06, ECLI:EU:C:2008:488, punkt 47 ja järgmised punktid.

144. Piirkondliku selektiivsuse hindamiseks tuleb eristada kolme stsenaariumi ⁽²²¹⁾:
- 1) Esimese mudeli korral, kus meede on piirkondlikult valikuline, otsustab EMP riigi keskvalitsus ühepoolset kohaldada kindlaksmääratud geograafilises piirkonnas väiksemat maksumäära ^(221a).
 - 2) Teine mudel vastab maksualase pädevuse sümmeetrilisele detsentraliseerimisele ⁽²²²⁾. See on maksualase pädevuse jaotamise mudel, kus kõikidel EMP riigi teatava tasandi piirkondlikel asutustel on õiguslikult või autonoomne pädevus otsustada keskvalitsusest sõltumatult, millist maksumäära kohaldada oma pädevuse alla kuuluval territooriumil. Sellisel juhul on selge, et piirkondlike asutuste võetud meetmed ei ole valikulised, sest võimatu on kindlaks määrata tavalist maksumäära, mille alusel saaks võrdlust läbi viia.
 - 3) Kolmanda mudeli puhul (maksualase pädevuse asümmeetriline detsentraliseerimine) ⁽²²³⁾ võivad oma territooriumil kohaldatavaid maksumeetmeid võtta ainult teatavad piirkondlikud ja kohalikud asutused. Sel juhul sõltub hinnang asjaomase meetme valikulisusele sellest, kas asjaomane asutus on piisavalt sõltumatu EMP riigi keskvalitsusest ⁽²²⁴⁾. Selleks peavad olema täidetud kolm kumulatiivset autonoomiakriteeriumi: institutsionaalne, menetluslik ning majanduslik ja finantsautonoomia ⁽²²⁵⁾. Kui juhul, kui piirkondlik või kohalik asutus otsustab võtta maksumeetme, mida kohaldatakse üksnes tema territooriumil, on kõik need kriteeriumid täidetud, on võrdluse geograafiliseks aluseks kõnealune piirkond ja mitte EMP riik.

5.3.1. *Institutsionaalne autonoomia*

145. Institutsionaalne autonoomia on olemas juhtudel, kus maksumeetmealase otsuse tegi piirkondlik või kohalik asutus, kellel on keskvalitsusest erinev põhiseaduslik, poliitiline ja halduslik seisund. Otsuses Assooride kohtuasja kohta märkis Euroopa Kohus, et vastavalt Portugali Vabariigi põhiseadusele on Assoorid autonoomne piirkond, millel on iseseisev poliitiline ja halduslik seisund ning oma valitsusorganid, kellel on oma maksupädevus ja õigus kohandada riigimakse vastavalt piirkondlikele iseärasustele ⁽²²⁶⁾.
146. Kui üksikjuhtudel hinnatakse, kas see kriteerium on täidetud, peab eelkõige uurima asjaomase EMP riigi põhiseadust ja muid asjakohaseid seadusi, et kontrollida, kas asjaomasel piirkonnal on tõesti erinev poliitiline ja halduslik seisund ja kas tal on oma valitsusorganid, kel on õigus teostada oma maksupädevust.

5.3.2. *Menetluslik autonoomia*

147. Menetluslik autonoomia on olemas juhul, kui maksumeetmealane otsus on vastu võetud nii, et keskvalitsus ei saa otseselt sekkuda selle sisusse.
148. Menetlusliku autonoomia kindlakstegemise oluliseks kriteeriumiks ei ole mitte see, kui suur on piirkondliku üksuse tunnustatud pädevus, vaid tema suutlikkus võtta iseseisvalt, ehk nii, et keskvalitsus otsuse sisusse sekkuda ei saa, vastu maksumeetmealane otsus.

⁽²²¹⁾ Euroopa Kohtu 6. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas Portugal vs. komisjon, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511, punktid 63–66.

^(221a) EFTA kohtu 20. mai 1999. aasta otsus kohtuasjas E-6/98: Norra Kuningriik vs. EFTA järelevalveamet (EFTA kohtu lahendid 1999, lk 74, punkt 38).

⁽²²²⁾ Vt kohtujurist Geelhoedi 20. oktoobri 2005. aasta ettepanek kohtuasjas Portugal vs. komisjon, C-88/03, ECLI:EU:C:2005:618, punkt 60.

⁽²²³⁾ Vt kohtujurist Geelhoedi 20. oktoobri 2005. aasta ettepanek kohtuasjas Portugal vs. komisjon, C-88/03, ECLI:EU:C:2005:618, punkt 60.

⁽²²⁴⁾ Euroopa Kohtu 6. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas Portugal vs. komisjon, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511, punkt 58: „ei saa välistada, et piirkondlikul omavalitsusüksusel on selline õiguslik ja faktiline seisund, mis annab talle liikmesriigi keskvalitsuse suhtes piisava autonoomsuse, et just nimelt see üksus, aga mitte keskvalitsus, saab enda võetud meetmete kaudu mängida põhimõttelise tähtsusega rolli ettevõtjate majanduskeskkonna määramisel.“

⁽²²⁵⁾ Euroopa Kohtu 6. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas Portugal vs. komisjon, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511, punkt 67.

⁽²²⁶⁾ Euroopa Kohtu 6. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas Portugal vs. komisjon, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511, punkt 70.

149. Tõsiasi, et kesk- ja piirkondlike (või kohalike) asutuste vahel asub nõuandev ja lepitav üksus, mille eesmärk on hoida ära vastuolusid, ei tähenda automaatselt, et piirkondlikul üksusel puudub menetluslik autonoomia, kui meedet käsitleva lõpliku otsuse võtab vastu piirkondlik üksus, mitte keskvalitsus ⁽²²⁷⁾.
150. Ainuüksi see, et piirkondlikus üksuses vastu võetud õigusaktide üle teostatakse kohtulikku kontrolli, ei tähenda, et sel üksusel puudub menetluslik autonoomia, sest kohtuliku kontrolli olemasolu on õigusriigi olemuslik tunnus ⁽²²⁸⁾.
151. Selleks et välistada riigiabi olemasolu, ei pea piirkondlik (või kohalik) maksumeede olema üldisemast maksusüsteemist täiesti eraldatud. Eelkõige ei nõuta seda, et kõnealune maksusüsteem (hindamise alused, maksumäärad, maksude sissenõudmise eeskirjad ja maksuvabastused) oleks piirkondlikule üksusele täielikult üle antud ⁽²²⁹⁾. Näiteks kui äriühingu tulumaks on deentraliseeritud koos piiratud pädevusega muuta maksumäärasid teatud piiratud ulatuses, aga samas ei ole deentraliseeritud õigust muuta hindamise aluseid (nt maksuvabastusi), võib jõuda järeldusele, et see täidab menetlusliku autonoomia tingimuse, kui eelnevalt kindlaks määratud maksumäära piirid võimaldavad asjaomasel piirkonnal kohaldada mõttekat autonoomset maksustamis-pädevust nii, et keskvalitsus ei saa sisusse otseselt sekkuda.

5.3.3. Majanduslik ja finantsautonoomia

152. Majanduslik ja finantsautonoomia on olemas juhul, kui piirkondlik üksus võtab endale vastutuse maksu vähendamise meetmega kaasnevate poliitiliste ja rahaliste tagajärgede eest. See ei ole võimalik, kui piirkondlik üksus ei vastuta eelarve haldamise eest, st kui ta ei käsuta nii tulusid kui ka kulusid.
153. Majandusliku ja finantsautonoomia puhul ei ole seetõttu lubatud piirkonnas kohaldatava maksumeetme majanduslike tagajärgede hüvitamine teiste piirkondade või keskvalitsuse antava abi või toetusega. Seega välistab otsene põhjuslik seos piirkondliku üksuse võetud maksumeetme ja asjaomase EMP riigi teiste piirkondade või keskvalitsuse rahalise toetuse vahel sellise autonoomia olemasolu ⁽²³⁰⁾.
154. Majandusliku ja finantsautonoomia olemasolu ei õõnesta tõsiasi, et deentraliseeritud maksupädevuse (nt madalama maksumäära) kohaldamise tulemusel tekkiva vähenemise maksutulul hüvitab paralleelne samade tulude kasv, mis on tingitud sellest, et madalamate maksumäärade tõttu meelitati piirkonda uusi ettevõtjaid.
155. Autonoomiakriteeriumide alusel ei ole vajalik, et maksukogumiseeskirjade alane pädevus oleks üle antud piirkondlikele/kohalikele asutustele ega ka see, et need asutused ise koguksid maksutulu. Keskvalitsus võib jätkuvalt olla vastutav deentraliseeritud maksude kogumise eest, kui piirkondlik asutus kannab kogumisega seotud kulud.

5.4. Maksumeetmetega seotud eriküsimused

156. EMP riikidel on vabadus otsustada, millist majanduspoliitikat nad peavad kõige sobivamaks, ning eelkõige võivad nad jagada maksukoormust oma äranägemise järgi erinevate tootmistegurite vahel. Sellest hoolimata peavad EMP riigid kohaldama seda pädevust kooskõlas EMP õigusega ⁽²³¹⁾.

⁽²²⁷⁾ Euroopa Kohtu 11. septembri 2008. aasta otsus kohtuasjas Unión General de Trabajadores de La Rioja, liidetud kohtuasjad C-428/06 – C-434/06, ECLI:EU:C:2008:488, punktid 96–100.

⁽²²⁸⁾ Euroopa Kohtu 11. septembri 2008. aasta otsus kohtuasjas Unión General de Trabajadores de La Rioja, liidetud kohtuasjad C-428/06 – C-434/06, ECLI:EU:C:2008:488, punktid 80–83.

⁽²²⁹⁾ Euroopa Kohtu 6. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas Portugal vs. komisjon, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511.

⁽²³⁰⁾ Euroopa Kohtu 11. septembri 2008. aasta otsus kohtuasjas Unión General de Trabajadores de La Rioja, liidetud kohtuasjad C-428/06 – C-434/06, ECLI:EU:C:2008:488, punkt 129 ja järgmised punktid.

⁽²³¹⁾ Eelkõige ei tohi EMP riigid võtta vastu ega säilitada õigusakte, mis toovad kaasa nõuetele mittevastava riigiabi või diskrimineerimise, mis on vastuolus põhivabadustega. Vaata nt Euroopa Kohtu 17. septembri 2009. aasta otsus kohtuasjas Glaxo Wellcome, C-182/08, ECLI:EU:C:2009:559, punkt 34 ning seal viidatud kohtupraktika.

5.4.1. Ühistud

157. Põhimõtteliselt järgivad ühistud selliseid toimimispõhimõtteid, mis eristavad neid selgelt teistest ettevõtjatest ⁽²³²⁾. Neid iseloomustavad erinõuded seoses liikmesusega ja nende tegevust juhitakse kõigi liikmete hüvanguks ⁽²³³⁾ ning mitte väliste investorite huvides. Lisaks ei ole ühistute varad ja varud jaotatavad ning need peavad teenima liikmete ühiseid huve. Lisaks on ühistutel üldjuhul piiratud ligipääs aktsiaturule ja madalad kasumimarginaalid.
158. Nende erisuste valguses ei saa ühistute olukorda põhimõtteliselt pidada õiguslikult ega faktiliselt sarnaseks äriühingute olukorraga, nii et ühistute soodsam maksukord võib jääda välja riigiabi eeskirjade reguleerimisalast, kui ⁽²³⁴⁾:
- nad tegutsevad oma liikmete majanduslikes huvides;
 - nende suhe oma liikmetega ei ole pelgalt ärialane, vaid isiklik ja individuaalne;
 - nende liikmed osalevad neis aktiivselt;
 - nende liikmetel on õigus saada õiglaselt osa ühistu majandustegevuse tulemustest.
159. Kuid kui uuritav ühistu on sarnane äriühingutega, tuleks seda käsitleda sama võrdlusbaasi alusel kui äriühinguid ja see peab läbima kolmeetapilise analüüsi, nagu on sätestatud punktides 128–141. Kõnealuse analüüsi kolmandas etapis tuleb analüüsida, kas maksusüsteemi loogika õigustab asjaomast maksukorda ⁽²³⁵⁾.
160. See tähendab, et meede peab olema kooskõlas EMP riigi maksusüsteemi alus- või juhtpõhimõtetega (viitega mehhanismidele, mis on sellele süsteemile omased). Ühistute erand selles mõttes, et neid ei maksustata ühistuna, võib näiteks olla õigustatud asjaoluga, et nad jaotavad kogu oma kasumi liikmetele ja seejärel maksustatakse üksikliikmed. Igal juhul peab vähendatud maksustamine olema proportsionaalne ja ei tohi minna kaugemale sellest, mis on vajalik. Veelgi enam, asjaomane EMP riik peab kohaldama asjakohast kontrolli- ja järelevalvekorra ⁽²³⁶⁾.

5.4.2. Ühisinvesteeringuettevõtjad ⁽²³⁷⁾

161. Üldiselt on aktsepteeritud, et investeerimisvahendeid, näiteks ühisinvesteeringuettevõtjaid, ⁽²³⁸⁾ tuleb maksustada sobival tasemel, sest nad tegutsevad põhimõtteliselt vaid vahendava üksusena (kolmandast isikust) investori ja sihtettevõtjate vahel, millesse investeeritakse. Investeeringufonde või -ettevõtjaid reguleerivate maksualaste

⁽²³²⁾ Vt põhjenduste osa nõukogu 22. juuli 2003. aasta määruses (EÜ) nr 1435/2003 Euroopa ühistu (SCE) põhikirja kohta (ELT L 207, 18.8.2003, lk 1), millele on osutatud EMP lepingu XXII lisa punktis 10c, vt EMP ühiskomitee 6. veebruari 2004. aasta otsus nr 15/2004, millega muudetakse EMP lepingu XXII lisa (äriühinguõigus) (ELT L 116, 22.4.2004, lk 68 ja EMP kaasanne nr 20, 22.4.2004, lk 21).

⁽²³³⁾ Ühistut kontrollivad võrdselt kõik liikmed, mis peegeldub reeglis „üks inimene, üks hääl“.

⁽²³⁴⁾ Vt Euroopa Kohtu 8. septembri 2011. aasta otsus kohtuasjas Paint Graphos ja teised, liidetud kohtuasjad C-78/08 – C-80/08, ECLI:EU: C:2011:550, punktid 55 ja 61.

⁽²³⁵⁾ Vt Euroopa Kohtu 8. septembri 2011. aasta otsus kohtuasjas Paint Graphos ja teised, liidetud kohtuasjad C-78/08 – C-80/08, ECLI:EU: C:2011:550, punktid 69–75.

⁽²³⁶⁾ Vt Euroopa Kohtu 8. septembri 2011. aasta otsus kohtuasjas Paint Graphos ja teised, liidetud kohtuasjad C-78/08 – C-80/08, ECLI:EU: C:2011:550, punktid 74 ja 75.

⁽²³⁷⁾ Käesolev jagu ei ole piiratud vaid ühisinvesteeringuettevõtjatega, keda käsitletakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2009/65/EÜ vabalt võõrandatavatesse väärtipaberitesse ühiseks investeeringuks loodud ettevõtjaid (eurofondid) käsitlevate õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta, millele on osutatud EMP lepingu IX lisa punktis 30, vt EMP Ühiskomitee 10. novembri 2010. aasta otsus nr 120/2010, millega muudetakse Euroopa Majanduspiirkonna lepingu IX lisa („Finantsteenused“) (ELT L 58, 3.3.2011, lk 77 ja EMP kaasanne nr 12, 3.3.2011, lk 20). See hõlmab ka teisi ühisinvesteeringuettevõtjate liike, mida kõnealune direktiiv ei hõlma, muu hulgas näiteks alternatiivseid investeerimisfonde, mis on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2011. aasta direktiivis 2011/61/EL alternatiivsete investeerimisfondide valitsejate kohta, millega muudetakse direktiive 2003/41/EÜ ja 2009/65/EÜ ning määruseid (EÜ) nr 1060/2009 ja (EL) nr 1095/2010 (ELT L 174, 1.7.2011, lk 1), millele on osutatud EMP lepingu IX lisa punktis 31bb, vt ühiskomitee otsus nr 202/2016 (seni avaldamata).

⁽²³⁸⁾ Selliseid ettevõtjaid võib õigusaktides sätestatud korras asutada kas lepingulise fondina (fondivalitseja juhitud lepingulised fondid), usaldusfondina või põhikirja omava äriühinguna (äriühinguna asutatud fondid). Vt eurofondide direktiivi artikli 1 lõige 3.

erieeskirjade puudumine võib viia selleni, et investeerimisfondi käsitletakse kui eraldi maksumaksjat ja igale vahendaja teenitud tulule või kasumile lisatakse täiendav maks. Sellest lähtudes üritavad EMP riigid vähendada maksustamise kahjulikke mõjusid investeerimisfondide või -ettevõtjate kaudu tehtavatele investeeringutele (võrreldes üksikute investorite otseinvesteeringutega) ja proovivad võimalikult hästi tagada, et erinevat tüüpi investeeringute kogumi lõplik summaarne maksukoorem on enam-vähem ühesugune, sõltumata investeeringuks kasutatavast vahendist.

162. Maksumeetmeid, mille eesmärk on tagada ühisinvesteeringusfondides/-ettevõtjates olevate investeeringute neutraalne maksustamine, ei tohiks pidada valikuliseks, kui nende meetmete mõjul ei soodustata teatavaid ühisinvesteeringusettevõtjaid ega teatavat tüüpi investeeringuid,⁽²³⁹⁾ vaid pigem üritatakse vähendada või kõrvaldada majanduslikku topeltmaksustamist kooskõlas üldiste kõnealusele maksusüsteemile omaste põhimõtete. Käesoleva jao tähenduses on neutraalne maksustamine maksumaksja samasugune kohtlemine nii juhtudel, kus ta teeb varadesse (nt avaliku sektori võlakirjadesse ja aktsiaseltsi aktsiatesse) otseinvesteeringuid, kui ka juhtudel, kus ta investeerib sellistesse varadesse kaudselt läbi investeerimisfondide. Seetõttu võib selle maksusüsteemi loogika alusel olla õigustatud ühisinvesteeringusettevõtjate oma maksukord, mille puhul võetakse arvesse fiskaalläbipaistvust vahendava üksuse tasandil, eeldusel et majandusliku topeltmaksustamise takistamine kujutab endast kõnealusele maksusüsteemile omast põhimõtet. Seevastu tuleks valikuliseks pidada soodsamat maksualast kohtlemist, mida kohaldatakse vaid täpselt määratletud ja eritingimusi täitvatele investeerimisvahenditele,⁽²⁴⁰⁾ kahjustades teisi investeerimisvahendeid, mis on võrreldavas õiguslikus ja faktilises olukorras,⁽²⁴¹⁾ näiteks siis, kui maksueeskirjadega kehtestatakse riiklike riski-, sotsialettevõtulus- või pikaajaliste investeerimisfondide soodne kohtlemine ning jäetakse kõrvale ELi ühtsed fondid EuVECA (Euroopa riskikapitalifond),⁽²⁴²⁾ EuSEF (Euroopa sotsialettevõtulusfond)⁽²⁴³⁾ või ELTIF (Euroopa pikaajaline investeerimisfond)⁽²⁴⁴⁾.
163. Neutraalne maksustamine ei tähenda aga seda, et sellised investeerimisvahendid peaks vabastama tervenisti igast maksust või et fondi haldajad tuleks vabastada nende tasude maksustamisest, mida nad võtavad fondidesse investeeritud alusvarade haldamise eest⁽²⁴⁵⁾. Samuti ei õigusta see seda, kui kõnealustes maksusüsteemides koheldaks ühisinvesteeringuid maksude osas soodsamalt kui üksikuid investeeringuid⁽²⁴⁶⁾. Sellisel juhul oleks maksusüsteem ebaproportsionaalne ja läheks kaugemale sellest, mis on vajalik, et saavutada oma eesmärk hoida ära topeltmaksustamine, ning seetõttu oleks selline meede valikuline.

5.4.3. Maksuamnestiad

164. Maksuamnestiad hõlmavad tavaliselt immuniteti kriminaalkarikatsioonide, trahvide ja (mõne või kõigi) intressimaksete suhtes. Kui teatavate amnestiate puhul nõutakse terviklikku võlgnetavate maksusummade tasumist,⁽²⁴⁷⁾ toovad teised kaasa loobumise teatavast võlgnetava maksusumma osast⁽²⁴⁸⁾.

⁽²³⁹⁾ Vt Üldkohtu 4. märtsi 2009. aasta otsus kohtuasjas Associazione italiana del risparmio gestito ja Fineco Asset Management vs. komisjon, T-445/05, ECLI:EU:T:2009:50 (punkt 78 ja järgmised punktid), mille puhul Euroopa Liidu Üldkohus kinnitas komisjoni 6. septembri 2005. aasta otsuse 2006/638/EÜ riigiabi kava kohta, mida Itaalia rakendas teatavate avatud investeerimisfondide suhtes, mis investeerivad vabalt kaubeldavatesse väärtpaberitesse ja on spetsialiseerunud reguleeritud turgudel noteeritud väikese või keskmise kapitalisatsiooniga äriühingutele (ELT L 268, 27.9.2006, lk 1), millega kuulutatakse siseturuga kokkusobimatuks riigiabi kava, millega anti maksusoodustusi teatavatele ühisinvesteeringusettevõtjatele, kes investeerisid vabalt kaubeldavatesse väärtpaberitesse ja olid spetsialiseerunud reguleeritud Euroopa turgudel noteeritud väikese või keskmise kapitalisatsiooniga äriühingutele.

⁽²⁴⁰⁾ Näiteks on maksualane sooduskohtlemine investeerimisvahendi tasandil see, kui meetme kohaldamise tingimuseks on fondi varadest kolme neljandiku investeerimine väikestes ja keskmises suuruses ettevõtjatesse.

⁽²⁴¹⁾ Vt Üldkohtu 4. märtsi 2009. aasta otsus kohtuasjas Associazione italiana del risparmio gestito ja Fineco Asset Management vs. komisjon, T-445/05, ECLI:EU:T:2009:50, punkt 150.

⁽²⁴²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2013. aasta määrus (EL) nr 345/2013 Euroopa riskikapitalifondide kohta (ELT L 115, 25.4.2013, lk 1). Suuniste vastuvõtmise ajal oli määrus (EL) nr 345/2013 läbivaatamisel EMP EFTA poolt.

⁽²⁴³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2013. aasta määrus (EL) nr 346/2013 Euroopa sotsialettevõtulusfondide kohta (ELT L 115, 25.4.2013, lk 18). Suuniste vastuvõtmise ajal oli määrus (EL) nr 346/2013 läbivaatamisel EMP EFTA poolt.

⁽²⁴⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2015. aasta määrus (EL) 2015/760 Euroopa pikaajaliste investeerimisfondide kohta (ELT L 123, 19.5.2015, lk 98). Suuniste vastuvõtmise ajal oli määrus (EL) 2015/760 läbivaatamisel EMP EFTA poolt.

⁽²⁴⁵⁾ Investeeringusettevõtjate erimaksustamine neutraalsuse loogika alusel kehtib fondikapitali, aga mitte haldava ettevõtja tulu ja omakapitali suhtes. Vt EFTA järelevalveameti 18. märtsi 2009. aasta riigiabiotsust Liechtensteini investeerimisettevõtjate maksustamise kohta.

⁽²⁴⁶⁾ Vt komisjoni 12. mai 2010. aasta otsus N131/2009 Soome elamukinnisvarafondi süsteemi (REIT) kohta (ELT C 178, 3.7.2010, lk 1), põhjendus 33.

⁽²⁴⁷⁾ Maksuamnestia võib samuti pakkuda võimalust anda teada deklareerimata varadest või tuludest.

⁽²⁴⁸⁾ Vt Euroopa Kohtu 29. märtsi 2012. aasta otsus kohtuasjas Ministero dell'Economia e delle Finanze, C-417/10, ECLI:EU:C:2012:184, punkt 12.

165. Üldiselt võib ettevõtjate suhtes kohaldatavat maksuamnestiat lugeda üldiseks meetmeks, kui on täidetud järgnevalt esitatud tingimused ⁽²⁴⁹⁾.
166. Esiteks on meede tegelikult avatud igale mis tahes sektori või suurusega ettevõtjale, kellel on meetmega seatud tähtajal tasumata maksukohustusi, ja see ei tohi soodustada ühtegi eelnevalt kindlaks määratud kontserni. Teiseks ei too meede kaasa tegelikku valikulisust, mis soodustab teatavaid ettevõtjaid või sektoreid. Kolmandaks on maksuhalduri tegevus piiratud maksuamnestia rakendamise haldamisega, ilma et tal oleks kaalutusõigust, millega sekkuda meetme andmisesse või intensiivsusesse. Lisaks ei kaasne meetmega kontrollist loobumist.
167. Maksuamnestiate piiratud ajaline kohaldamine, nii et need kehtivad üksnes lühikese aja jooksul ⁽²⁵⁰⁾ maksukohustuste suhtes, mis olid tasumata enne eelnevalt kindlaks määratud kuupäeva ja on ikka veel tasumata maksuamnestia sisseviimise hetkel, on omane sellisele maksuamnestiale, mille eesmärk on parandada nii maksude kogumist kui ka maksumaksjatepoolset nõuete järgimist.
168. Maksuamnestia meetmeid võib pidada samuti üldmeetmeteks, kui need järgivad siseriikliku seadusandja eesmärki tagada kooskõla õiguse üldpõhimõttega, näiteks otsuse tegemine mõistliku tähtaja jooksul ⁽²⁵¹⁾.

5.4.4. Maksuotsused ja maksukokkulepped

5.4.4.1. Maksualased haldusotsused

169. Maksuotsuse ülesanne on eelnevalt kehtestada tavapärase maksusüsteemi kohaldamine konkreetse juhtumi suhtes, pidades silmas selle konkreetseid fakte ja asjaolusid. Õiguskindluse põhimõttest lähtudes teevad mitmete riikide maksuhaldurid eelnevaid haldusotsuseid teatavate tehingute maksustamise kohta ⁽²⁵²⁾. Seda võib teha, et eelnevalt kindlaks määrata, kuidas kahepoolset maksulepingut või siseriikliku maksuõigust kohaldatakse konkreetse juhtumi puhul, või kuidas turuväärtuse põhine kasum määratletakse seotud osapoolte vaheliste tehingute puhul, kui ebakindlus õigustab eelotsust, et teha kindlaks, kas teatud kontsernisisestel tehingutel toimuvad turutingimustel ⁽²⁵³⁾. EMP riigid saavad pakkuda maksumaksjatele õiguskindlust ja üldiste maksueeskirjade kohaldamise prognoositavust, mis on kõige paremini tagatud juhul, kui otsuseid tehakse läbipaistvalt ja need avaldatakse.
170. Maksuotsuse tegemisel peab siiski järgima riigiabi eeskirju. Kui maksuotsuses jõutakse tulemuseni, mis ei peegelda usaldusväärselt seda, mis tuleneks tavapärase maksusüsteemi tavalisest kohaldamisest, võib otsus anda otsuse saajale valikulise eelise, niivõrd kui valikuline kohtlemine vähendab kõnealuse otsuse saaja maksukohustust EMP riigis, võrreldes sarnases faktilises ja õiguslikus olukorras olevate äriühingutega.
171. Euroopa Kohus on leidnud, et ettevõtja maksubaasi vähendamine, mis tuleneb maksumeetmest, mis võimaldab maksumaksjal kontsernisiseste tehingute puhul kasutada siirdehindu, mis ei sarnane hindadele, mida kasutatakse vaba konkurentsi tingimustes sõltumatute ettevõtjate vahelistel läbirääkimistel sarnastel reaaluruväärtuse tingimustel, annab valikulise eelise kõnealusele maksumaksjale seetõttu, et tema maksukohustust tavapärase maksusüsteemi kohaldamisel vähendatakse võrreldes iseseisvate äriühingutega, mis tuginevad oma maksubaasi

⁽²⁴⁹⁾ Vt komisjoni 11. juuli 2012. aasta otsus Läti teatatud maksuamnestia meetme kohta, SA.33183 (ELT C 1, 4.1.2013, lk 6).

⁽²⁵⁰⁾ Kohaldamisperiood peaks olema piisav selleks, et kõigil maksumaksjatel, kellele meede on suunatud, oleks võimalus üritada sellest kasu saada.

⁽²⁵¹⁾ Vt Euroopa Kohtu 29. märtsi 2012. aasta otsus kohtuasjas Ministero dell'Economia e delle Finanze, C-417/10, ECLI:EU:C:2012:184, punktid 40, 41 ja 42.

⁽²⁵²⁾ Mõned EMP riigid on koostanud ringkirju, milles määratletakse otsuste tegemise kohaldamisala ja ulatus. Mõned ka avaldavad oma otsuseid.

⁽²⁵³⁾ Vt komisjoni 21. oktoobri 2015. aasta otsus juhtumis SA.38374, Starbucks (seni avaldamata), komisjoni 21. oktoobri 2015. aasta otsus juhtumis SA.38375, Fiat (seni avaldamata), komisjoni 11. jaanuari 2016. aasta otsus juhtumis SA.37667, riigiabi kava ülemäärase kasumi maksuvabastus (seni avaldamata). Kõik juhtumid on vaidlustatud

kindlaksmääramisel tegelikult registreeritud kasumile⁽²⁵⁴⁾. Seega annab maksuotsus, mis toetab siirdehindade määramise meetodikat kontserni üksuse maksustatava kasumi määramisel, mille tulemuseks ei ole turupõhise tulemuse usaldusväärne ühtlustamine kooskõlas reaalturuväärtuse põhimõttega, selle saajale valikulise eelise. Turupõhine usaldusväärne tulemus tähendab, et igasugune kõrvalekaldumine turupõhise parima hinnangu tulemusest peab olema piiratud ja proportsionaalne seoses ebakindlusega, mis on omane valitud siirdehindade meetodile või statistilistele vahenditele, mida ühtlustamise puhul kasutati.

172. Reaalturuväärtuse põhimõte on tingimata järelevalveameti hinnangu osa, mis anti kontserni äriühingute maksustamismeetetele EMP lepingu artikli 61 lõike 1 alusel, olenemata sellest, kas EMP riik on lisanud selle põhimõtte oma õiguskorda ja millisel kujul. Seda kasutatakse, et määrata kindlaks, kas kontserni kuuluva äriühingu maksustatav kasum seoses ettevõtte tulumaksuga on kindlaks määratud meetodika alusel, mis annab turupõhise tulemuse usaldusväärse ühtlustamise. Sellist meetodikat toetav maksuotsus tagab, et äriühingu suhtes ei kohaldata äriühingute kasumi maksustamise üldisi eeskirju, kasutades asjaomases EMP riigis eeliskohtlemist võrreldes iseseisvate äriühingutega, keda maksustatakse vastavalt nende arvestuslikule kasumile, mis kajastab turul kindlaks määratud hindu, mis on kokku lepitud reaalturuväärtuse põhimõttel. Järelevalveameti poolt riigiabi eeskirjade kohaselt siirdehindadega seotud eelotsuste hindamise suhtes kohaldatakse reaalturuväärtuse põhimõtte kujutab seega EMP lepingu artikli 61 lõike 1 kohaldamist, millega on keelatud sarnases faktilises ja õiguslikus olukorras ettevõtjate ebavõrdne kohtlemine seoses maksustamisega. See põhimõte on EMP riikidele siduv ning siseriiklikud maksueeskirjad ei ole selle kohaldamisalast välja jäetud⁽²⁵⁵⁾.
173. Uurides, kas siirdehindu käsitlev otsus vastab reaalturuväärtuse põhimõttele, mis sisaldub EMP lepingu artikli 61 lõikes 1, võib järelevalveamet arvesse võtta Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (edaspidi „OECD“) juhiseid, eelkõige „OECD juhiseid siirdehinna turuväärtuse kindlaksmääramiseks hargmaistele ettevõtjatele ja maksuhaldurile“. Kõnealused juhised ei käsitle iseenesest riigiabi, kuid need kajastavad rahvusvahelist konsensust siirdehindade kasutamisel ning annavad maksuametitele ja hargmaistele ettevõtjatele kasulikke juhtnööre, kuidas tagada, et siirdehindade meetodika oleks turutingimustega kooskõlas. Seega kui siirdehindade kasutamise kord on kooskõlas OECD siirdehindade juhistega, sealhulgas juhistega, mis käsitlevad kõige asjakohasema meetodi valikut ja turupõhise tulemuse usaldusväärset ühtlustamist, ei põhjusta kõnealust korda toetav maksuotsust tõenäoliselt riigiabi.
174. Kokkuvõttes annavad eelotsused otsuse saajatele valikulise eelise, eelkõige juhul, kui:
- a) otsusega kohaldatakse valisti siseriikliku maksuõigust, mille tulemuseks on madalam maksusumma⁽²⁵⁶⁾;
 - b) otsus ei ole kättesaadav sarnases õiguslikus ja faktilises olukorras olevatele ettevõtjatele⁽²⁵⁷⁾ või

⁽²⁵⁴⁾ Vt Euroopa Kohtu 22. juuni 2006. aasta otsus kohtuasjas Belgia ja Forum 187 vs. komisjon, liidetud kohtuasjad C-182/03 ja C-217/03, ECLI:EU:C:2006:416. Kõnealuses otsuses Belgia koordineerimiskeskuste maksustamiskorra kohta hindas Euroopa Kohus nõuet tähistada komisjoni otsus (komisjoni 17. veebruari 2003. aasta otsus 2003/757/EÜ abikava kohta, mida Belgia rakendas Belgias asutatud koordineerimiskeskuste suhtes; ELT L 282, 30.10.2003, lk 25), milles järeldati muu hulgas, et maksustatava tulu kindlaksmääramise meetod annab kõnealuse korra alusel valikulise eelise neile keskustele. Kõnealuse korra kohaselt määrati maksustatav tulu kindlaks kokkuleppelise summana, mis vastab teatavale protsendimäärale keskuse tegutsemisega seotud tulude ja kulude kogusummast, millest lahutati personalikulud ja finantskohustused. Kohus leidis: „Et uurida, kas koordineerimiskeskuste korras ette nähtud maksustatava tulu kindlaksmääramine toob neile keskustele kaasa eelise, tuleb [...] võrrelda seda korda üldkehtiva õigusega kehtestatud korraga, mis tugineb vaba konkurentsi tingimustes tegutseva ettevõtja tulude ja kulude erinevusele.“ Kohus sedastas samuti, et „[s]eetõttu ei võimalda kulutuste [personali- ja rahastamiskulud] välistamine nende keskuste maksustatava tulu kindlaksmääramise aluseks olevatest kuludest jõuda vaba konkurentsi tingimustes tegelikult eksisteerivate üleminekuhindade lähedastele üleminekuhindadele“, mis kohtu arvates „[annab] nimetatud keskustele majandusliku eelise“ (punktid 96 ja 97).

⁽²⁵⁵⁾ Vt Euroopa Kohtu 22. juuni 2006. aasta otsus kohtuasjas Belgia ja Forum 187 vs. komisjon, liidetud kohtuasjad C-182/03 ja C-217/03, ECLI:EU:C:2006:416, punkt 81. Vt ka Üldkohtu 25. märtsi 2015. aasta otsus kohtuasjas Belgia vs. komisjon, T-538/11, ECLI:EU:T:2015:188, punktid 65 ja 66 ning seal viidatud kohtupraktika.

⁽²⁵⁶⁾ Vt komisjoni 17. veebruari 2003. aasta otsus 2003/601/EÜ välislulude abikava kohta lirimaal (ELT L 204, 13.8.2003, lk 51), põhjendused 33–35.

⁽²⁵⁷⁾ Näiteks kui mõned ettevõtjad, kes teevad tehinguid kontrollitavate üksustega, ei tohi erinevalt eelnevalt määratletud ettevõtjate kategooriast selliseid otsuseid taotleda. Vt sellega seoses komisjoni 24. juuni 2003. aasta otsus 2004/77/EÜ USA välismüügikorporatsioonide suhtes kohaldatava maksukorra kohta (ELT L 23, 28.1.2004, lk 14), põhjendused 56–62.

- c) haldurid kohaldavad oma äranägemisel soodsamat maksukohtlemist teatavate maksumaksjate suhtes võrreldes teiste maksumaksjatega, kes on sarnases õiguslikus ja faktilises olukorras. Selline olukord võib esineda näiteks juhul, kui maksuhaldur nõustub siirdehindade kokkuleppega, mis ei vasta reaalturuväärtuse põhimõttele, sest otsusega toetatav meetodika annab tulemuse, mis erineb turupõhisest usaldusväärsest tulemusest ⁽²⁵⁸⁾. Näiteks otsused, mis võimaldavad maksumaksjatel kasutada alternatiivseid meetodeid maksustatava kasumi arvutamiseks (nt kindlaksmääratud määrade kasutamine „kulud pluss“ (*cost-plus*) või „edasimüük miinus“ (*resale-minus*) meetodi puhul, et määrata kindlaks siirdehind) võivad sisaldada riigiabi ⁽²⁵⁹⁾.

5.4.4.2. Maksukokkulepped

175. Maksukokkuleppeid sõlmitakse tavaliselt maksumaksja ja maksuhalduri vaheliste võlgnetavat maksu käsitlevate vaidluste raames. Nende kasutamine on mitmes EMP riigis üldlevinud tava. Maksukokkulepete sõlmimine võimaldab maksuhalduritel vältida pikaajalisi õigusvaidlusi riiklikes kohtutes ja tagada võlgnetava maksu kiire tagasisaamine. EMP riikide pädevus selles valdkonnas ei ole vaieldav, samas võib maksukokkuleppe sõlmimisel siiski esineda riigiabi, eriti kui tundub, et võlgnetava maksu summat on ilma selge põhjenduseta (näiteks võlgade tagasisaamise optimeerimine) oluliselt vähendatud või on seda vähendatud ebaproportsionaalselt maksumaksja kasuks ⁽²⁶⁰⁾.
176. Selles kontekstis võib maksuasutuse ja maksumaksja vaheline tehing kaasa tuua valikulise eelise, kui tundub, et ⁽²⁶¹⁾:
- a) asutus teeb ebaproportsionaalseid järeleandmisi maksumaksjale ja kohtleb teda seetõttu soodsamalt kui teisi maksumaksjaid, kes on samas tegelikus ja õiguslikus olukorras;
- b) kokkulepe on vastuolus kohaldatavate maksusätetega ning selle tulemuseks on väiksem maksumäär, mis ei ole mõistlikkuse piires. Näiteks kui kohaldatavate sätete alusel oleks tõendatud faktidele toetudes pidanud maksumäärat teistmoodi hindama (aga võlgnetavat maksumäärt on ebaseaduslikult vähendatud).

5.4.5. Amortisatsioonieeskirjad

177. Üldjuhul ei kujuta täielikult tehnilise olemusega maksueeskirjad endast riigiabi. Vara amortisatsiooni arvutamise meetod erineb EMP riigiti, aga sellised meetmed võivad olla omased kuuluvusejärgsele maksusüsteemile.
178. Teatavate varade amortisatsioonimäära võimaliku valikulisuse hindamine teeb keeruliseks nõue määrata kindlaks võrdlusalus (mille erandit võib endast kujutada vaadeldav amortisatsioonimäär või –meetod). Kui raamatupidamisarvestuse seisukohast on selle tegevuse eesmärk üldiselt vaid varade majandusliku amortisatsiooni peegeldamine, eesmärgiga anda aus ülevaade ettevõtja finantsolukorrast, on maksumenetlusel teistsugused eesmärgid: näiteks võimaldada ettevõtjatel oma kulused pikemale ajale jaotatuna maha arvata.

⁽²⁵⁸⁾ Vt komisjoni 21. oktoobri 2015. aasta otsus juhtumis SA.38374, Starbucks (seni avaldamata), komisjoni 21. oktoobri 2015. aasta otsus juhtumis SA.38375, Fiat (seni avaldamata), komisjoni 11. jaanuari 2016. aasta otsus juhtumis SA.37667, riigiabi kava ülemäärase kasumi maksuvabastus (seni avaldamata). Kõik juhtumid on vaidlustatud.

⁽²⁵⁹⁾ Vt komisjoni 16. oktoobri 2002. aasta otsus 2003/438/EÜ riigiabi kava C 50/2001 kohta: Luksemburgi finantsettevõtjad (ELT L 153, 20.6.2003, lk 40), põhjendused 43 ja 44; komisjoni 16. oktoobri 2002. aasta otsus 2003/501/EÜ riigiabi C 49/2001 kohta: Luksemburgi koordineerimiskeskused (ELT L 170, 9.7.2003, lk 20), põhjendused 46, 47 ja 50; komisjoni 17. veebruari 2003. aasta otsus 2003/757/EÜ Belgia koordineerimiskeskuste kohta (ELT L 282, 30.10.2003, lk 25), põhjendused 89–95, ning sellega seotud Euroopa Kohtu 22. juuni 2006. aasta otsus kohtuasjas Belgia ja Forum 187 vs. komisjon, liidetud kohtuasjad C-182/03 ja C-217/03, ECLI:EU:C:2006:416, punktid 96 ja 97; komisjoni 13. mai 2003. aasta otsus 2004/76/EÜ Prantsusmaa peakorterite ja logistikakeskuste kohta (ELT L 23, 28.1.2004, lk 1), põhjendused 50 ja 53. komisjoni 21. oktoober 2015. aasta otsus seoses juhtumiga SA.38374, Starbucks, seni avaldamata, vaidlustatud, põhjendused 282–285; komisjoni 21. oktoober 2015. aasta otsus seoses juhtumiga SA.38375, Fiat, seni avaldamata, vaidlustatud, põhjendus 245.

⁽²⁶⁰⁾ Vt komisjoni 26. mai 2010. aasta otsus 2011/276/EL riigiabi kohta, mida Belgia andis maksumaksjale vormis äriühingule Umicore S.A. (endine „Union Minière S.A.“) (Riigiabi C 76/03 (ex NN 69/03)) (ELT L 122, 11.5.2011, lk 76).

⁽²⁶¹⁾ Vt komisjoni otsus 2011/276/EL, põhjendus 155.

179. Teatavat liiki varadele või ettevõtjatele ette nähtud amortiseerimise ajendid (näiteks lühem amortiseerimisaeg, soodsam amortiseerimismeetod, ⁽²⁶²⁾ ennetähtaegne amortiseerimine), mis ei tugine asjaomaste amortisatsioonieeskirjade juhtpõhimõtetele, võivad kaasa tuua riigiabi andmise. Kapitalirendi korras omandatud vara kiirendatud ja ennetähtaegse amortiseerimise eeskirju võib seevastu näha üldmeetmetena, kui asjaomased liisingulepped on tegelikult kättesaadavad kõikide sektorite ettevõtjatele, olenemata ettevõtjate suurusest ⁽²⁶³⁾.
180. Kui maksuhalduril on õigus määrata oma äranägemisel ettevõtjate või sektorite kaupa erinevaid amortisatsiooniperioode või hindamismeetodeid, võib eeldada valikulisust. Sarnaselt on tegemist valikulisusega juhul, kui amortisatsioonikava rakendamise tingimuseks on maksuhalduri loa saamine ja see ei piirdu õigusnõuete täitmise eelkontrolliga ⁽²⁶⁴⁾.

5.4.6. Kindla maksumäära süsteem teatavate tegevuste jaoks

181. Nõuded, mis ei sisalda kaalutusõiguse elemente ja võimaldavad näiteks määrata tulumaksu kindlal alusel, võivad olla õigustatud süsteemi olemuse ja üldise ülesehitusega, kui need võtavad arvesse näiteks raamatupidamisarvestuse erinõudeid või maa olulisust varade hulgas, mis on omane teatavatele sektoritele.
182. Seetõttu ei ole niisugused sätted valikulised, kui täidetud on järgmised tingimused:
- a) kindla maksumäära süsteem on õigustatud, sest üritatakse vältida teatavat tüüpi ettevõtjate ebaproportsionaalset halduskoormust nende väiksuse ja/või teatava tegevussektori tõttu;
 - b) keskmisest lähtudes ei kohaldata nende suhtes kindla maksumäära süsteemi mõjul madalamat maksukoormust kui teistele ettevõtjatele, kes jäävad selle süsteemi reguleerimisalast välja, ning kindel maksumäär ei too kaasa eeliseid mitte ühelegi selle süsteemi abisaajate alamkategooriale.

5.4.7. Kuritarvitusevastased eeskirjad

183. Kuritarvitusevastaste eeskirjade kasutuselevõtt võib olla õigustatud sooviga ära hoida maksustamise vältimist maksumaksjate poolt ⁽²⁶⁵⁾. Sellised eeskirjad võivad aga olla valikulised, kui need näevad ette erandi (kuritarvitusevastaste eeskirjade kohaldamata jätmine) teatavatele ettevõtjatele või tehingutele ja see ei ole kooskõlas kõnealuste kuritarvitusevastaste eeskirjade aluseks oleva põhimõttega ⁽²⁶⁶⁾.

5.4.8. Aktsiisid

184. Vähendatud aktsiis võib anda valikulise eelise ettevõtjatele, kes kasutavad kõnealust toodet sisendiks või müüvad seda turul ⁽²⁶⁸⁾.

6. MÕJU KAUBANDUSELE JA KONKURENTSILE

6.1. Üldpõhimõtted

185. Avaliku sektori toetus ettevõtjatele on EMP lepingu artikli 61 lõike 1 alusel riigiabi üksnes siis, kui see „kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist“ ja ainult niivõrd, kui võrd see „mõjutab EMP riikide vahelist kaubandust“.

⁽²⁶²⁾ Kahaneva jäägi meetod või *sum-of-the-years'-digits*-meetod kõige levinuma lineaarse meetodi asemel.

⁽²⁶³⁾ Vt komisjoni 20. novembri 2012. aasta otsus juhtumi SA.34736 kohta, milles käsitletakse kapitalirendi korras omandatud teatava vara ennetähtaegset amortiseerimist (ELT C 384, 13.12.2012, lk 1).

⁽²⁶⁴⁾ Vt komisjoni 20. detsembri 2006. aasta otsus 2007/256/EÜ abikava kohta, mida Prantsusmaa on rakendanud Prantsusmaa üldise maksuseadustiku (code général des impôts) artikli 39 CA alusel – riigiabi C46/2004 (ex NN65/2004) (ELT L 112, 30.4.2007, lk 41), põhjendus 122.

⁽²⁶⁵⁾ Euroopa Kohtu 29. aprilli 2004. aasta otsus kohtuasjas GIL Insurance, C-308/01, ECLI:EU:C:2004:252, punkt 65 ja järgmised punktid.

⁽²⁶⁶⁾ Vt otsus 2007/256/EÜ, põhjendus 81 ja järgmised põhjendused.

⁽²⁶⁸⁾ Vt näiteks komisjoni 3. veebruari 1999. aasta otsus 1999/779/EÜ abi kohta, mida Austria andis, vabastades joogile kehtestatud maksust veinid ja muud kääritatud joogid, mida müüakse vahetult kliendile tootmise paigas (EÜT L 305, 30.11.1999, lk 27).

186. Need on abi mõiste kaks erinevat ja vajalikku kriteeriumi. Praktikas käsitletakse neid aga riigiabi hindamisel tihti ühiselt, sest reeglina peetakse neid omavahel lahutamatuks seotuks ⁽²⁶⁹⁾.

6.2. Konkurentsi moonutamine

187. Riigi võetud meede moonutab või ähvardab moonutada konkurentsi, kui see suudab parandada abisaaja konkurentsiseisundit võrreldes teiste ettevõtjatega, kellega ta konkureerib ⁽²⁷⁰⁾. Praktilistel eesmärkidel eeldatakse seetõttu üldiselt, et kui riik annab ettevõtjale rahalise eelise liberaliseeritud sektoris, kus on või võib olla konkurents, on tegemist konkurentsi moonutamisega vastavalt EMP lepingu artikli 61 lõikele 1 ⁽²⁷¹⁾.
188. See, et kohalikud asutused määravad avaliku teenuse pakkuja asutusesiseselt (isegi kui neil oli vabadus anda see kolmandatele isikutele), ei välista iseenesest võimalikku konkurentsi moonutamist. Siiski on võimalik konkurentsi moonutamine välistatud, kui täidetud on järgmised kumulatiivsed tingimused:
- a) teenus on seaduslik monopol (kehtestatud kooskõlas EMP õigusega) ⁽²⁷²⁾;
 - b) seaduslik monopol ei peaks üksnes välistama konkurentsi turul, vaid ka turu üle, välistades selleks mis tahes võimaliku konkurenti võimaluse muutuda kõnealuse teenuse ainupakkujaks ⁽²⁷³⁾;
 - c) teenus ei konkureeri teiste teenustega ning
 - d) kui teenuseosutaja tegutseb teisel (geograafilisel või toote) turul, tuleb ristsubsideerimine välistada. Selleks tuleb kasutada eraldi arvestust, kulud ja tulud peavad olema korrektselt eraldatud ning seadusliku monopolina toimivale teenusele antud avalikke vahendeid ei tohi kasutada muuks tegevuseks.
189. Avaliku sektori toetus suudab konkurentsi moonutada isegi siis, kui see ei aita abisaaval ettevõtjal laieneda ega turuosa omandada. Piisab sellest, kui abi toel võib ettevõtte omandada tugevama konkurentsiseisundi kui see, mis tal oleks olnud, kui abi ei oleks antud. Et abi peetakse selles kontekstis konkurentsi moonutavaks, loetakse tavaliselt piisavaks, et abi annab abisaajale eelise, vabastades ta kuludest, mida ta oleks muidu pidanud kandma oma igapäevase äritegevuse käigus ⁽²⁷⁴⁾. Riigiabi määratluses ei nõuta, et konkurentsi moonutamine või mõju kaubandusele oleks oluline või materiaalne. See, et abisumma või abi saav ettevõtja on väike, ei välista iseenesest liikmesriikidevahelise konkurentsi moonutamist ega moonutamise ohtu, ⁽²⁷⁵⁾ aga seda vaid juhul, kui moonutamise tõenäosus ei ole üksnes hüpoteetiline ⁽²⁷⁶⁾.

⁽²⁶⁹⁾ Üldkohtu 15. juuni 2000. aasta otsus kohtuasjas Alzetta, liidetud kohtuasjad T-298/97, T-312/97 jne., ECLI:EU:T:2000:151, punkt 81.

⁽²⁷⁰⁾ Euroopa Kohtu 17. septembri 1980. aasta otsus kohtuasjas Philip Morris, 730/79, ECLI:EU:C:1980:209, punkt 11; Üldkohtu 15. juuni 2000. aasta otsus kohtuasjas Alzetta, liidetud kohtuasjad T-298/97, T-312/97 jne., ECLI:EU:T:2000:151, punkt 80.

⁽²⁷¹⁾ Üldkohtu 15. juuni 2000. aasta otsus kohtuasjas Alzetta, liidetud kohtuasjad T-298/97, T-312/97 jne., ECLI:EU:T:2000:151, punktid 141–147; Euroopa Kohtu 24. juuli 2003. aasta otsus kohtuasjas Altmark Trans, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415.

⁽²⁷²⁾ Seaduslik monopol eksisteerib juhul, kui asjaomane teenus on reserveeritud seaduste või regulatiivmeetmetega ainsale pakkujale ja kõikidel teistel ettevõtjatel on selgelt keelatud sellist teenust pakkuda (isegi mitte selleks, et rahuldada võimalikku teatavate tarbijagruppide poolset jääknõudlust). Üksnes tõsiasi, et avaliku teenuse pakkumine on usaldatud konkreetsele ettevõtjale, ei tähenda, et sellisel ettevõtjal on seaduslik monopol.

⁽²⁷³⁾ Üldkohtu 16. juuli 2014. aasta otsus kohtuasjas Saksamaa vs. komisjon, T-295/12, ECLI:EU:T:2014:675, punkt 158; komisjoni 7. juuli 2002. aasta otsus riigiabi kohta nr N 356/2002 – Ühendkuningriik – Network Rail (EÜT C 232, 28.9.2002, lk 2), põhjendused 75, 76 ja 77. Näiteks kui kontsessioon antakse konkurentsipõhise menetlusega, valitseb turul konkurents.

⁽²⁷⁴⁾ Euroopa Kohtu 3. märtsi 2005. aasta otsus kohtuasjas Heiser, C-172/03, ECLI:EU:C:2005:130, punkt 55.

⁽²⁷⁵⁾ Üldkohtu 29. septembri 2000. aasta otsus kohtuasjas Confederación Espanola de Transporte de Mercancías vs. komisjon, T-55/99, ECLI:EU:T:2000:223, punkt 89; Euroopa Kohtu 24. juuli 2003. aasta otsus kohtuasjas Altmark Trans, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415, punkt 81.

⁽²⁷⁶⁾ Euroopa Kohtu 24. juuli 2003. aasta otsus kohtuasjas Altmark Trans, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415, punkt 79.

6.3. Mõju kaubandusele

190. Avaliku sektori toetus ettevõtjatele kujutab endast riigiabi EMP lepingu artikli 61 lõike 1 tähenduses vaid niivõrd, kuiivõrd see „mõjutab“ EMP riikide vahelist kaubandust. Sellega seoses ei ole vaja tõendada, et abil on tegelik mõju EMP riikide vahelisele kaubandusele, vaid üksnes seda, kas riigiabi võib kõnealust kaubandust mõjutada ⁽²⁷⁷⁾. EMP kohtud on leidnud, et, kui riigi antud finantsabi tugevdab teatavate ettevõtjate seisundit [EMP]-sisises kaubanduses teiste konkureerivate ettevõtjate suhtes, tuleb leida, et abi mõjutab viimaseid ⁽²⁷⁸⁾.
191. Avaliku sektori toetuse puhul võib järeldada, et see võib mõjutada EMP riikide vahelist kaubandust isegi siis, kui abisaaja ei osale vahetult piiriüleises kaubanduses. Näiteks võib toetus muuta teiste EMP riikide ettevõtjate turule sisenemise keerulisemaks, sest säilitab või suurendab kohaliku pakkumist ⁽²⁷⁹⁾.
192. See, et abisumma või abi saav ettevõtja on suhteliselt väike, ei välista iseenesest EMP riikide vahelise kaubanduse mõjutamise võimalust ⁽²⁸⁰⁾. Kui avaliku sektori toetus antakse ettevõtjale, kes pakub vaid kohalikke või piirkondlikke teenuseid ega osuta neid teenuseid väljaspool päritoluriiki, võib see siiski mõjutada EMP riikide vahelist kaubandust, kui teiste EMP riikide ettevõtjad võiksid samuti selliseid teenuseid pakkuda (ka asutamisõiguse vormis) ja see võimalus ei ole üksnes hüpoteetiline. Näiteks kui EMP riik annab veoteenuseid pakkuvale ettevõtjale avalik-õigusliku toetuse, aitab see toetus tal jätkata veoteenuse pakkumist või suurendada teenuse mahtu, mille tagajärjel väheneb muudes EMP riikides asuvate ettevõtjate võimalus pakkuda selle EMP riigi turul veoteenust ⁽²⁸¹⁾. Sellise mõju tõenäosus on aga väiksem, kui majandustegevuse ulatus on väga väike, mida tõendab näiteks väga madal käive.
193. Põhimõtteliselt on kaubanduse mõjutamine võimalik isegi siis, kui abisaaja ekspordib kogu või enamiku oma toodangust väljapoole EMPd, aga sellistes olukordades on mõju vähem tajutav ja seda ei saa eeldada üksnes seetõttu, et turg on konkurentsile avatud ⁽²⁸²⁾.
194. Kaubanduse mõjutamise kindlakstegemiseks ei ole tarvis määratleda turgu või uurida üksikasjalikult meetme mõju abisaaja ja tema konkurentide konkurentsiseisundile ⁽²⁸³⁾.
195. Mõju EMP riikide vahelisele kaubandusele ei saa siiski olla pelgalt hüpoteetiline või eeldatav. Tuleb selgelt kindlaks teha, miks meede kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi ning võib mõjutada EMP riikide vahelist kaubandust, tuginedes meetme prognoositavale mõjule ⁽²⁸⁴⁾.
196. Järelevalveamet ja komisjon on mitmel juhul leidnud, et teatavatel tegevustel on konkreetsete asjaolude tõttu üksnes kohalik mõju ja seetõttu ei mõjutanud need EMP riikide vahelist kaubandust. Sellistel juhtudel kontrollisid järelevalveamet ja komisjon eelkõige, et abisaaja tarnis kaupu või teenuseid EMP riigi piiratud piirkonda ja tõenäoliselt ei meelita ligi kliente teistest EMP riikidest, ning et tal ei olnud võimalik ette näha, et meetmel on rohkem kui vähene mõju piiriülestele investeerimis- või asutamistingimustele.

⁽²⁷⁷⁾ Euroopa Kohtu 14. jaanuari 2015. aasta otsus kohtuasjas Eventech vs. The Parking Adjudicator, C-518/13, ECLI:EU:C:2015:9, punkt 65; Euroopa Kohtu 8. mai 2013. aasta otsus kohtuasjas Libert ja teised, liidetud kohtuasjad C-197/11 ja C-203/11, ECLI:EU:C:2013:288, punkt 76.

⁽²⁷⁸⁾ Euroopa Kohtu 14. jaanuari 2015. aasta otsus kohtuasjas Eventech vs. The Parking Adjudicator, C-518/13, ECLI:EU:C:2015:9, punkt 66; Euroopa Kohtu 8. mai 2013. aasta otsus kohtuasjas Libert ja teised, liidetud kohtuasjad C-197/11 ja C-203/11, ECLI:EU:C:2013:288, punkt 77; Üldkohtu 4. aprilli 2001. aasta otsus kohtuasjas Friulia Venezia Giulia, T-288/97, ECLI:EU:T:2001:115, punkt 41.

⁽²⁷⁹⁾ Euroopa Kohtu 14. jaanuari 2015. aasta otsus kohtuasjas Eventech vs. The Parking Adjudicator, C-518/13, ECLI:EU:C:2015:9, punkt 67; Euroopa Kohtu 8. mai 2013. aasta otsus kohtuasjas Libert ja teised, liidetud kohtuasjad C-197/11 ja C-203/11, ECLI:EU:C:2013:288, punkt 78; Euroopa Kohtu 24. juuli 2003. aasta otsus kohtuasjas Altmark Trans, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415, punkt 78.

⁽²⁸⁰⁾ Euroopa Kohtu 14. jaanuari 2015. aasta otsus kohtuasjas Eventech vs. The Parking Adjudicator, C-518/13, ECLI:EU:C:2015:9, punkt 68.

⁽²⁸¹⁾ Euroopa Kohtu 24. juuli 2003. aasta otsus kohtuasjas Altmark Trans, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415, punktid 77 ja 78.

⁽²⁸²⁾ Euroopa Kohtu 21. märtsi 1990. aasta otsus kohtuasjas Belgia vs. komisjon („Tubemeuse“), C-142/87, ECLI:EU:C:1990:125, punkt 35; Euroopa Kohtu 30. aprilli 2009. aasta otsus kohtuasjas komisjon vs. Itaalia Vabariik ja Wam SpA, C-494/06 P, ECLI:EU:C:2009:272, punkt 62.

⁽²⁸³⁾ Euroopa Kohtu 17. septembri 1980. aasta otsus kohtuasjas Philip Morris, 730/79, ECLI:EU:C:1980:209; Üldkohtu 4. septembri 2009. aasta otsus kohtuasjas Itaalia vs. komisjon, T-211/05, ECLI:EU:T:2009:304, punktid 157–160; Üldkohtu 15. juuni 2000. aasta otsus kohtuasjas Alzetta, liidetud kohtuasjad T-298/97, T-312/97 jne., ECLI:EU:T:2000:151, punkt 95.

⁽²⁸⁴⁾ Üldkohtu 6. juuli 1995. aasta otsus kohtuasjas AITEC ja teised vs. v komisjon, liidetud kohtuasjad T-447/93, T-448/93 ja T-449/93, ECLI:EU:T:1995:130, punkt 141.

197. Kuigi ei ole võimalik määratleda üldist liiki meetmeid, mis tavaliselt vastavad nendele kriteeriumidele, sisaldavad varasemad otsused näiteid olukordade kohta, kus järelevalveamet ja komisjon tuvastasid, arvestades konkreetse juhtumi asjaolusid, et avaliku sektori toetus ei olnud suuteline mõjutama EMP riikide vahelist kaubandust. Sellised juhud on näiteks:
- a) spordi- ja puhkerajatised, mis teenindavad peamiselt kohalikku elanikkonda ja tõenäoliselt ei meelita ligi kliente või investeeringuid teistest EMP riikidest ⁽²⁸⁵⁾;
 - b) kultuuriüritused ja üksused, mis tegelevad majandustegevusega, ⁽²⁸⁶⁾ kuid mille puhul on siiski ebatõenäoline, et meelitatakse ligi samalaadsete pakkumiste kasutajaid või külastajaid teistest EMP riikidest; ⁽²⁸⁷⁾ järelevalveamet on seisukohal, et toetuse andmine ainult suurtele ja tuntud kultuuriasutustele ja sündmustele, mida on laialdaselt tutvustatud väljaspool oma kodupiirkonda, võib mõjutada EMP riikide vahelist kaubandust;
 - c) kohalikele elanikele ette nähtud haiglad ja muud tervishoiurajatised, mis pakuvad tavapäraseid meditsiini-teenuseid ja tõenäoliselt ei meelita ligi kliente või investeeringuid teistest EMP riikidest ⁽²⁸⁸⁾;
 - d) ajakirjandus- ja/või kultuuritooted, mille võimalik tarbijaskond piirdub keelelistel ja geograafilistel põhjustel kohalike elanikega ⁽²⁸⁹⁾;
 - e) konverentsikeskus, mille puhul ei meelita asukoht ja abi võimalik mõju keskuse hindadele tõenäoliselt ära teiste EMP riikide keskuste kasutajaid ⁽²⁹⁰⁾;
 - f) teabe- ja suhtlusplatvormid, et lahendada töötuse probleemi ja sotsiaalseid konflikte varem kindlaks määratud ja väga väikeses kohalikus piirkonnas ⁽²⁹¹⁾;
 - g) väikesed lennujaamad ⁽²⁹²⁾ või sadamad, ⁽²⁹³⁾ mis teenindavad peamiselt kohalikke elanikke, mistõttu on piiratud kohalikul tasandil osutatavate teenuste konkurents ning mille mõju piiriülestele investeeringutele on tegelikult ainult marginaalne;
 - h) teatavate köisteede (eelkõige suusaliftide) rahastamine piirkondades, kus on vähe taristut ja piiratud turismisuude. Komisjon on selgitanud, et tavaliselt võetakse arvesse järgmisi tegureid, et teha vahet sellise

⁽²⁸⁵⁾ Vt näiteks komisjoni otsused järgmiste riigiabijuhtumite kohta: N 258/2000 – Dorsteni veekeskus (EÜT C 172, 16.6.2001, lk 16); C 10/2003 – Madalmaad – mittetulunduslikud jahisadamad (ELT L 34, 6.2.2004, lk 63); SA.37963 – Ühendkuningriik – väidetav riigiabi Glenmore Lodge'ile (ELT C 277, 21.8.2015, lk 3); SA.38208 – Ühendkuningriik – väidetav riigiabi liikmete omandis olevatele golfklubidele (ELT C 277, 21.8.2015, lk 4); EFTA järelevalveameti 5. detsembri 2012. aasta otsus nr 459/12/COL Bømlabadet Bygg ASile antud abi kohta Bømlabadeti veepargi ehitamiseks Bømlø omavalitsuses (ELT C 193, 4.7.2013, lk 9 ja EMP kaasanne nr 39, 4.7.2013, lk 1).

⁽²⁸⁶⁾ Vt punkt 2.6, millistel tingimustel on kultuuri edendamise ja kultuuripärandi säilitamise tegevused majanduslikud EMP lepingu artikli 61 lõike 1 tähenduses. Kultuuri edendamise ja kultuuripärandi säilitamise tegevuste puhul, mis ei ole olemuselt majanduslikud, ei ole vaja hinnata, kas riiklikul rahastamisel võib olla võimalik mõju kaubandusele.

⁽²⁸⁷⁾ Vt näiteks komisjoni otsused järgmiste riigiabijuhtumite kohta: N 630/2003, Sardiinia kohalikud muuseumid (ELT C 275, 8.11.2005, lk 3); SA.34466 – Küpros – kujutava kunsti ja teadustöö keskus (ELT C 1, 4.1.2013, lk 10); SA.36581 – Kreeka – arheoloogiamuuseumi ehitamine Messaras Kreetal (ELT C 353, 3.12.2013, lk 4); SA.35909 (2012/N) – Tšehhi Vabariik – turismitaristu (NUTS II piirkonnas (kagu)) (ELT C 306, 22.10.2013, lk 4); SA.34891 (2012/N) – Poola – riigiabi Związek Gmin Fortecznych Twierdzy Przemysł (ELT C 293, 9.10.2013, lk 1).

⁽²⁸⁸⁾ Vt näiteks komisjoni otsused järgmiste riigiabijuhtumite kohta: N 543/2001 – Iirimaa – kapitalitoetused haiglatele (EÜT C 154, 28.6.2002, lk 4); SA.34576 – Portugal – Jean Piget pideva hoolduse kirdeüksus, (ELT C 73, 13.3.2013, lk 1); SA.37432 – Tšehhi Vabariik – avaliku sektori haiglate rahastamine Hradec Králové maakonnas (ELT C 203, 19.6.2015, lk 2); SA.37904 – Saksamaa – väidetav riigiabi Durmersheimi meditsiinikeskuse puhul (ELT C 188, 5.6.2015, lk 2); SA.38035 – Saksamaa – väidetav riigiabi spetsiaalsele ortopeedia ja traumakirurgia taastusravikliinikule (ELT C 188, 5.6.2015, lk 3).

⁽²⁸⁹⁾ Vt näiteks komisjoni otsused järgmiste riigiabijuhtumite kohta: N 257/2007 – toetus teatrilavastusteks Baskimaal (ELT C 173, 26.7.2007, lk 1); N 458/2004 – Editorial Andaluza Holding (ELT C 131, 28.5.2005, lk 1); SA.33243 – Jornal de Madeira (ELT C 16, 19.1.2013, lk 1).

⁽²⁹⁰⁾ Vt näiteks komisjoni otsus riigiabi juhtum N 486/2002: Rootsi – Visby kongressisaal (ELT C 75, 27.3.2003, lk 2).

⁽²⁹¹⁾ Vt komisjoni otsus riigiabi SA.33149 kohta – Saksamaa – väidetav ebaseaduslik riigiabi Städtische Projekt „Wirtschaftsbüro Gaarden“ – Kiel (ELT C 188, 5.6.2015, lk 1).

⁽²⁹²⁾ Vt näiteks komisjoni otsus riigiabijuhtum N 38441 – Ühendkuningriik – Scilly saarte lennuühendused (ELT C 5, 9.1.2015, lk 4).

⁽²⁹³⁾ Vt näiteks komisjoni otsused järgmistest riigiabijuhtumites: SA.39403 – Madalmaad – investeeringud Lauwersoogi sadamasse (ELT C 259, 7.8.2015, lk 4); SA.42219 – Saksamaa – Maasholmi sadama Schuhmacheri kai uuendamine (ELT C 426, 18.12.2015, lk 5).

tegevuse toetamisel, mis tõmbab ligi mujalt pärit kasutajaid, mida peetakse üldiselt mõjaks kaubandusele, ja spordiga seotud rajatiste toetamisel piirkonnas, kus on vähe taristut ja piiratud turismisuude ning avaliku sektori toetus ei avalda tõenäoliselt mõju EMP riikide vahelisele kaubandusele: ⁽²⁹⁴⁾ a) köistee asukoht (nt linnades või külasid ühendav); b) töötamisaeg; c) ülekaalukalt kohalikud kasutajad (igapäevaste vs. nädalaste kasutamiste osakaal); d) köisteede koguarv ja kandevõime ja nende suhe kohalikest elanikest kasutajate arvu; e) muud turismirajatistes selles piirkonnas. Samad näitajaid võivad vajalike kohandustega sobida ka teist tüüpi rajatiste korral.

198. Isegi kui enamikul juhtudel piisab selle tõendamiseks, et abi võib mõjutada EMP riikide vahelist kaubandust ja moonutada konkurentsi, abi andmise asjaoludest, tuleb selliseid asjaolusid nõuetekohaselt kirjeldada. Abikavade puhul piisab tavaliselt kõnealuse kava tunnusjoonte vaatlemisest ⁽²⁹⁵⁾.

7. TARISTU: MÕNED KONKREETSED TÄPSUSTUSED

7.1. Sissejuhatus

199. Käesolevates suunistes esitatud juhiseid riigiabi mõiste kohta kohaldatakse majandusliku kasutusega taristu riikliku rahastamise suhtes, nagu seda kohaldatakse ka kõigi muude avaliku sektori rahastamise suhtes, mis soodustavad majandustegevust ⁽²⁹⁶⁾. Arvestades siiski taristu riikliku rahastamise strateegilist tähtsust ja selle olulisust majanduskasvu edendamisel ning sagedasi küsimusi, mis selle kohta tekivad, on asjakohane näha ette konkreetsed juhised, millal taristu riiklik rahastamine soodustab ettevõtjaid, annab valikulise eelise ning mõjutab konkurentsi ja EMP riikide vahelist kaubandust.
200. Taristuprojektid hõlmavad sageli mitut liiki osalejaid ja tehinguga seotud mis tahes riigiabi võib tuua kasu taristu ehitamisele (sealhulgas laiendused ja parandused), käitamisele või kasutamisele ⁽²⁹⁷⁾. Käesolevas jaos on seetõttu kasulik teha vahet taristu arendajal ja/või esimesel omanikul („arendaja/omanik“), ⁽²⁹⁸⁾ käitajatel (st ettevõtjatel, kes taristut otseselt kasutavad lõppkasutajatele teenuste osutamiseks, sealhulgas ettevõtjad, kes omandavad taristu arendajalt/omanikult, et seda majanduslikult kasutada, või kes sõlmivad kontsessiooni või liisingu taristu kasutamiseks ja käitamiseks) ning taristu **lõppkasutajatel**, kuigi need funktsioonid võivad mõningatel juhtudel kattuda.

7.2. Arendajale/omanikule antav abi

7.2.1. Majanduslik ja mittemajanduslik tegevus

201. Taristu riiklik rahastamine on traditsiooniliselt jäänud riigiabi eeskirjade kohaldamisalast välja, kuna nende ehitamist ja käitamist käsitati avaliku poliitika üldmeetmena ja mittemajandusliku tegevusena ⁽²⁹⁹⁾. Hiljuti on mitmed tegurid, nagu liberaliseerimine, erastamine, turuintegratsioon ja tehnoloogiline areng, siiski suurendatud taristute ärieesmärgil kasutamist.

⁽²⁹⁴⁾ Komisjoni teatis liikmesriikidele ja teistele huvitatud osapooltele seoses riigiabiga N 376/01 – Abikava köisteedele (EÜT C 172, 18.7.2002, lk 2).

⁽²⁹⁵⁾ Vaata nt Euroopa Kohtu 14. oktoobri 1987. aasta otsus kohtuasjas Saksamaa vs. komisjon, 248/84, ECLI:EU:C:1987:437, punkt 18.

⁽²⁹⁶⁾ „Taristu riiklik rahastamine“ hõlmab riigi vahendite igas vormis eraldamist taristu ehitamisele, soetamisele või käitamisele.

⁽²⁹⁷⁾ Käesolev jagu ei hõlma taristu ehitamisega seotud töövõtjatele antavat võimalikku abi.

⁽²⁹⁸⁾ „Omanik“ hõlmab mis tahes üksust, kes kasutab taristu suhtes tegelikku omandiõigust ja saab sellest majanduslikku kasu. Näiteks juhul, kui omanik delegeerib oma omandiõiguse eraldiseisvale üksusele (nt sadama käitajale), kes haldab taristut omaniku nimel, võib selles näha omaniku asendamist riigiabi kontrollimise eesmärgil.

⁽²⁹⁹⁾ Konkurentsipoliitikat käsitlev 25. aruanne, 1995, punkt 175.

202. Sellist tõlgendust toetas Aéroports de Paris' kohtuasjas tehtud otsus, ⁽³⁰⁰⁾ milles selgitati, et lennujaama käitamist tuleb käsitada majandustegevusena. Hilisemas Leipzigi/Halle kohtuotsuses ⁽³⁰¹⁾ kinnitati, et kommertslennuvälja lennuraja ehitamine on iseenesest majandustegevus. Ehkki eespool esitatud näited on seotud konkreetset lennujaamadega, näivad EMP kohtute välja arendatud põhimõtted laiemalt tõlgendatavad ning kohaldatavad ka muu taristu ehitamise suhtes, mis on lahutatult seotud majandustegevusega ⁽³⁰²⁾.
203. Teisalt jääb sellise taristu riiklik rahastamine, mis ei ole ette nähtud kommertskasutuseks, põhimõtteliselt riigiabi eeskirjade kohaldamisalast välja. See puudutab näiteks taristut, mida kasutatakse tegevuse jaoks, mida riik teostab tavapärastel avaliku võimu kandjana (nt sõjalised rajatised, lennujuhtimine lennujaamades, majakad ja muud üldnavigatsioon seadmed, sh sisevetel, üleujutuste ja madalvee haldamine avalikes huvides, politsei ja toll) või taristut, mida ei kasutata turul kaupade või teenuste pakkumiseks (näiteks tasuta avalikuks kasutamiseks ettenähtud teed). Selline tegevus ei ole majanduslikku laadi ja järelikult ei kuulu riigiabi eeskirjade kohaldamisalasse ning seega ei kuulu sinna ka kõnealuse taristu riiklik rahastamine ⁽³⁰³⁾.
204. Kui algselt mittemajanduslikku taristut hakatakse hiljem kasutama majanduslikul eesmärgil (nt kui sõjaväelennuvälja hakatakse kasutama tsiviillennujaamana), võetakse riigiabi eeskirjade kohasel hindamisel arvesse ainult kulused, mis on kantud seoses taristu muutmisega majanduslikult kasutatavaks rajatiseks ⁽³⁰⁴⁾.
205. Kui taristut kasutatakse nii majanduslikul kui ka mittemajanduslikul eesmärgil, kuulub ehituse riiklik rahastamine riigiabi eeskirjade kohaldamisalasse ainult niivõrd, kui see hõlmab majandustegevusega seotud kuluseid.
206. Kui üksus tegeleb majandusliku ja mittemajandusliku tegevusega, peavad EMP riigid tagama, et mittemajandusliku tegevus riiklikku rahastamist ei saa kasutada majandustegevuse ristsubsideerimiseks. Seda saab eelkõige tagada nii, et riiklikku rahastamist piiratakse mittemajandusliku tegevuse netokuludega (sealhulgas kapitalikulud), mis tehakse kindlaks raamatupidamisarvestuse selge eristamisega.
207. Kui segakasutuse korral kasutatakse taristut peaaegu eranditult mittemajanduslikuks tegevuseks, võib selle rahastamine jääda järelevalveameti arvates täielikult riigiabi eeskirjade kohaldamisalast välja, tingimusel et seda kasutatakse majanduslikult ainult kõrvaltegevuseks, st tegevuseks, mis on taristuga otseselt seotud ja selle käitamiseks vajalikud või lahutatult seotud põhilise, mittemajandusliku kasutusega. Tingimus loetakse täidetuks, kui majandustegevuses kasutatakse samu sisendeid kui mittemajanduslikus põhitegevuses, nt materjali, seadmeid, tööjõudu või fikseeritud kapitali. Majanduslikuks kõrvaltegevuseks tuleb taristut kasutada piiratud mahu ⁽³⁰⁵⁾. Selliste majanduslike kõrvaltegevuste näiteks võib tuua teadusorganisatsioonid, kes vahel rendivad oma seadmeid ja laboratooriume välja tööstuspartneritele ⁽³⁰⁶⁾. Järelevalveamet on seisukohal, et peaaegu eranditult mittemajanduslikuks tegevuseks kasutatava taristu juurde kuuluvate tavateenuste (nt restoranid,

⁽³⁰⁰⁾ Üldkohtu 12. detsembri 2000. aasta otsus kohtuasjas Aéroports de Paris vs. komisjon, T-128/98, ECLI:EU:T:2000:290, punkt 125, mida kinnitati apellatsioonistmes Euroopa Kohtu 24. oktoobri 2002. aasta otsusega kohtuasjas Aéroports de Paris vs. komisjon, C-82/01 P, ECLI:EU:C:2002:617. Vt ka Üldkohtu 17. detsembri 2008. aasta otsus kohtuasjas Ryanair vs. komisjon, T-196/04, ECLI:EU:T:2008:585, punkt 88.

⁽³⁰¹⁾ Üldkohtu 24. märtsi 2011. aasta otsus kohtuasjas Freistaat Sachsen ja Land Sachsen-Anhalt ja teised vs. komisjon, liidetud kohtuasjad T-443/08 ja T-455/08, ECLI:EU:T:2011:117, eelkõige punktid 93 ja 94, apellatsioonistmes kinnitatud Euroopa Kohtu 19. detsembri 2012. aasta otsuses kohtuasjas Mitteldeutsche Flughafen AG ja Flughafen Leipzig-Halle GmbH vs. komisjon, C-288/11 P, ECLI:EU:C:2012:821, eelkõige punktid 40–43 ja 47.

⁽³⁰²⁾ Euroopa Kohtu 19. detsembri 2012. aasta otsus kohtuasjas Mitteldeutsche Flughafen AG ja Flughafen Leipzig-Halle GmbH vs. komisjon, C-288/11 P, ECLI:EU:C:2012:821, punktid 43 ja 44. Euroopa Kohtu 14. jaanuari 2015. aasta otsus kohtuasjas Eventech vs. The Parking Adjudicator, C-518/13, ECLI:EU:C:2015:9, punkt 40.

⁽³⁰³⁾ Euroopa Kohtu 16. juuni 1987. aasta otsus kohtuasjas komisjon vs. Itaalia, C-118/85, ECLI:EU:C:1987:283, punktid 7 ja 8. Euroopa Kohtu 4. mai 1988. aasta otsus kohtuasjas Bodson/Pompes funèbres des régions libérées, C-30/87, ECLI:EU:C:1988:225, punkt 18; Üldkohtu 24. märtsi 2011. aasta otsus kohtuasjas Freistaat Sachsen ja Land Sachsen-Anhalt ja teised vs. komisjon, liidetud kohtuasjad T-443/08 ja T-455/08, ECLI:EU:T:2011:117, punkt 98.

⁽³⁰⁴⁾ Vt komisjoni 25. juuli 2012. aasta otsus 2013/664/EL, mis käsitleb meedet SA.23324 (C 25/07) (ex NN 26/07) – Soome Finavia, Airpro ja Ryanairi tegevus Tampere-Pirkkala lennujaamas (ELT L 309, 19.11.2013, lk 27) ja riigiabi SA. 35388 kohta: Poola – Gdynia-Kosakowo lennujaama muutmine.

⁽³⁰⁵⁾ Taristu majanduslikku kasutust võib pidada kõrvaltegevuseks, kui sellisele tegevusele eraldatud taristu maht ei ületa aastas 20 % taristu kogumahust.

⁽³⁰⁶⁾ Kui tegevus ei jää üksnes kõrvaltegevuseks, võib riigiabi eeskirju kohaldada ka majanduslike kõrvaltegevuste suhtes (vt Üldkohtu 12. septembri 2013. aasta otsus kohtuasjas Saksamaa vs. komisjon, T-347/09, ECLI:EU:T:2013:418 looduskaitseorganisatsioonide puumüügi- ja turismitegevuse kohta).

kauplused või tasuline parkla) riiklikul rahastamisel ei ole tavaliselt mõju EMP riikide vahelisele kaubandusele, kuna need teenused tõenäoliselt ei meelita ligi kliente teistest EMP riikidest ning nende rahastamisel on vaid marginaalne mõju piiriülestele investeerimis- või asutamistingimustele.

208. Nagu Euroopa Kohus kinnitas oma Leipzigi/Halle kohtuotsuses, võib taristu või selle osa ehitamine kuuluda riigi avaliku võimu teostamise alla ⁽³⁰⁷⁾. Sellisel juhul ei kuulu taristu (või selle asjaomase osa) riiklik rahastamine riigiabieeskirjade kohaldamisalasse.
209. Enne Aéroports de Paris' kohtuasjas tehtud otsust esinenud ebakindluse tõttu võisid avaliku sektori asutused õiguspäraselt eeldada, et taristu rahastamine enne kõnealust otsust ei kujutanud endast riigiabi ning järelikult ei olnud sellistest meetmetest vaja järelevalveametile teatada. Seega ei saa järelevalveamet rahastamismeetmeid, mis võeti lõplikult vastu enne Aéroports de Paris' kohtuasjas tehtud otsust, riigiabi eeskirjade alusel kahtluse alla seada ⁽³⁰⁸⁾. Loomulikult ei saa selle põhjal teha mingeid järeldusi riigiabi olemasolu või puudumise kohta seoses meetmete rahastamisega, mida ei olnud enne kõnealust kohtuotsust lõplikult vastu võetud, vaid seda tuleb kontrollida juhtumipõhiselt ⁽³⁰⁹⁾.

7.2.2. Konkurentsi moonutamine ja mõju kaubandusele

210. Nende juhtumite põhjendused, mille puhul järelevalveamet ja komisjon olid arvamusel, et teatavad meetmed ei saanud mõjutada EMP riikide vahelist kaubandust, nagu on sätestatud punktides 196 ja 197, võivad osutada asjakohaseks mõnede taristute riikliku rahastamise puhul, eriti kohalike omavalitsuste taristute puhul, isegi kui neid kasutatakse ärieesmärkidel. Sellistele juhtumitele on iseloomulik peamiselt kohalik teeninduspiirkond ning tõendid selle kohta, et piiriülesteid investeringuid ei mõjutata rohkem kui tühisel määral. Näiteks ei mõjuta kaubandust tõenäoliselt selliste kohalike vabaajaratistite, tervishoiurajatiste ja väikeste lennujaamade või sadamade ehitamine, mis teenindavad peamiselt kohalikke elanikke ning mille mõju piiriülestele investeringutele on marginaalne. Tõendid selle kohta, et puudub mõju kaubandusele, võivad sisaldada andmeid, mis näitavad, et väljastpoolt asjaomast EMP riiki kasutatakse taristut piiratud ulatuses või et piiriülesteid investeringuid vaatlusalusel turul on minimaalsed või tõenäoliselt ei oma negatiivset mõju.
211. Teatavatel asjaoludel ei konkureeri teatavad taristud otseselt teiste samalaadsete taristutega või eri liiki taristutega, mis pakuvad suures osas asendatavaid teenuseid, või selliste teenustega otseselt ⁽³¹⁰⁾. Otsese konkurentsi puudumine taristute vahel on tavaline ulatuslike võrgutaristute puhul, ⁽³¹¹⁾ mis on loomulikud monopolid, st mille puhul ei oleks dubleerimine majanduslikult mõttekas. Samuti on sektoreid, kus erasektori rahastamine taristu ehitamiseks on tühine ⁽³¹²⁾. Järelevalveamet leiab, et EMP riikide vahelise kaubanduse mõjutamine ja konkurentsi moonutamine on tavaliselt välistatud sellise taristu ehitamise puhul, kui samal ajal i) taristule ei ole tavaliselt mingit otset konkurentsi, ii) erasektori rahastamine asjaomases sektoris ja EMP riigis on tühine ning iii) taristu ei ole mõeldud konkreetsele ettevõtjale või sektorile valikulise eelise andmiseks, vaid toob kasu kogu ühiskonnale.

⁽³⁰⁷⁾ Euroopa Kohtu 19. detsembri 2012. aasta otsus kohtuasjas Mitteldeutsche Flughafen AG ja Flughafen Leipzig-Halle GmbH vs. komisjon, C-288/11 P, ECLI:EU:C:2012:821, punkt 47.

⁽³⁰⁸⁾ Komisjoni 3. oktoobri 2012. aasta otsus 2013/693/EL, mis käsitleb meetet SA.23600 – C 38/08 (ex NN 53/07) – Saksamaa – Müncheneri lennujaama 2. terminali rahastamismehhanismid (ELT L 319, 29.11.2013, lk 8), põhjendused 74–81. Komisjoni 1994. aasta lennundussektori suunistes on sätestatud, et „infrastruktuuridega seonduvate projektide (lennujaamad, kiirteed, sillad jne) elluviimine kujutab endast üldist majanduspoliitika meetet, mida komisjon ei saa kontrollida asutamislepingu riigiabi-eeskirjade alusel“ (EÜT C 350, 10.12.1994, lk 5), punkt 12. Järelevalveameti riigiabi suuniste lennundussektorile antavat abi käsitlevad peatükis (EÜT L 124, 23.5.1996, lk 41 ning EMP kaasanne nr 23, 23.5.1996, lk 83) viidati komisjoni 1994. aasta lennundussektori suunistele ning sätestati, et järelevalveamet kohaldab komisjoni suunistele vastavaid kriteeriume.

⁽³⁰⁹⁾ Need selgitused ei mõjuta sellises olukorras ühtekuuluvuspoliitika eeskirjade kohaldamist, mille kohta on esitatud suunistes mujal. Vt näiteks komisjoni juhend COCOFile: Riigiabi-eeskirjadega kooskõla kontrollimine taristujuhtumite puhul, kättesaadav aadressil: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/cocof/2012/cocof_12_0059_01_en.pdf.

⁽³¹⁰⁾ Näiteks parvlaevanduse teenustega konkureerivad tasulised sillad või tunnelid.

⁽³¹¹⁾ Võrgutaristute puhul täiendavad võrgu erinevad elemendid üksteist, mitte ei konkureeri omavahel.

⁽³¹²⁾ Küsimust, kas tegemist on kõigest tähtsusetu turupõhise rahastamisega, tuleb hinnata pigem asjaomase EMP riigi tasandil ja mitte piirkondlikul või kohalikul tasandil, samuti tuleb hinnata turu olemasolu konkreetsetes EMP riigis (vt näiteks Üldkohtu 26. november 2015. aasta otsus kohtuasjas Hispaania vs. komisjon (T-461/13, ECLI:EU:T:2015:891, punkt 44).

212. Selleks et kogu projekti riiklik rahastamine jääks riigiabi eeskirjade kohaldamisalast välja, peavad EMP riigid tagama, et toetusi taristute ehitamiseks punktis 211 nimetatud olukordades ei saaks kasutada muu majandustegevuse, sealhulgas taristu käitamise ristsubsideerimiseks või kaudseks toetamiseks. Ristsubsideerimist saab välistada, tagades, et infrastruktuuri omanik ei osale muus majandustegevuses, või – kui taristu omanik osaleb muus majandustegevuses – pidada eraldi raamatupidamisarvestust, jaotada kulusid ja tulusid asjakohasel viisil ning tagada, et mis tahes riiklike rahaliste vahenditega ei toetata teisi tegevusi. Eelkõige taristu käitajale antava kaudse abi puudumist saab tagada näiteks sellega, et käitaja leidmiseks korraldatakse hange.

7.2.3. Toetus taristu arendajale/omanikule – ülevaade sektorite kaupa

213. Käesolevas jaos antakse ülevaade sellest, kuidas järelevalveamet kavatses hinnata riigiabi olemust erinevate sektorite taristu rahastamise puhul, võttes arvesse taristu rahastamise praegusi ja tavalisi peamisi tunnuseid erinevates sektorites seoses eespool nimetatud tingimustega. See ei piira projektide üksikjuhtumipõhiste hindamiste tulemusi vastavalt nende eripärale ega seda, kuidas asjaomane EMP riik on korraldanud taristu kasutamise seotud teenuste osutamise ning kaubanduslike teenuste arendamise ja EMP lepingu toimimise. Sellega ei kavatseta asendada individuaalset hindamist, et kas kõik riigiabi mõiste elemendid on täidetud konkreetse taristu konkreetse rahastamismeetme puhul. Järelevalveamet on oma suuniste ja raamistikega esitanud ka täpsemaid juhiseid teatavates sektorites.
214. **Lennujaamataristu** koosneb eri liiki taristutest. EMP kohtute praktika põhjal on välja kujunenud, et enamik lennujaamataristust⁽³¹³⁾ on ette nähtud lennujaamateenuste osutamiseks lennuettevõtjatele tasu eest,⁽³¹⁴⁾ mis kujutab endast majandustegevust, ning seetõttu kohaldatakse nende rahastamise suhtes riigiabi eeskirju. Samuti kohaldatakse riigiabi eeskirju riikliku rahastamise puhul, kui mõni taristu on mõeldud lennundusega mitteseotud kommertsteenusteks⁽³¹⁵⁾. Kuna lennujaamad konkureerivad sageli omavahel, mõjutab lennujaamataristu rahastamine tõenäoliselt ka EMP riikide vahelist kaubandust. Seevastu sellise taristu riiklik rahastamine, mis on ette nähtud tegevusteks, mis kuuluvad riigi pädevusse seoses avaliku võimu teostamisega, ei kuulu riigiabi eeskirjade kohaldamisalasse. Lennujuhtimist, päästetöid ja tuletõrjet, politsei ja tolli tegevust ning meetmeid, mis on vajalikud tsiviillennunduse kaitsmiseks lennujaamas õigusvastaste tegude eest, peetakse üldiselt mittemajanduslikuks tegevuseks.
215. Samuti nähtub järelevalveameti ja komisjoni otsustuspraktikast,⁽³¹⁶⁾ et **sadamataristu** riiklik rahastamine soodustab majandustegevust ja selle suhtes kohaldatakse põhimõtteliselt riigiabi eeskirju. Kuna sarnaselt lennujaamadele konkureerivad sadamad sageli omavahel, mõjutab sadamataristu rahastamine tõenäoliselt samuti EMP riikide vahelist kaubandust. Seevastu sellise taristu riiklik rahastamine, mis on ette nähtud tegevusteks, mis kuuluvad riigi pädevusse seoses avaliku võimu teostamisega, ei kuulu riigiabieeskirjade kohaldamisalasse. Mereliikluse kontroll, tuletõrje, politsei ja toll on üldiselt mittemajandusliku iseloomuga.
216. **Lairibataristut** kasutatakse lõppkasutajatele telekommunikatsiooni ühenduvuse pakkumiseks. Lõppkasutajatele tasu eest ühenduvuse pakkumine on majandustegevus. Lairibataristu on sageli käitajate ehitatud ilma igasuguse riigipoolse rahastamiseta, mis tõendab turupõhise rahastamise olemasolu, ning paljudes geograafilistes

⁽³¹³⁾ Näiteks lennurajad ja nende valgustusüsteemid, terminalid, perroonid, ruleerimisrajad või keskne maapealne taristu (näiteks pagasilindid).

⁽³¹⁴⁾ Suunised lennujaamadele ja -ettevõtjatele antava riigiabi kohta, otsus nr 216/14/COL, põhjendus 31.

⁽³¹⁵⁾ Suunised lennujaamadele ja -ettevõtjatele antava riigiabi kohta, otsus nr 216/14/COL, põhjendus 33.

⁽³¹⁶⁾ Komisjoni 27. märtsi 2014. aasta otsus riigiabijuhtumi SA.38302 kohta – Itaalia – Salerno sadam; komisjoni 22. veebruar 2012. aasta otsus riigiabijuhtumi SA.30742 (N/2010) kohta – Leedu – taristu ehitamine reisi- ja kaubalaevade terminalis Klaipedas (ELT C 121, 26.4.2012, lk 1); komisjoni 2. juuli 2013. aasta otsus riigiabijuhtumi SA.35418 (2012/N) kohta – Kreeka – Pireuse sadama laiendamine (ELT C 256, 5.9.2013, lk 2); EFTA järelevalveameti 26. veebruari 2014. aasta otsus nr 90/14/COL Húsavíki sadamataristu riikliku rahastamise kohta (ELT C 196, 26.6.2014, lk 4, ja EMP kaasanne nr 38, 26.6.2014, lk 1).

piirkondades konkureerivad mitmete erinevate ettevõtjate võrgud ⁽³¹⁷⁾. Lairibataristud on ulatuslike, ühendatud ja kaubanduslikel eesmärkidel kasutatavate võrkude osad. Nendel põhjustel kohaldatakse lõppkasutajatele ühenduvuse pakkumiseks rajatava lairibataristu riikliku rahastamise suhtes riigiabi eeskirju, nagu on sätestatud suunistes riigiabi-eeskirjade kohaldamiseks seoses lairibavõrkude kiire kasutuselevõtuga ⁽³¹⁸⁾. Seevastu on üksnes avaliku sektori asutuste võrguga ühendamine mittemajanduslik tegevus ning nn suletud võrkude riiklik rahastamine ei kujuta endast seetõttu riigiabi ⁽³¹⁹⁾.

217. **Energiataristut** ⁽³²⁰⁾ kasutatakse tasu eest energiateenuste pakkumiseks, mis kujutab endast majandustegevust. Energiataristu on suurel määral rajanud turuosalised, mis annab tunnistust märkimisväärsest turupõhisest rahastamisest, ja seda rahastatakse kasutajate makstavate võrgutasudega. Energiataristu riiklik rahastamine soodustab majandustegevust ja tõenäoliselt mõjutab EMP riikide vahelist kaubandust ning seetõttu kohaldatakse selle suhtes põhimõtteliselt riigiabi-eeskirju ⁽³²¹⁾.
218. **Teadustaristu** riiklik rahastamine võib soodustada majandustegevust ja sestap kohaldatakse selle suhtes riigiabi-eeskirju niivõrd, kui võrd taristu on tegelikult ette nähtud majandustegevuseks (nt seadmete või laboratooriumide väljarentimine ettevõtjatele, teenuste osutamine ettevõtjatele või lepinguliste teadusuuringute tegemine). Seevastu ei kuulu riigiabi eeskirjade kohaldamisalasse mittemajanduslikul eesmärgil (nt sõltumatu teadusarendustegevus teadmiste suurendamise ja arusaamise parandamise nimel) kasutatava teadustaristu riiklik rahastamine. Üksikasjalikumad juhised majandusliku ja mittemajandusliku tegevuse eristamiseks teadusuuringute valdkonnas, vt selgitused, mis on esitatud suunistes teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antava riigiabi kohta ⁽³²²⁾.
219. Kui **raudteetaristu** ⁽³²³⁾ käitamine võib kujutada endast majandustegevust, ⁽³²⁴⁾ siis sellise raudteetaristu ehitamine, mis on tehtud kättesaadavaks võimalikele kasutajatele võrdsetel ja mittediskrimineerivatel tingimustel, erinevalt käitamisest, vastab enamasti punktis 211 sätestatud tingimustele ja selle rahastamine tavaliselt ei mõjuta liikmesriikidevahelist kaubandust ega moonuta konkurentsi. Selleks et kogu konkreetse projekti rahastamine ei kuuluks riigiabi-eeskirjade kohaldamisalasse, peavad EMP riigid tagama, et punktis 212 sätestatud tingimused on täidetud. Sama kehtib ka **raudteesildadesse, raudteetunnelitesse ja linnatranspordi taristusse** tehtavate investeeringute puhul ⁽³²⁵⁾.

⁽³¹⁷⁾ Nagu on märgitud punktis 211 ja joonealuses märkus 312, tuleb küsimust, kas tegemist on kõigest tähtsusetu turupõhise rahastamisega, hinnata pigem asjaomase EMP riigi tasandil ja mitte piirkondlikul või kohalikul tasandil.

⁽³¹⁸⁾ EFTA järelevalveameti 20. veebruari 2013. aasta otsus nr 73/13/COL, millega kaheksakümne üheksandat korda muudetakse riigiabi käsitlevaid menetlus- ja sisulisi eeskirju, lisades uue peatüki „Riigiabi-eeskirjade kohaldamine seoses lairibavõrkude kiire kasutuselevõtuga“ (ELT L 135, 8.5.2014, lk 49, ja EMP kaasanne nr 27, 8.5.2014, lk 1). Suunistes selgitatakse, et lairibasektori eripära iseloomustab eelkõige asjaolu, et lairibavõrgu operaatorid võivad teenust pakkuda erinevatele telekommunikatsiooniteenuste operaatoritele ja seetõttu on võimalus konkureerivate operaatorite olemasoluks.

⁽³¹⁹⁾ Suunistes riigiabi-eeskirjade kohaldamiseks seoses lairibavõrkude kiire kasutuselevõtuga, põhjendus 7 ja joonealune märkus 9.

⁽³²⁰⁾ Energiataristu hõlmab eelkõige elektri, gaasi ja nafta ülekandmist, jaotust ja ladustamist. Täpsemalt vt määratlust keskkonna- ja energiaalase riigiabi suunistest aastateks 2014–2020, EFTA järelevalveameti 16. juuli 2014. aasta otsus nr 301/14/COL, millega muudetakse üheksakümne kaheksandat korda riigiabi käsitlevaid menetlus- ja materiaaioiguslikke norme, võttes vastu „Keskkonnakaitse ja energiaalase riigiabi suunistes aastateks 2014–2020“ [2015/790] (ELT L 131, 28.5.2015, lk 1, ja EMP kaasanne nr 30, 28.5.2015, lk 1), põhjendus 31.

⁽³²¹⁾ Keskkonna- ja energiaalase riigiabi suunistes aastateks 2014–2020, punkt 3.8; komisjoni 10. juuli 2014. aasta otsus riigiabi SA.36290 kohta – Ühendkuningriik – Põhja-Iirimaa gaasijuhe; lääne- ja loodesuunaline pikendamine.

⁽³²²⁾ Otsus nr 271/14/COL, põhjendus 17 ja järgmised põhjendused.

⁽³²³⁾ Näiteks raudteerööpad ja raudteejaamad.

⁽³²⁴⁾ See ei piira küsimust, kas riigi poolt taristu käitajale antud mis tahes eelis kujutab endast riigiabi. Näiteks, kui taristu käitamine on seaduslik monopol ning taristu käitajate konkurents turul on välistatud, ei saa riigi poolt käitajale antav eelis moonutada konkurentsi ja seetõttu ei ole tegemist riigiabiga. Vt käesolevate suuniste punkt 188 ja komisjoni 17. juuli 2002. aasta otsus riigiabi N 356/2002 kohta – Ühendkuningriik – Network Rail, ning komisjoni 2. mai 2013. aasta otsus riigiabi SA.35948 kohta – Tšehhi Vabariik – raudteetranspordi koostalitlusvõime kava pikendamine. Nagu on selgitatud punktis 188, kui omanik või käitaja tegutseb muul liberaliseeritud turul, peab ta ristsubsideerimise vältimiseks pidama eraldi raamatupidamisarvestust, jaotama kulusid ja tulusid asjakohasel viisil ning tagama, et mis tahes riiklike rahaliste vahenditega ei toetata teisi tegevusi.

⁽³²⁵⁾ Näiteks trammide ja metroo rööbasteed.

220. Kuigi avalikkusele tasuta ligipääsetavad **maanteed** on üldtaristu ja selle riiklik rahastamine ei kuulu riigiabieeskirjade kohaldamisalasse, võib tasuliste teede käitamine kujutada endast sageli majandustegevust. Sellise teedetaristu ehitamine, ⁽³²⁶⁾ mis hõlmab ka tasulisi teid (erinevalt tasuliste teede käitamisest ja tingimused, et see ei kujuta endast sihtotstarbelist taristut), vastab enamasti punktis 211 sätestatud tingimustele ja selle rahastamine tavaliselt ei mõjuta EMP riikide vahelist kaubandust ega moonuta konkurentsi ⁽³²⁷⁾. Selleks et kogu konkreetse projekti riiklik rahastamine ei kuuluks riigiabieeskirjade kohaldamisalasse, peavad EMP riigid tagama, et punktis 212 sätestatud tingimused on täidetud. Sama põhjendus kehtib **sildade, tunnelite ja siseveeteedega (nt jõed ja kanalid)** seotud investeeringute puhul.
221. Kui **vee- ja reoveevõrgu** ⁽³²⁸⁾ käitamine kujutab endast majandustegevust, siis sellise vee- ja reoveevõrgu ehitamine tavaliselt vastab lõikes 211 sätestatud tingimustele ning seetõttu selle rahastamine üldjuhul ei moonuta konkurentsi ega mõjuta EMP riikide vahelist kaubandust. Selleks et kogu konkreetse projekti rahastamine ei kuuluks riigiabieeskirjade kohaldamisalasse, peavad EMP riigid tagama, et punktis 212 sätestatud tingimused on täidetud.

7.3. Käitajatele antav abi

222. Kui taristu arendaja/omaniku puhul on täidetud kõik EMP lepingu artikli 61 lõike 1 tingimused, loetakse taristu arendajat/omanikku riigiabi saanuks, olenemata sellest, kas ta kasutab taristut ise kaupu või teenuseid pakkudes otseselt või võimaldab taristut kasutada kolmandast isikust ettevõtjal, kes osutab teenuseid lõppkasutajatele (näiteks juhul, kui lennujaama omanik annab kontsessiooni teenuste osutamiseks lennujaamas).
223. **Käitajatel**, kes kasutavad abi saanud taristut lõppkasutajatele teenuste osutamiseks, on eelis, kui nad saavad taristu kasutamisest majanduslikku kasu, mida nad tavalistes turutingimustes ei oleks saanud. Nii on see tavaliselt juhul, kui nad maksavad õiguse eest taristut kasutada vähem, kui nad maksaksid sarnase taristu eest tavalistes turutingimustes. Suunised selle kohta, kuidas teha kindlaks, kas tegevustingimused vastavad turutingimustele, on esitatud punktis 4.2. Kõnealuse punkti kohaselt leiab järelevalveamet, et käitaja majanduslikku eelist saab eelkõige välistada sellega, kui kontsessioon taristu (või selle osa) käitamiseks määratakse positiivse hinna kaudu, mis vastab kõikidele asjaomastele tingimustele, mis on sätestatud punktides 90–96 ⁽³²⁹⁾.
224. Järelevalveamet tuleb siiski meelde, et juhul, kui EMP riik ei täida oma teavitamiskohustust ja kui on kahtlusi arendajale/omanikule antava abi kokkusobivuse osas EMP lepingu toimimisega, võib järelevalveamet teha ettekirjutuse, millega nõutakse, et EMP riik peataks meetme rakendamise ja nõuaks raha tagasi, kuni on tehtud otsus abi kokkusobivuse kohta. Lisaks on siseriiklikud kohtud kohustatud seda tegema ka konkurentide taotlusel. Kui pärast meetme hindamist võtab järelevalveamet vastu otsuse, millega abi tunnistatakse EMP lepingu toimimisega kokkusobimatuks ja liikmesriiki kohustatakse see tagasi nõudma, ei saa välistada mõju taristu käitajale.

7.4. Abi lõpptarbijatele

225. Mõnel juhul võib taristut käitada avaliku sektori ettevõtja, kes saab anda eelise taristu lõppkasutajatele (kui on tegu ettevõtjatega), kuna ta saab riigiabi või kuna tema vahendid kujutavad endast riigi vahendeid, kui kasutustingimused ei vasta turumajanduse tingimustes tegutseva turuosalise testile, st kasutajad ei kasuta taristut turutingimustel.

⁽³²⁶⁾ Sealhulgas sõiduteed kaubanduslikel eesmärkidel kasutava maa ühendamiseks, vt komisjoni 1. oktoobri 2014. aasta otsus juhtumi SA.36147 kohta – väidetav taristuabi Propapierile, ning komisjoni 8. jaanuari 2016. aasta otsus juhtumi SA.36019 kohta – teetaristu meetmed kinnisvaraprojekti lähistel – Uplace.

⁽³²⁷⁾ Ebatüüpiline juhtum, mille puhul ei saa välistada riigiabi, oleks näiteks sild või tunnel kahe EMP riigi vahel, mis pakuks suurel määral teenuseid, mida saaksid asendada parvlaevad, või sellise tasulise tee ehitus, mis otseselt konkureeriks teise tasulise teega (näiteks kaks paralleelselt kulgevat tasulist maanteed, mis pakuvad seetõttu suurel määral asendatavaid teenuseid).

⁽³²⁸⁾ Vee- ja reoveevõrgud hõlmavad vee jaotamiseks ja reovee transportimiseks mõeldud taristut, nt vastavaid torusid.

⁽³²⁹⁾ Vt komisjoni 1. oktoobri 2014. aasta otsus riigiabijuhtumi SA.38478 kohta – Ungari – Győr-Gönyű riikliku avaliku sadama arendamine. Seevastu eelist taristu arendajale/omanikule ei saa hankega välistada ja hange üksnes minimeerib antava abi.

226. Kooskõlas punktis 4.2 selgitatud üldpõhimõtetega võib kasutajatele antava eelise välistada juhul, kui taristu kasutamise tasud on kehtestatud hankemenetlusega, mis vastab kõikidele lõigetes 90–96 sätestatud asjaomastele tingimustele.
227. Nagu on selgitatud punktis 4.2, kui sellised tõendid puuduvad, saab tehingu vastavust turutingimustele hinnata selliste tingimuste alusel, millest lähtuksid sarnases olukorras sarnase taristu kasutamist võimaldades sarnased eraettevõtjad (võrdlusanalüüs), eeldusel, et selline võrdlus on võimalik.
228. Kui ühtegi eespool nimetatud hindamiskriteeriumidest ei ole võimalik kohaldada, võib tehingu vastavuse turutingimustele teha kindlaks üldiselt aktsepteeritud standardse hindamismetoodika alusel. Järelevalveamet on seisukohal, et turumajanduse tingimustes tegutseva ettevõtja põhimõtet saaks järgida sellise avatud taristu riikliku rahastamise puhul, mis ei ole suunatud ühelegi konkreetsele kasutajale, kui kasutajad aitavad eelneva analüüsi põhjal olemuslikult kaasa projekti/käitaja kasumlikkusele. See on nii juhul, kui taristu käitaja sõlmib üksikkasutajatega lepingud, mis võimaldavad katta kõik sellisest korrast tulenevad kulud, sealhulgas mõistlik kasumimarginaal keskpikas perspektiivis. Lisaks tuleks kõnealuses analüüsis arvesse võtta kõiki täiendavaid tulusid ja kõiki oodatavaid lisakulusid, mis tekivad käitajal seoses asjaomase kasutaja tegevusega ⁽³³⁰⁾.

8. LÕPPSÄTTED

229. Käesolevate suunistega asendatakse järelevalveameti järgmised suunised:
- suunised riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta tootmissektori avaliku sektori ettevõtete suhtes ⁽³³¹⁾;
 - suunised ametivõimude korraldatavas maa ja hoonete müügis sisalduvate riigiabi elementide kohta ⁽³³²⁾;
 - suunised riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta äriühingute otsese maksustamisega seotud meetmete suhtes ⁽³³³⁾.
230. Käesolevate suunistega asendatakse kõik vastuolus olevad avaldused seoses riigiabi mõistega, mis sisalduvad järelevalveameti kehtivates suunistes, välja arvatud konkreetsete majandussektoritega seotud avaldused, mis on põhjendatud nende konkreetsete tunnusoontega.

⁽³³⁰⁾ Vt näiteks komisjoni 1. oktoobri 2014. aasta otsus juhtumi SA.36147 kohta – väidetav taristuabi Propapierile. Vt ka suunised lennujaamadele ja -ettevõtjatele antava riigiabi kohta, otsus nr 216/14/COL, põhjendused 61–64.

⁽³³¹⁾ Võetud vastu otsusega nr 4/94/COL (EÜT L 231, 3.9.1994, lk 1, ja EMP kaasanne nr 32, 3.9.1994, lk 1).

⁽³³²⁾ Võetud vastu otsusega nr 275/99/COL (EÜT L 137, 8.6.2000, lk 28, ja EMP kaasanne nr 26, 8.6.2000, lk 19).

⁽³³³⁾ Võetud vastu otsusega nr 149/99/COL (EÜT L 137, 8.6.2000, lk 20, ja EMP kaasanne nr 26, 8.6.2000, lk 10).

ISSN 1977-0650 (elektroniline väljaanne)
ISSN 1725-5082 (paberväljaanne)

Euroopa Liidu Väljaannete Talitus
2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

ET